ŽNIC 47

PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo - Cena 35 lir
Leta XVI. - Št. 297 (4760)
TRST, torek 13. decembra 1960

Mogočne demonstracije Alžircev v alžirskih mestih
Francoski padalci so ubili nad tisoč demonstrantov

V nedeljo in včeraj so Alžirci nosili med demonstracijami zastave osvobodilne fronte in vzklikali vladi Ferhata Abasa - De Gaulle se danes vrne v Pariz in bo govoril po radiu - Protest maroške vlade zaradi divjaškega nastopa francoske vojske

ALŽIR, 12. — Francoski padalci v Alžiru, Oranu in v drugih krajih so včeraj in danes izvršili pravi pokol nad alžirskim prebivalstvom, ki je množično demonstriralo ter zahtevalo neodvisnost. Uradna poročila francoskih oblasti zatrjujejo, da je med včerajšnjimi in današnjimi neredi bilo ubitih 81 demonstrantov, okoli 1500 pa ranjenih. Toda v New Yorku je predsednik posebnega odbora za Alžirijo v afriško-azijski skupini v OZN burmanski predstavnik U Tant sporočil v političnem odboru OZN, da je na podlagi zadnjih informacij, ki jih je ta skupina mogla dobiti, bilo ubitih v zadnjih 48 urah nad tisoč Alžircev.

Afriško-azijska skupina se je sestala danes popoldne, da posluša poročilo alžirskega ministra za informacije Jazida o dogodkih v Alžiriji. Odbor se je ponovno sestal zvečer.

Maroška vlada pa je poslala francoski vladi protest zaradi pokola francoske vojske nad alžirskim prebivalstvom.

Zaradi krvavih dogodkov v Alžiru se je de Gaulle davi odločil, da se bo predčasno vrnil v Pariz. Prvotno se je mislil vrniti v sredo, toda sklenil je, da bo v Parizu že jutri popoldne. Danes je imel obiskati Philippeville in Collo, toda ta obisk je bil odpovedan. Danes je general de Gaulle obiskal še nekatere manjše kraje in se razgovarjal s tamkajšnjimi vojaškimi poveljniki. Popoldne pa je prišel v Biskro v jugovzhodni Alžiriji.

V krogih blizu generala zatrjujejo, da misli predsednik govoriti po radiu in po televiziji jutri zvečer takoj po povratku v Pariz. Toda uradno niso tega še potrdili.

Reakcija alžirskega prebivalstva na sobotna izzivanja in napade francoskih ultrasov in fašistov je bila nagla in odločna. Včeraj so domačini v Alžiru, Oranu, Constantini in v drugih krajih šli množično na ulice in odločno izpovedali, da podpirajo narodnoosvobodilno borbo ter so zahtevali neodvisnost. Vzklikali so Ferhatu Abasu in narodnoosvobodilni fronti ter so nosili zastave narodnoosvobodilne fronte.

Zlasti mogočne so bile demonstracije v Alžiru in Oranu. V velikih kolonah desettisočev ljudi so Alžirci korakali iz raznih predelov mesta proti središču. Proti njim so poslali oddelke padalcev na oklepnih avtomobilih in ti so na demonstrante streljali s strojnicami. Pod francoskimi strojnicami je padlo veliko število demonstrantov, mnogo pa jih je bilo ranjenih.

Francoska vojska je tudi danes streljala na demonstrante, ko so ti skušali priti iz muslimanskih predelov mesta v središče. Francoski radio je sporočil, da je do sedaj bilo 1500 ranjenih.

V Alžir bodo v kratkem prišli drugi trije oddelki padalcev z ostalih področij Alžirije. Prav tako so pripeljali z letali in z ladjami iz Francije nove oddelke pehote in republikanske garde.

Pozno popoldne je bilo zelo napeto v predmestju Clos Salembier. Hkrati se je izvedelo, da je prišlo do spopadov v Kasbahu med Alžirci in skupinami pripadnikov republikanske garde. V predmestju Birmendreis je bilo pozno popoldne opaziti zbiranje velikega števila Alžircev na eni in francoskih kolonov na drugi strani. Prav tako se je začela zbirati velika množica v predmestju Perez in v bližini pokopališča El Kettar. Francoski vojaki so sneli tri velike grbe alžirske osvobodilne fronte, ki so jih Alžirci namestili na strehi neke sinagoge.

V uradnih krogih pravijo, da se je današnjih in včerajšnjih demonstracij udeležilo okoli petnajst tisoč Alžircev. Toda po drugih informacijah je bilo to število mnogo večje. Demonstracij so se udeležili moški, ženske in otroci. Ženske so z oken spodbujale demonstrante in vzklikale svobodi. Na francoske vojake in ultrase pa so metale opeko, kamenje in jih polivale z vodo.

Po včerajšnjih krvavih spopadih je bilo danes zjutraj v Alžiru relativno mirno, toda zelo napeto. Okoli 17. ure pa je na glavnem trgu muslimanskega predmestja zbrala ogromna množica demonstrantov. Ženske pa so z oken spodbujale demonstrante. Francoske čete so obkolile že sinoči ves muslimanski del mesta in do spopadov je prišlo, ko so demonstranti hoteli v večjih kolonah korakati proti središču mesta.

V poznih jutranjih urah so francoski vojaki streljali na alžirske demonstrante v predmestju Maison Carree.

Danes so bile trgovine v Alžiru zaprte. V zahodnem delu mesta Bab El Oued je bilo jutraj mirno, pozneje pa je prišlo tu pa tam do incidentov. V Kasbahu je bilo vse jutro zelo napeto, dokler ni prišlo do spopadov. V središču mesta so bile ulice manj obljudene, trgovine so bile zaprte. Po glavnih ulicah pa je bilo videti samo Francoze. V vzhodnih delih mesta je bilo davi tudi zelo napeto. Velika množica Alžircev se je davi udeležila pogreba včerajšnjih žrtev. Vsi Francozi pa so bili v svojih domovih. Nad mestom krožijo izvidniška letala in helikopterji.

Predstavnik francoske vlade je izjavil, da je z izjemo Alžira in Orana bilo danes v vseh drugih krajih Alžirije mirno. V Oranu se je zbralo okoli tri tisoč Francozov, ki so hoteli korakati proti alžirskim predelom mesta. Varnostne sile pa so jih razgnale. Med današnjimi spopadi je bilo v Oranu razen mrtvih tudi okoli 40 ranjenih, ko so francoski vojaki streljali na alžirske demonstrante.

V Oranu je bilo po včerajšnjih spopadih danes ves dan zelo napeto. Večina trgovin je bila zaprta. Vojaki stražijo vse dohode do trga, kjer je te dni prišlo do neredov. V poznih jutranjih urah so komandosi mornarice s pomočjo vojakov in žandarjev razdelili področje, kjer vlada največja napetost, na več delov. Vojaki so streljali na skupine demonstrantov, ki so se skušale združiti. V predpoldanskih urah pa so demonstrirali tudi francoski ultrasi, ki so razbili več izložbenih oken ter vzklikali proti de Gaullu.

V Boni in Constantini je bilo danes mirno.

Kakor včeraj, tako so bili tudi danes najhujši spopadi v Alžiru. Včerajšnjemu visokemu številu mrtvih in ranjenih so se danes pridružile nove žrtve, tako da je število mrtvih v tem mestu in v Oranu po uradnih podatkih narastlo na 81, število ranjenih pa na 1500. Kakor v začetku omenjeno, pa je število žrtev mnogo večje.

Danes zjutraj so oddelki padalcev postavili po muslimanskem delu mesta ovire z bodečo žico. Od sinoči so vojaške oblasti uvedle najstrožjo cenzuro ter so zagrozile z izgonom vsem časnikarjem, ki bi pošiljali iz Alžira vesti, ki jih ne bi predložili v cenzuro. Zaradi tega je zelo težko dobiti kolikor toliko točne podatke o dogodkih.

Poveljnik francoskih oboroženih sil na področju Alžira general Vezinet je nocoj pozval Francoze in Alžirce, naj z jutrišnjim dnem «omogočijo povratek k normalnosti». Dodal je, da bo vojska «ščitila to, kar bo potrebno, in naj vsakdo ve, da bo vojska to storila s silo».

V Alžiru so sporočili, da so francoske oblasti odredile aretacijo voditeljev francosko-alžirske fronte zaradi demonstracij, ki so jih organizirali Francozi prejšnji teden proti de Gaullu.

V Franciji so zelo presenečeni nad odločnim nastopom alžirskega prebivalstva, ker so do sedaj ponekod še vedno verjeli, da prebivalstvo v velikih mestih ne podpira v celoti osvobodilnega gibanja. Toda te njihove iluzije so te dni popolnoma propadle. Prisiljeni so ugotoviti, da nikoli kakor včeraj in danes ni alžirsko prebivalstvo v večjih mestih tako odločno in tako številno odšlo na ulice. Nikoli do sedaj še ni v Alžiru in drugih večjih mestih dogodilo, da so Alžirci nosili zastave osvobodilnega gibanja ter med demonstracijami vzklikali alžirski vladi in zahtevali neodvisnost.

Kakor je znano, so začeli Alžirci v Alžiru in Oranu demonstrirati že v soboto. Toda tedaj je šlo predvsem za reakcijo proti demonstracijam francoskih ultrasov in fašistov. Včeraj pa je bila pobuda na strani Alžircev, ki so množično odšli na ulice ter odločno pokazali, da v celoti podpirajo borbo osvobodilne fronte. Vzklikali so Ferhatu Abasu, osvobodilni vojski ter so zahtevali neodvisnost. Alžirci so jasno pokazali, kakšen bi bil izid referenduma, če bi bil svoboden. Tudi v Parizu ugotavljajo, da je plebiscit, ki ga je de Gaulle napovedal za 8. januarja, zgubil ves svoj pomen. Sedaj ne gre več za to, da Francija določi začasen statut v Alžiriji, temveč da se končno odloči, da preneha vojno proti Alžircem in jim prizna neodvisnost, ki so jo Alžirci na včerajšnjih in današnjih demonstracijah ponovno zahtevali.

V Parizu pa je policijski prefekt odredil zaplembo treh jutranjih dnevnikov. Zaplenili so glasilo KP Francije «Humanité», progresivni list «Liberation» in desničarski list «Parisien Libere». V Nici so zaplenili komunistični list «Le Patriote», v Limogesu pa komunistični list «L'Echo du Centre».

Desničarski list «Parisien Libere» je bil zaplenjen, ker e objavil poročilo «fronte za francosko Alžirijo», ki pravi, da je alžirska politika vlade «slepa in zločinska».

«Humanité» pa je objavil pismo Thoreza glavnim političnim strankam in sindikalnim organizacijam v Franciji, s pozivom, naj ponovno zahtevajo pogajanja z Alžirci.

Francoska splošna zveza dela in zveza katoliških sindikatov sta nocoj zahtevali takojšnji začetek pogajanj med Francijo in alžirsko vlado za mir v Alžiriji.

Neki funkcionar predsedstva republike pa je nocoj izjavil, da se nikakor ne postavlja vprašanje odložitve referenduma o de Gaullovi politiki v Alžiriji in da bo referendum 8. januarja, kakor je bilo določeno. Prav tako ne misli vlada sprejeti izrednih ukrepov v Franciji in tudi se ne predvidevajo spremebe v vladi. Nocoj je bila izredna seja vlade.

Predsednik francoske vlade je izjavil, da «vse kaže, da se bo jutri na splošno v Alžiru spet začelo delo». Sprejeli so potrebne ukrepe, zato da bodo jutri trgovine odprte. Izjavil je, da danes ni bilo množičnih demonstracij v Alžiru in da so povečali število vojakov, ki so jih poslali v Alžir, zato da preprečijo spopade med «nasprotnimi skupinami». Pripomnil je, da imajo oblasti «vtis, da bodo nadaljnji spopadi onemogočeni».

V tem tednu sestanek Segni-Kreisky glede Južne Tirolske

V desetih letih nad 4000 kilometrov sodobnega avtomobilskega cestnega omrežja

Prva, neplodna glasovanja v občinskih svetih v Rimu in Neaplju; pogajanja v Firencah, Benetkah in drugod - Francoska in italijanska socialistična mladina o alžirskem vprašanju in nevarnosti reakcije v Evropi

(Od našega dopisnika)

RIM, 12. — Danes se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri so odobrili vrsto ukrepov upravnega značaja in razne zakonske osnutke, med katerimi je vredno omeniti zlasti povečanje letne dotacije od 500 milijonov na poldrugo milijardo Državnemu zavodu za zunanjo trgovino (ki se peča s proučevanjem vprašanj italijanskega izvoza, da bi tako prispevali k razvoju in povečanju izvoza) ter desetletni načrt gradnje avtomobilskih cest, ki bo v razdobju 1961-1970 ustvaril v Italiji, zlasti na Jugu, moderno cestno omrežje, ki bo omogočalo hiter in varen promet, hkrati s priključki, ki bodo povezali avtomobilske ceste z večjimi središči. Vse ostale ceste pa nameravajo modernizirati. Načrt predvideva izgradnjo okrog 4000 kilometrov avtomobilskih cest, od katerih jih bosta IRI in ANAS izgradila okrog 2000 kilometrov, in sicer: cesto Salerno - Reggio Calabria (240 km), s čimer bo tako imenovana «cesta sonca» podaljšana do Reggio Calabrie; ceste: Firence morje; Como - Chiasso; Brener - Verona; Roma - Civitavecchia; Padova - Bologna; Genova - Sestri Levante; Napoli - Bari; Bologna - Canosa. Ostale avtomobilske ceste pa bodo gradile druge javne ustanove in zasebna gradbena podjetja, po odločitvi ministra za javna dela. Avtomobilske ceste bodo dvojne vrste: širše bodo imele najmanj 24 metrov široko cestišče (v predorih, 19 metrov; mostovi in viadukti, najmanj 17 metrov); največji vzpon, 4 odst. (izjemno 6 odst.); najnižja dopustna hitrost 100 km na uro; druga vrsta cest pa bo široka najmanj 18 metrov (predori 10, mostovi in viadukti, 16 metrov); vzpon in dopustna hitrost ista kot pri prvih. Pri tako imenovanih «hiper cestah», ki bodo imele cestišče razdeljeno v tri dele, pa bo najnižja dopustna hitrost znašala 60-70 kilometrov. To so hkrati normalne, «odprte» avtomobilske ceste, medtem ko so prve «zaprte», to je brez dovoznih cest ali priključkov.

V senatu so danes nadaljevali diskusijo o zakonskem predlogu, ki predvideva podaljšanje veljavnih določil o filmski cenzuri do 30. junija prihodnjega leta, ker baje ni bilo moč odobriti novega zakona o cenzuri. Socialistični senator Tolloy in komunistični senator Luporini sta kritizirala vlado zaradi resnega stanja, ki prevladuje na področju filmske proizvodnje.

V teku tega tedna bo prišlo do sestanka med avstrijskim zunanjim ministrom Kreiskim in italijanskim zunanjim ministrom Segnijem v zvezi z vprašanjem Južne Tirolske, na katerem bodo določili postopek za začetek pogajanj o tem vprašanju.

Politični tajnik KD Moro si očitno še ni na jasnem, oziroma še vedno upa, da bodo republikanci spremenili svoje stališče glede tako imenovanih težavnih občinskih in pokrajinskih upravnih odborov; prav tako si obeta, da bodo tudi liberalci omilili svoje odklonilno stališče glede upravnih odborov levega centra.

Danes se je ponovno sestal s tajnikom PRI Realejem in tajnikom PLI Malagodijem. Razgovor z Realejem ni Moru prinesel zaželenega uspeha, ker je Reale po razgovoru izjavil, da so republikanci poudarili važnost, ki jo pripisujejo svojemu znanemu stališču glede tega vprašanja, kar pomeni, da PRI ne namerava popustiti in da še vedno zagovarja potrebo, da se doseže sodelovanje s socialisti, ker ni pripravljen podpreti manjšinskih upravnih odborov.

V Rimu so na skupnem sestanku socialdemokrati odklonili svojo podporo nameravani sestavi manjšinskega upravnega odbora. Tudi v primeru, da bi sestavili enobarven demokristjanski odbor, bodo socialdemokrati glasovali proti.

Zvečer pa se je vršila seja občinskega sveta, v katerem ima KD 28 svetovalcev, KPI 19, MSI 12, PSI 11, PSDI 3, PLI 3, PDI 2 in PRI 1 svetovalca. Pri volitvi župana sta največ glasov dobila dosedanji župan Cioccetti (KD) 31, Natoli (KPI) pa 19. 19. t. m. bo zadnje glasovanje.

Tudi v Benetkah se je sestal občinski svet, vendar so izvolitev župana preložili do 21. t.m., da bi med tem skušali doseči, s pogajanji med strankami, sporazum o sestavi upravnega odbora, ki bi ga podprla večina svetovalcev.

V Neaplju, kjer so najmočnejši Laurovi monarhisti (niso pa tako močni, da bi mogli sami upravljati občino, (ker od 80 svetovalcev, jih njegovi stranki pripada le 29), je na prvi seji občinskega sveta pri volitvah župana Lauro dobil 27 glasov, Caprara (KPI) 18 glasov, Porzio (PSI) 5, Roberti 3, vzdržalo pa se je 23 svetovalcev (21 KD, 1 PSDI in 1 PLI). Pri drugem je bil rezultat isti. Pri tretjem glasovanju med Laurom in Capraro sta oba dobila isto število glasov, 31 svetovalcev pa je oddalo prazne glasovnice. Čez osem dni bodo glasovanje ponovili.

V Firencah je prišlo do skupnega sestanka med predstavniki KD, PSDI in PSI, da bi proučili položaj v občinskem svetu in možnost za sestavo občinskega upravnega odbora. Sestanku so prisostvovali tudi, kot opazovalci, dva predstavnika PRI in predstavnik radikalne stranke. Do dokončnega sklepa še ni prišlo.

V Turinu je bil sestanek med delegacijo mladinskega gibanja francoske združene socialistične stranke (PSU) in delegacijo mladinskega gibanja italijanske socialistične stranke, na katerem so ugotovili «v bistvu enako gledanje na politični položaj v Zahodni Evropi, za katerega se zdi, da se iz dneva v dan slabša zaradi vpliva gospodarskih, političnih in vojaških sil, ki teže k vzpostavitvi avtoritarnih režimov v raznih evropskih deželah». Hkrati so sklenili proučiti možnost sestanka med vsemi mladinskimi socialističnimi gibanji v Evropi, na katerem naj bi se sporazumeli glede skupne politične dejavnosti v posameznih deželah. Glede alžirskega vprašanja se obe delegaciji zavzemata za internacionalizacijo tega vprašanja, ker ga ne smatrata več za notranji problem francoske politike, ampak «eno od oblik borbe, ki jo delavsko gibanje vodi proti kolonializmu in njegovim fašističnim manifestacijam», hkrati pa obsojata Francov in Salazarov fašistični režim v Španiji in na Portugalskem ter one zahodnoevropske vlade, ki «podpirajo njuno zatiralsko kolonialno politiko in ju izrabljajo v svojih načrtih reakcionarne restavracije v Evropi».

A. P.

Poslanica Ferhata Abasa tajniku OZN Titu, Eisenhowerju, Hruščevu in drugim

Abas prosi za nujno posredovanje, da preneha genocid proti alžirskemu ljudstvu - Alžirsko ljudstvo je dokončno izreklo svojo voljo do svobode

TUNIS, 12. — Ministrstvo za informacije v alžirski vladi je objavilo nocoj besedilo poslanice, ki jo je Ferhat Abas zaradi poslabšanja položaja v Alžiriji poslal glavnemu tajniku OZN Hammarskjoeldu, maršalu Titu, predsedniku ZDA Eisenhowerju, predsedniku sovjetske vlade Hruščevu, predsedniku kitajske vlade Cuenlaju, predsedniku britanske vlade Mac Millanu in mednarodnemu odboru Rdečega križa. V poslanici opozarja Ferhat Abas omenjene osebnosti na množične pokole, ki jih vršijo v alžirskih mestih francoski kolonialisti in francoska okupacijska vojska.

«Še posebno v Alžiru, pravi poslanica, so francoske čete začele v predelu Kasbah racijo med 200.000 Alžirci, med katerimi so začele splošen pokol. Položaj je izredno resen. Francoska vlada nosi za to veliko odgovornost. Obračamo se nujno do Vas, s prošnjo, da storite vse, da preneha ta genocid nad alžirskim ljudstvom».

Ferhat Abas je imel danes v Tunisu tiskovno konferenco, na kateri je poudaril, da so krvavi neredi v Alžiru znak, da je francoski kolonialistični režim dokončno zgubil bitko.

Ferhat Abas je poudaril, da demonstracije in gesla ultrasov, mogočne patriotične demonstracije Alžircev in streljanje nanje predstavljajo dogodke, ki poudarjajo veliko razliko med francoskimi uradnimi izjavami in stvarnostjo v Alžiriji. Dodal je, da je francoska vlada hotela organizirati plebiscit o politiki v Alžiriji, zato da bi varala mednarodno javno mnenje. «Vojska in kolonialna uprava, ki sta dopustila večji obseg demonstracij in izzivanj ultrasov, sta razen tega skušala organizirati tudi med Alžirci gibanja v korist statuta, ki ga hoče francoska vlada izsiliti v Alžiriji. Naše prebivalstvo pa je odklonilo tako karnevalado in je bilo prisiljeno nastopiti pred okupacijsko vojsko, da izpriča svoje sovraštvo proti francoskemu zatiranju in da potrdi svojo privrženost narodni neodvisnosti in začasni vladi alžirske republike».

Ferhat Abas je dodal, da je to dokaz, da je francoski kolonialni režim dokončno zgubil bitko in da alžirsko ljudstvo koraka z velikimi koraki svobodi naproti. «Zavojevalna vojna, ki jo je začela Francija proti našemu ljudstvu, ne more ustaviti njegovega zaleta. Ta vojna samo še krepi voljo našega ljudstva do neodvisnosti».

Zatem je Ferhat Abas izjavil, da je njegova vlada pripravljena sprejeti ljudsko sodbo s pogojem, da se referendum izvede pod nadzorstvom Združenih narodov. Dodal je, da Francija ne more več postavljati nobenega veljavnega argumenta proti intervenciji Združenih narodov. V zvezi z reorganizacijo javne oblasti v Alžiriji pa je Ferhat Abas izjavil, da samozvana alžirska izvršilna oblast ne bi predstavljala nič drugega nego zaveso za okupacijsko vojsko in za kolonialistično upravo. Razen tega bi na podlagi te reorganizacije oblasti prišlo do umetne razdelitve alžirskega ljudstva, kar bi pripravilo pogoje za razdelitev alžirskega ozemlja. «Prepričani smo, je dodal Ferhat Abas, da ne bo Francija našla v Alžiriji nobenega Alžirca, ki je vreden tega imena, ki bi sodeloval pri taki karnevaladi.»

Dalje je Ferhat Abas izjavil, da referendum, ki ga misli organizirati de Gaulle, predstavlja samo zavlačevalno spletko. Dodal je, da Francija zahteva od Alžircev kapitulacijo.

«Ker se je pokazalo, da so pogajanja s Francijo nemogoča, je nadaljeval Ferhat Abas, smo zahtevali od Združenih narodov, naj poskrbijo za organiziranje in nadzorovanje svobodnega glasovanja v Alžiriji. Alžirska vlada je pripravljena sprejeti ljudsko sodbo.» Pozval je Francijo, naj tudi ona stori tako.

«Če Združeni narodi ne bodo izpolnili svojega poslanstva, je nadaljeval Ferhat Abas, bodo hudo škodovali svoji prihodnosti in miru na svetu. Če bo francoska vlada zavrnila sklep Združenih narodov, bodo morali ti sprejeti svojo odgovornost, ker imajo za to tudi sredstva. V obeh primerih se bo vojna nadaljevala. Naše ljudstvo se ne bo dalo več varati in bo nadaljevalo borbo. V sedmem letu vojne poudarja začasna vlada alžirske republike odločenost alžirskega ljudstva in njene osvobodilne vojske, da nadaljuje za vsako ceno borbo za neodvisnost, za celotno osvoboditev alžirskega ozemlja in za celovitost alžirske domovine.

Maroška agencija «Maghreb arabe presse» objavlja komentar pod naslovom «Francosko upravo so včeraj prehiteli dogodki». V komentarju je med drugim rečeno: «Včeraj je alžirsko ljudstvo izreklo samoodločbo. Francoska uprava, ki je hotela nedvomno postaviti utež proti demonstracijam ultrasov, je verjetno dala ukaz muslimanskemu ljudstvu, naj vzklika «Živel de Gaulle» in «Živela Alžirija». Pogum, ki ga je pokazalo alžirsko ljudstvo pred oboroženimi vojaki, ko je izpričalo svojo odločenost, da ostane alžirsko, svobodno in neodvisno, ni bil predviden. Prav zaradi tega je vojska, spričo obsega, ki so ga zavzele demonstracije, dobila ukaz, naj strelja».

V Parizu pa vztrajajo pri svojem. Notranje ministrstvo je nocoj sporočilo, da bodo takoj objavili v uradnem listu dekret, ki določa, naj se 19. decembra začne kampanja za referendum o javni upravi v Alžiriji.

Kršitev sprejetih načel

Ljubljansko «Delo» obsoja najnovejše ukrepe v Gorici in Trstu proti slovenski skupnosti v Italiji, zlasti pa zloglasno «tajno» pismo vladnega komisarja predsedniku vlade

LJUBLJANA, 12. — V svoji včerajšnji številki objavlja «Delo», glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, članek pod naslovom *«Kršitev sprejetih načel»*, ki ga je napisal Mitja Ribičič, član glavnega odbora Zveze in izvršnega sveta LR Slovenije. Članek najprej poudarja, da predstavlja obisk Koče Popovića v Rimu nedvomno pomemben prispevek v razvoju jugoslovansko-italijanskih meddržavnih odnosov in nadaljuje: «Jugoslovanska javnost, zlasti pa slovenska javnost je razgovore v Rimu skrbno in pazljivo spremljala tudi zaradi dejstva, da živi preko meje v sosedni državi del slovenskega naroda,» nadaljuje članker. «To etnično področje v Julijski krajini je bilo v fašistični preteklosti izpostavljeno načrtnim oblikam zatiranja in raznarodovalnih ukrepov. Mnogi podedovani vplivi te žalostne preteklosti so še danes določen faktor kaljenja mirnega sožitja obeh držav in narodov, netilec narodnostne nestrpnosti in šovinizma, nadaljevalec skrahirane in škodljive ekspanzionistične «jadranske politike». Tudi na tem občutljivem področju odprtih nerešenih, toda življenjsko važnih vprašanj za našo manjšino, ki je doslej ne upravičeno «capljalo» za drugimi področji dobrega sporazumevanja, so obisk Popovića in razgovori v Rimu odprli nova upanja in perspektive.»

«Med vrsticami zdravic, tiskovnih konferenc in uradnega komunikeja je jugoslovanska in napredna italijanska javnost z velikim zadovoljstvom razbrala močan premik v pozitivni smeri. Besede predsednika Marinka italijanskim parlamentarcem, naj manjšina postane most med obema državama, principielna stališča, ki jih mi Jugoslovani uveljavljamo v naši socialistični praksi urejanja odnosov med narodi in manjšinami, da namreč manjšina ni neko nujno zlo, ampak obogatitev, ki zaradi kulture, tradicij in tudi zvez s svojim matičnim narodom oplaja družbeno politično, gospodarsko in kulturno življenje v svoji državi, vsa ta načela sta obe vladni delegaciji sprejeli kot aksiom hitrega in spodbudnega urejanja še odprtih problemov. Moralni in ne samo juridični aspekt manjšinskega problema je dal upravičeno oporo upanju, da se bo tudi izven področja tržaškega memoranduma na Goriškem in zlasti v Benečiji začelo novo obdobje sodobnih enakopravnih odnosov in kulturne rasti Slovencev.»

Nato se v članku poudarja, da je bila med razgovori izražena pripravljenost, da se začnejo zadovoljivo in hitro reševati odprti manjšinski problemi, nakar članker nadaljuje:

«Kadar smo v pričakovanju nečesa novega, pozitivnega, spodbudnega, prelomnega, te neprijetno dirne vsak tak korak in ukrep, ki je v preteklosti sicer za tržaško in goriško področje predstavljal nekaj vsakdanjega, ki pa sedaj ni več v skladu s tako jasno sprejetimi načeli in doseženim nivojem dobrih odnosov in predstavlja direktno kršitev sprejetih načel. V zadnjih dneh pa smo doživeli kar štiri take restrikcije napram slovenski manjšini in njenim upravičenim zahtevam:

(Nadaljevanje na 5. strani)

Laosu znova grozi državljanska vojna

VIENTIANE, 12. — Domneva se, da so uporniške čete generala Nosavana oddaljene še okoli 80 milj od Vientiana. Minister za informacije v vladi Suvane Fume, ki je še ostal v prestolnici, je izjavil, da samo Američani lahko preprečijo izbruh državljanske vojne. «Če bodo Američani, je nadaljeval, ukazali upornikom, naj streljajo na Vientiane, bom dal ukaz vladnim četam, naj odgovorijo na to sovražno dejanje.»

Vlada je sklenila zaprositi vojaško pomoč SZ.

Danes je pristalo na letališču v Vientianu dvajset sovjetskih letal, ki so pripeljala orožje v okviru sporazuma, ki je bil nedavno sklenjen med sovjetsko in laoško vlado.

Poveljnik padalskih oddelkov kapetan Kong Le je sporočil da so bile sile Patet Laosa vključene v njegovo vojsko.

Predsednik laoške vlade Suvana Fuma je še vedno v kamboški prestolnici. Kakor poročajo iz Ranguna, sta danes prišla tja dva člana laoške vlade. Baje nameravata poizvedovati, na kakšen sprejem bi naletel Suvana Fuma v burmanski prestolnici.

Radio uporniškega generala Nosavana je danes sporočil, da se je v Savanaketu sestalo 40 poslancev, ki so izglasovali nezaupnico Suvani Fumi. Omenjeni radio je dodal, da je vlada Suvane Fume od 9. decembra dalje «odstavljena» to je od dneva, ko je predsednik vlade zapustil državo in odšel v Kambodžo».

V Bangkoku pa je bila danes izredna seja SEATO, na kateri so govorili o položaju v Laosu. Po seji so objavili izjavo, ki pravi, da pošiljanje sovjetskega orožja v Laos pomeni «zunanje vmešavanje» v laoške zadeve in da bo to samo podaljšalo spopad v Laosu.

—«»—

Koča Popović v New Yorku

NEW YORK, 12. — Državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović je predsinočnjim prispel v New York. Skupno z njim je odpotoval načelnik v tajništvu za zunanje zadeve Leko Lončar. — Koča Popović bo sodeloval v razpravi ki teče v Združenih narodih o Kongu. O dogodkih v Kongu in o položaju Združenih narodov razpravlja sedaj Varnostni svet. Pričakujejo, da se bo med tednom sestala tudi skupščina, ki bo proučila položaj v Kongu.

Nocoj je Jugoslavija zahtevala nujno sejo skupščine OZN v zvezi s Kongom.

—«»—

Izmenjava ratifikacijskih listin dveh konvencij med FLRJ in Italijo

BEOGRAD, 12. — Veleposlanik v državnem tajništvu za zunanje zadeve dr. Bartoš in italijanski veleposlanik v Beogradu Alberto Berio sta danes v državnem tajništvu izmenjala ratifikacijske listine konvencije o trgovini in plovbi in konvencije o socialnem zavarovanju med Jugoslavijo in Italijo, ki je bila podpisana v novembru leta 1957 v Rimu.

—«»—

Dean Rusk državni tajnik v Kennedyjevi vladi

PALM SPRINGS, 12. — Novoizvoljeni predsednik ZDA Kennedy je v Palm Springsu na Floridi na tiskovni konferenci sporočil, da bo Dean Rusk državni tajnik v novi vladi, Chester Bowles pa bo državni podtajnik. Dalje je sporočil, da je bil Adlai Stevenson imenovan za ameriškega poslanika pri Združenih narodih.

Dean Rusk je bil navzoč na tiskovni konferenci, Bowles in Stevenson pa sta bila odsotna.

Kennedy je prebral že prej pripravljeno izjavo, ki pravi, da bo Dean Rusk nudil novi ameriški upravi «prispevek preizkušene sposobnosti na področju zunanje politike». Omenil je svoječasno dejavnost Ruska v državnem departmaju in dodal, da upa, da se bo zunanja politika nove uprave na splošno lahko identificirala ne kot enostavno «protikomunistična», temveč da bo njena koncepcija «za svobodo».

Govoril je zatem Dean Rusk, ki je izjavil, da je sprejel «zelo obvezno odgovornost». Novega predsednika je označil za «enega od naših največjih Američanov» in se je zatem pohvalno izrekel o Bowlesu.

Dean Rusk je izjavil, da je današnja doba «doba naglih in revolucionarnih sprememb», in je dodal, da «se ne smemo bat sprememb». «ZDA, je dodal, se ne smejo primerjati zamašku, ki ga valovi premetavajo».

Kennedy je izjavil, da se je srečal z Ruskom prvikrat prejšnji teden. Dodal je, da sta on in Rusk govorila po telefonu s Stevensonom in Bowlesom.

Časnikarji so skušali spraševati Ruska o številnih vprašanjih zunanje politike, toda novi državni tajnik ni hotel nič odgovoriti in je poudaril, da mora čakati, da prevzame svoje mesto.

—«»—

Razgovori Kardelj-Naser

KAIRO, 12. — V Kairu so se včeraj nadaljevali razgovori, ki so se začeli v okviru uradnega obiska podpredsednika zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja v Združeni arabski republiki. Pri razgovoru med Naserjem in Kardeljem so bili navzoči minister v predsedstvu Ali Sabri in člani spremstva podpredsednika Kardelja. Med razgovori so proučili mednarodna vprašanja, ki zanimajo obe državi. Razgovori se bodo nadaljevali med potjo podpredsednika Kardelja po Egiptu in po njegovi vrnitvi v Kairo.

V soboto zvečer je podpredsednik Kardelj obiskal predsednika Združene arabske republike Naserja v njegovi palači in mu izročil osebno pismo predsednika republike maršala Tita. Po sprejemu je predsednik Naser priredil večerjo v čast podpredsedniku Kardelju in njegovi soprogi.

Umik čet Maroka in Gvineje iz kontingentov OZN v Kongu

Tudi Nehru nakazuje tako možnost glede indijskih čet - Indonezija in ZAR obsojata dejavnost poveljstva OZN - Razprava v Varnostnem svetu

LEOPOLDVILLE, 12. — Maroška in gvinejska vlada sta sklenili umakniti svoje čete iz kontingentov OZN v Kongu. To so danes sporočili v Rabatu in Konakriju.

Po seji gvinejske vlade, kateri je predsedoval Seku Ture, so poslali Hammarskjoeldu brzojavko, v kateri je rečeno, da so sklenili umakniti gvinejske čete zaradi sokrivde OZN za aretacijo Lumumbe in zaradi nefunkcioniranja zakonitih ustanov v Kongu. Maroški kontingent šteje 3.240 mož in je največji kontingent.

V Novem Delhiju je predsednik indijske vlade Nehru izjavil, da Indija nima za sedaj namena umakniti svojih čet iz Konga, toda utegnila bi sprejeti tak sklep v primeru, da z indijskimi vojaki ne bi primerno ravnali.

Nehru je v parlamentu tudi izjavil, da je intervencija Združenih narodov v Kongu bistveni element za rešitev tamkajšnjega položaja; pripomnil pa je, da je OZN do sedaj vodila šibko in neučinkovito akcijo. Nehru je obtožil Belgijce, da ovirajo delo OZN in da skušajo ustvariti novo vrsto belgijskega imperija v Kongu. Ponovil je zahtevo za umik vseh Belgijcev ter za izpustitev Lumumbe in vseh ostalih aretirancev. Dalje je Nehru izjavil, da mora Varnostni svet dati vojaškim kontingentom v Kongu primerna pooblastila, ker drugače ne bodo mogli primerno delovati.

Indonezija in ZAR pa sta objavili skupno izjavo, ki kritizira akcijo OZN v Kongu. «OZN, pravi izjava, ni nikoli iskreno skušala spet postaviti na noge osrednjo vlado pod vodstvom Lumumbe in tudi ne parlamenta kot ustavno izvoljenega zakonodajnega organa. Intervencija OZN ni imela za rezultat akcijo za enotnost Konga pod vodstvom osrednje vlade, pač pa nasprotno, vodi do stalnega razkrajanja dežele in do ustvarjanja novih trenj in novih odcepitev v Kongu. Kar se dogaja v Kongu, pomeni povratek kolonialne oblasti v novi obliki».

V Washingtonu je predstavnik državnega departmaja v zvezi s pisanjem londonskega lista «Daily Telegraph» izjavil, da mu ni nič znanega, kar bi potrjevalo rditve, da nameravajo ZDA poslati svoje čete v Kongo.

V Varnostnem svetu, kjer se danes nadaljuje razprava o Kongu, je v soboto indijski delegat predlagal, naj Velika Britanija posreduje pri Belgiji, ki je njena zaveznica v NATO, naj ne pošilja svojega orožja v Kongo. Dalje je predlagal, naj Mobutujevi prijatelji priporočajo Mobutuju, da nevtralizira kongoško vojsko, ter je zahteval izpustitev vseh aretiranih in sklicanje parlamenta.

Cejlonski delegat Correa pa je zahteval, naj Varnostni svet popravi nepravilno tolmačenje tako imenovane «stroge nevtralnosti», ki se je držijo sile OZN v Kongu. Izjavil je, da bi moral Varnostni svet dati tajniku OZN novo pooblastilo v tem smislu. Dodal je, da je nepravilno tolmačenje dosedanjega pooblastila vzrok za stalno slabšanje položaja. Zahteval je, naj poveljstvo OZN stori ukrepe za razorožitev tako imenovanih privatnih armad v Kongu.

Indijski delegat Krišna Menon je izjavil, da Belgija zbira čete na ozemlju Ruanda - Urundi, ki je pod njenim skrbništvom in ki meji na Kongo.

Nekatere delegacije, ki sodelujejo v razpravi Varnostnega sveta, skušajo pripraviti resolucijo, s katero naj bi se izognili slepi ulici. Do sedaj sta pred Varnostnim svetom dve resoluciji. Prva (Anglija, ZDA, Argentina, Italija) predlaga, naj «Rdeči križ ugotovi okoliščine in pogoje, v katerih živijo zaporniki v Kongu». Druga resolucija (SZ) pa zahteva, naj bo Lumumba takoj izpuščen na svobodo, naj se zagotovi delo kongoškega parlamenta, naj se razoroži Mobutujeva vojska, Belgijci pa naj se izženejo iz Konga.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 10.2, najnižja 7.9, ob 19. uri 8.4, zračni tlak 1009 raste, veter vzhodnik 18 km, vlage 47 odst., nebo oblačno, morje razgibano, temperatura morja 13.3 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, TOREK, 13. decembra
Lucija
Sonce vzide ob 7.38 in zatone ob 16.20. Dolžina dneva 8.42. Luna vzide ob 1.24 in zatone ob 13.25
Jutri, SREDA, 14. decembra
Vojmir

Seja tržaškega občinskega sveta

Svetovalci so odobrili kar 44 upravnih sklepov

Dr. Pincherle ostro obsodil županovo ravnanje v zvezi z incidentom z dne 1. septembra - Solidarnostna izjava dr. Dekleve

Na včerajšnji seji tržaškega občinskega sveta so občinski svetovalci odobrili 44 upravnih sklepov občinskega odbora in upravne komisije Acegata. Gre za sklepe, o katerih smo že obširneje pisali, ko smo poročali o dnevnem redu sedanjega zasedanja občinskega sveta in ki jih je občinski odbor sprejel na podlagi čl. 140 zakona o občinah. Na zahtevo svetovalca dr. Teinerja (PSI) pa so odložili odobritev sklepa Acegata o nakupu novih avtobusov za skupno 227 milijonov lir. Pri tem je dr. Teiner tudi protestiral, ker nisc svetovalcev že več let sploh seznanili s proračuni in obračuni Acegata.

V začetku seje je župan izrekel pozdrave bivšemu odborniku in svetovalcu dr. Rinaldiniju, ki je kandidiral za KD v Nabrežini, ter med drugim dejal, da je bil imenovan za občinskega svetovalca že leta 1945, od leta 1949 dalje pa vedno izvoljen. Zatem je občinski svet počastil spomin Socrata Stavropulosa in dr. Guglielma Malazzija. Nato je župan sporočil še nekaj zadev in mimogrede dejal, da bo imel sporazum o pokrajinskem odboru posledice tudi na delovanje občinskega sveta.

Za besedo je tedaj zaprosil dr. Pincherle, in sicer iz osebnih razlogov, v zvezi z incidentom, ki je nastal 30. septembra med njim in županom na sestanku načelnikov skupin občinskega sveta. Takrat se je govorilo o postavitvi proslulega vodnjaka v Barkovljah, za kar naj bi potrošili 12 milijonov lir. Dr. Pincherle je včeraj poudaril, da je župan dr. Franzil na neko pripombo svetovalca Tolloya, da se niti arhitekt Rogers ne strinja s postavitvijo tega vodnjaka, dejal, «da ni ta gospod niti Tržačan». Dr. Pincherle pravi, da se ni zavedel, kaj je hotel župan s tem reči ter mu je zato mirno dejal, da se je Rogers rodil v Trstu in da so bili njegovi starši Tržačani, nakar ga je župan razburjeno prekinil in mu zakričal, da brani Rogersa, ker je «istega plemena» ter da ni v občinskem svetu delal drugega, kot izključno ščitil in podpiral Žide. Na protest dr. Pincherla je župan ponovil svojo trditev ter kasneje dejal, da bo lahko glede tega tudi doprinesel dokaze, če bo treba.

Naslednji dan je federacija PSI zahtevala, naj župan javno doprinese dokaze, ali pa naj prekliče svoje izjave na sestanku načelnikov skupin. Dr. Pincherle je nato orisal nadaljnji potek dogodkov, pri čemer je prišlo tudi do vprašanja v senatu. Župan je sklical sestanek načelnikov skupin šele 7. decembra in predstavniki levice se iz protesta niso udeležili tega sestanka. Spričo velikega odmeva, ki ga je imel incident, in spričo njegovega splošnega pomena, je bilo treba, da razpravlja o tem občinski svet.

Zatem je dr. Pincherle vprašal župana, ali se zanj delijo občani po raznih plemenih na podlagi fašističnega zakona iz leta 1938 in kaj je menil z omenjenimi besedami. Poudaril je, da je vedno branil interese vseh občanov ne glede na pleme, narodnost ali vero ter obsodil vsak poskus razlikovanja med občani.

Župan je v svojem odgovoru dejal, da tržaška federacija PSI ni v svojem poročilu točno opisala dogodka ter da se on ni hotel spuščati v časopisno polemiko tudi zato, ker je bila omenjena seja zaupna. Po njegovem mnenju je šlo za «osebno zadevo», ki bi jo bilo treba rešiti na sestanku načelnikov skupin občinskih svetovalcev. V bistvu sta se mu očitali dve stvari: to je, da je rekel, da se Žid ne more šteti za Tržačana, kar ne odgovarja besedam, ki jih je izrekel. Takrat je mislil reči le to, da dobiva neki arhitekt razna naročila v Trstu, čeprav ni vpisan v tržaško zbornico arhitektov. PSI pa mu je očitala, da je dr. Pincherlu dejal, da brani v občinskem svetu samo Žide, medtem ko je on mislil le na posebno občutljivost dr. Pincherla, ko je šlo za zadeve, ki so se tikale Židov. Župan je na koncu še dejal, da je svoje prepričanje o tem jasno izpovedal tudi tedaj, ko je protestiral proti novorasističnim manifestacijam. Kot se vidi, ni bil županov odgovor posebno prepričljiv in je pokazal njegovo zadrego. Dr. Pincherle je dejal, da se s tem odgovorom ne zadovoljuje in je ponovno ostro obsodil županovo ravnanje.

V zvezi s tem je dal dr. Jože Dekleva (NSZ) izjavo, v kateri je poudaril, da so bile županove besede in ton kakor tudi ocene dejavnosti dr. Pincherla takšne, da so se lahko tolmačile kot stališče rasne diskriminacije in da so bile žaljive nasproti dr. Pincherlu. Dr. Dekleva je dejal, da izraža dr. Pincherlu tudi ob tej priliki solidarnost NSZ za njegovo iskreno prizadevanje tudi v korist Slovencev, kar dokazuje njegov globoki demokratični čut, tuj vsaki pristranosti.

Dr. Dekleva je nadalje dejal, da se ni udeležil zadnjega sestanka načelnikov skupin, ker sta pretekla od incidenta že dva meseca, tako da je postala stvar že javna in jo je bilo zato treba tudi javno obravnavati na občinskem svetu.

ZVEZA PARTIZANOV TRŽAŠKEGA OZEMLJA, ZVEZA POLITIČNIH PREGANJANCEV TRŽAŠKEGA OZEMLJA, ANPI in ANPPIA priredijo v nedeljo, 18. t. m. ob 15. uri na strelišču NA OPČINAH počastitev spomina PINKA TOMAŽIČA IN NJEGOVIH TOVARIŠEV.

Odprto pismo

Generalnemu vladnemu komisarju za tržaško ozemlje gospodu dr. Giovanniju Palamari

Delegati prosvetnih društev, zbrani na rednem letnem občnem zboru Slovenske prosvetne zveze v Trstu dne 11. decembra t. l., smo razpravljali o vsebini Vašega pisma poslanega raznim ministrstvom vlade in objavljenega v rimskem «Paese sera».

Z ogorčenjem smo soglasno ugotovili, da so Vaši predlogi in nasveti v zadevi priznanja diplom jugoslovanskih šol in univerz prežeti z duhom nacionalne nestrpnosti napram slovenski manjšini.

Razkrili ste nam, da ima po Vašem mnenju poučevanje italijanskega jezika na slovenskih šolah od 2. razreda osnovne šole dalje le ta namen, da bodo pripadniki slovenske manjšine toliko obvladali italijanski jezik, da se jim bo lahko kadarkoli osporavala uporaba materinega jezika v odnosih z oblastmi.

Razkrili ste nam tudi željo in upanje, da se bodo slovenski študentje, ki obiskujejo italijanske univerze, odtujili lastnemu narodu.

V Vašem pismu smo spoznali kdo je glavni krivec, da se ne izvajajo določbe londonskega sporazuma glede uporabe slovenskega jezika in ostalih določb, ki zadevajo manjšino na Tržaškem.

Predstavljamo si, da bi moral predstavnik vlade v Trstu, ki ima tudi zakonodajno oblast, biti prvi, ki ne krši republiške ustave in ki izvaja določbe mednarodnih sporazumov. Voditi bi ga moral čut pravičnosti do vseh prebivalcev brez razlike in ne služiti nestrpnim šovinističnim krogom, ki zavirajo ostvarjenje ozračja medsebojnega sožitja med obema tu živečima narodoma.

Ne moremo spraviti v sklad volje italijanske vlade za nadaljnje izboljšanje odnosov z Jugoslavijo in stališči, ki so izražena v Vašem pismu. Končno tudi ne moremo mimo ugotovitve, da izraža vsebina Vašega pisma tudi brezbrižnost do manjšine.

Vse Vaše trditve in stališča v omenjenem pismu odločno odklanjamo in obsojamo, ker so nasprotne narodnemu in kulturnemu razvoju naše manjšine in slabšajo odnose med obema tu živečima narodoma in sosednjima državama.

Trst, 11. decembra 1960

OBČNI ZBOR SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE V TRSTU

V nedeljo v kinu «Arcobaleno»

Solidarnostna manifestacija visokošolcev z Alžirci

Na zborovanju je govoril socialistični poslanec Lucio Luzzatto

Poslanec PSI Lucio Luzzatto govori na solidarnostnem zborovanju visokošolcev z Alžirci

Najprej v Rimu, potem v Bologni in sedaj tudi v Trstu je bila pod okriljem UGI (Unione Goliardica Italiana) napredno usmerjeni akademiki v nedeljo v kino dvorani «Arcobaleno» manifestacija solidarnosti z alžirskimi borci, ki se že dolgih šest let borijo v vseh mogočih težavah proti francoskemu kolonializmu in za svobodo Alžirije.

V imenu UGI je izrekel pozdravne besede občinstvu tajnik organizacije Giorgio Rossetti in obenem prebral pisma in solidarnostne brzojavke s katerimi so federacija komunistične mladine, mladinsko gibanje Nove DZ, socialisti, socialdemokrati, republikanci, radikalci, univerzitetna sekcija društva «Concetto Marchesi», študentovski krožek «Oberdan», mladinska sekcija NSZ, mladinski svet odporniškega gibanja in poslanec Vidali dali svoj pristanek k tej manifestaciji. Obenem je izrekel ostro obsodbo napram klerikalno usmerjenih akademikov (FUCI-INTESA), ki za to manifestacijo niso dali svojega pristanka.

Uradni govor je imel socialistični poslanec Lucio Luzzatto. V svojem govoru je predvsem poudaril važen pomen prebujanja mladih demokratičnih in naprednih sil v tem zadnjem obdobju, prebujenje, ki se širi iz univerze v tovarno, iz tovarn na deželo. Še bolj pomembno je dejstvo, da to prebujanje zajema vse antifašistične sile, ki dvigajo svoj glas proti grozotam šest let trajajoče alžirske vojne. To je porok, da odporniški duh ni izumrl, prevzela ga je mladina, prevzele so ga mlade sile, ki visoko dvigajo zastavo miru in svobode za vse tlačene narode.

Govornik je nato prešel na naštevanje grozot v Alžiriji. Novembra je bilo šest let, ko so alžirski borci stopili v boj proti francoskemu kolonializmu za osvoboditev svojega ozemlja. Pol milijona francoskih vojakov ni moglo do sedaj zatreti osvobodilno gibanje alžirskega ljudstva, kljub temu, da je prav to osemmilijonsko ljudstvo utrpelo do sedaj 600.000 mrtvih in en milijon deportirancev v koncentracijska taborišča, kjer so jih padalci mučili in jih še mučijo s hujšimi metodami kot nemški SS. Pri tem je govornik spomnil, da je tudi italijanski narod utrpel v zadnji vojni 600.000 mrtvih, Italijanov pa je bilo 42 milijonov, Alžircev pa je komaj osem. Zato naj si kdo ne misli, kot mislijo še nekateri nazadnjaški krogi v Franciji, da si bo pustil tak narod odvzeti lastno svobodo in neodvisnost potem ko je utrpel toliko izgub.

Svet se je zgrozil ko so prišle na dan grozote nemških rasistov. Toda danes ugotavljamo, da se te grozote niso končale z nueremberškim procesom. Danes se te grozote nadaljujejo, in ne samo v Alžiriji, temveč tudi v sami Franciji, v samem Parizu v Ville Lumière. Te sisteme odločno obsojamo, kot obsojamo vse kolonialistične interese, ki so privedli k temu stanju. Z vsemi silami se je treba upreti nasilju. Alžirija bo svobodna, kljub prizadevanju ultrasov, da bi ostala francoska kolonija. Tega naj se zaveda tudi de Gaulle. Alžirija bo svobodna in bo postala duhovni voditelj vseh afriških in azijskih narodov v boju za neodvisnost, ker so se alžirski borci skovali v trdi borbi za lastno svobodo.

V nadaljevanju svojega govora je poslanec Luzzatto ostro napadel italijansko vladno politiko, ki se vdinja mednarodnemu kolonialističnemu aparatu, medtem ko bi morali italijanski državniki misliti na bodočnost in na možnost navezave prijateljskih stikov z afriškimi in azijskimi narodi.

Za zaključek je govornik omenil protest francoskih intelektualcev in vsega naprednega francoskega ljudstva proti nadaljevanju vojne v Alžiriji in nato pozval vse napredne sile naj dvignejo svoj glas proti vsem grozotam kolonialistov in naj prispevajo, da se razširi gibanje za solidarnost z alžirskimi borci, ženami in mladino v borbi za neodvisnost.

Omeniti je še treba, da se je manifestacije udeležila tudi skupina mlečnozobih fašistov z izzivalnim namenom. Njihova pobuda pa jim ni uspela, ker so se manifestacije udeležili tudi številni delavci, zato so med govorom poslanca Luzzatta klavrno zapustili dvorano

L. ABRAM

Planinsko predavanje SPDT

SPDT priredi v petek 16. t.m. ob 20.30 v «Gregorčičevi dvorani» v Ulici Geppa 9 planinsko in turistično predavanje **«Iz naših planin in iz tujih krajev»**. Predavala bo dr. Sonja Mašera s predvajanjem številnih barvnih diapozitivov. Danilo Micheluzzi pa bo predvajal barvne filmske posnetke z letošnjih planinskih izletov.

RAZNA OBVESTILA

Slike, ki jih je posnel Mario Magajna na sprejemu 28. novembra t.l. na jugoslovanskem konzulatu, so na ogled v Tržaški knjigarni v Ul. sv. Frančiška 20.

* * *

Tržaški filatelistični klub «L. KOSIR»

Jutri 14. t. m. ob 20. uri običajni sestanek v novih prostorih kluba, Ul. Geppa 9-II. Delile se bodo vse zadnje novitete.

* * *

Združenje Italija-ZSSR v Trstu. Ul. S. Nicolò 11-II., tel. 29403 obvešča, da je v teku vpisovanje za nov tečaj ruskega jezika, ki se bo pričel v sredo 14. t.m.

Za pojasnila se obrnite na tajništvo združenja vsak dan od 16.30 do 19.30.

MALI OGLASI

BRUSINI CARLO, Trst, Ul. Battisti 20, prodaja gospodinjske električne predmete — štedilnike na drva, premog, plin, elektriko — trajno goreče peči «ARGO» ter na plin in elektriko. Olajšave pri plačilu. Postrežba plina na dom. — Tel. 29-041.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 11. in 12. decembra se je rodilo v Trstu 9 otrok, umrlo je 12 oseb.

RODILI SO SE: Fabiola Gallussi, Marco Arduini, Manuela Settimi, Giorgio Metz, Antonio Vodisca, Marino Marangon, Miriam Koršič, Alessandra Costantin in Donatella Verzi.

UMRLI SO: 57-letni Vittorio Giormani, 80-letni Gastone Sessa, 82-letna Guida Levi, 87-letna Maria Beraus vd. Mircetta, 78-letna Emma Fischer, 82-letni Enrico Umberto Alberti, 78-letna Maria Dudine vd. Lorenzutti, 71-letni Giuseppe Scocchi, 78-letna Carmina Superina vd. Luis, 74-letna Maria Tuzzi vd. Illiasch, 71-letna Lucia Sancin por. Sancin in 83-letna Carla Krajnigher vd. Tolusso.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

All'Alabarda, Istrska ulica 7; de Leitemburg, Trg sv. Ivana 5; dr. Praxmarer, Trg Unità 4; Predini, Ul. T. Vecellio 24.

Slovensko gledališče v Trstu

V soboto, 17. t. m. ob 21. uri v AVDITORIJU v TRSTU
premiera
ALEJANDRO CASONA

DREVESA UMIRAJO STOJE

Drama v treh dejanjih (4 slikah)

Prevedel: JARO DOLAR
Režiser: BALBINA BARANOVIČ-BATTELINO, kot gost
Scenograf: arh. SVETA JOVANOVIČ

V vlogi Gospe Evgenie nastopa tržaška rojakinja, članica ljubljanske Drame ELVIRA KRALJEVA

Helena - Zlata Rodoškova; Tipkarica Leli Nakrstova; Pastor - Stane Raztresen; Žongler - Edvard Martinuzzi; Lovec - Sivij Kobal; Berač - Alojz Milič; Maurizio - Jožko Lukeš; Isabel Mira Sardočeva; Genoveva Valerija Silova; Felisa - Miranda Caharija (Igr. šola); Gospod Balboa - Modest Sancin; Gospa Evgenija - Elvira Kraljeva, kot gost; Drugi - Julij Guštin.

Ponovitev
v nedeljo, 18. t. m. ob 16.30 v AVDITORIJU v TRSTU

Opozarjamo prebivalce okoliških vasi, ki nimajo primernih dvoran, na nedeljsko predstavo igre «Drevesa umirajo stoje» v Avditoriju.

VELJAVNI GLEDALIŠKI KUPONI

Prodaja vstopnic od petka 16. t. m. dalje v Tržaški knjigarni, Ul. sv. Frančiška 20, tel. 61792, ter eno uro pred pričetkom predstav v baru Moscolin Ul. Teatra Romano 2 (nasproti Avditorija).

PROSVETNO DRUŠTVO «A. ČOK» Z OPČIN

priredi v nedeljo 18. t. m. ob 17. uri v PROSVETNEM DOMU na OPČINAH

VESEL POPOLDAN

ob sodelovanju domače folklorne skupine pevskega zbora prosvetnega društva «Lipa» iz Bazovice, veselega Doliinskega tria in dueta Dario in Darko.

Vljudno vabljeni!

KINO

Fenice 16.00 «Maciste v dolini kraljev», technicolor, Vira Silenti, Angelo Zanolli, Mark Forest, Chelo Alonso.
Excelsior 15.00 «...in človek je ustvaril satana», Spencer Tracy.
Filodrammatico 16.00 «Podvig commandosov», technicolor, Dirk Bogarde.
Grattacielo 16.00 «Pisma samostanske novinke», Pascale Petit, Massimo Girotti.
Arcobaleno 16.00 «Grbec», Gerard Blain, Anna Maria Ferrero, Ivo Garrani.
Supercinema 16.00 «Pustolovščina», Gabrielle Ferzetti, Monica Vitti.
Alabarda 16.00 «Balada o vojaku». Nagrajen v Cannesu. Valodja Ivaščijov.
Aurora 16.30 «Vsi domov».
Capitol 16.00 «Grešni kozel», Alec Guinness, Bette Dawis.
Garibaldi 16.00 «Upornica Westa», technicolor, Mauren O'Hara.
Cristallo 16.00 «Redar», Alberto Sordi.
Impero 16.30 «Adua in tovarišice».
Italia 16.00 «Moj prijatelj Jeckyll», Abbe Lane, Ugo Tognazzi, Raimondo Vianello.
Massimo 16.00 «Krvnik vzhajajočega sonca», Kanjuro Arashi.
Moderno 16.00 «Latinski možje», technicolor, Deborah Kerr, Rossano Brazzi.
Astoria 16.00 «Leto 2000, vzhajajoče sonce», Jean Sterling.
Astra 16.30 «Krvnik».
Vittorio Veneto 16.00 «Pod desetimi zastavami».
Marconi 16.00 «Divji žrebec», technicolor, George Montgomery.
Ideale 16.00 «Mačka praska».
Savona 16.00 «Ubežniki terorja», Richard Egan.
Odeon 16.00 «La violetera», S. Montiel, R. Vallone.
Skedenj 16.00 «Prijateljice», G. Ferzetti. Prepovedano mladini.

IZLETI

Zimovanje SPDT na Vojskem nad Idrijo

SPDT priredi za dobo od vključno 26. t.m. do vključno 2. januarja 1961 planinsko zimovanje na Vojskem nad Idrijo.

Na 1060 metrov nadmorske višine, s krasnimi planinskimi in športnimi smučišči, s skakalnico in vlečnico, je tudi nova planinska koča z vsem konfortom ter televizijo.

Informacije in vpisovanje do vključno 17. t.m. v Ul. Geppa 9-II.

SOŽALJE

Zveza vojnih invalidov NOV Tržaškega ozemlja izreka ob smrti svojega člana DANILA HUSU globoko sožalje družini in svojcem.

Danes se prične v Budimpešti

Sestanek o železniški tarifi Madžarska-Trst-prekomorje

Nova tarifa bo predvidoma stopila v veljavo 1. marca - Povišanje avstrijskih železniških tarif

Danes se pričnejo v Budimpešti pogajanja med predstavniki madžarskih, avstrijskih, jugoslovanskih in italijanskih železniških uprav o sestavitvi direktne železniške tarife Madžarska-Trst-prekomorje. Predvidevajo, da bo zasedanje trajalo do 23. decembra. Januarja se bodo ponovno sestali in novo tarifo dokončno sestavili tako, da bo predvidoma stopila v veljavo 1. marca.

Avstrijska železniška uprava je sklenila, da bo povišala železniške tarife za prevoz blaga in da bo to povišanje stopilo v veljavo 1. januarja. Zato bo treba izpremeniti tudi vse ostale direktne železniške tarife in sicer Avstrija-Trst-prekomorje in Češkoslovaška-Trst-prekomorje, kot tudi podobne tarife proti Reki.

Opozorilo kmetom iz Križa in Doline

Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov opozarjata vse kmetovalce iz Križa in Doline, da se vpisovanje za kmetijski tečaj še ni začelo. Obe organizaciji torej nimata nič skupnega z vpisovanjem, ki ga te dni opravlja bonomijanska Zveza neposrednih obdelovalcev iz Ul. Roma 20.

Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov bosta priredili kmetijska tečaja v kratkem. Čas vpisovanja bo sporočen kmetovalcem bodisi osebno bodisi preko časopisov.

Pobiranje borovega prelca

Županstvo poziva vse lastnike gozdičev, vrtov, parkov in zemljišč, na katerih rastejo bori, predvsem pa jusarje, na obvezno pobiranje in uničevanje borovega prelca, ki gre na račun lastnikov z bori posajenih zemljišč.

Pobiranje in uničevanje borovega prelca, ki bo pod nadzorstvom Nadzorništva za gozdove (Ul. Monte Grappa št. 3) se mora takoj začeti in mora biti končano brez izjeme do 15. februarja 1961. Po 16. februarjem bo za uničevanje borovega prelca poskrbelo Nadzorništvo za gozdove, in sicer na stroške lastnikov. Nadzorništvo pa je interesentom na razpolago za kakršne koli informacije.

Gosenice oziroma črvi borovega prelca se pozimi zabubijo v velika bela gnezda. Zato je najboljši čas za uničevanje borovega prelca zima, ko se odreže vejica z gnezdom. To je treba prvič storiti v januarju, drugič pa februarja. Gnezdo je treba bodisi zažgati bodisi vreči v vrelo vodo ali pa ga zakopati globoko v zemljo. Pri pobiranju gnezd borovega prelca je treba paziti, da ne pride koža, s katero so pokrite gosenice, v dotik z obrazom rokami ali vratom delavcev, ki gnezda pobirajo, kajti v tem primeru pride do kožne infekcije. Zato naj se gnezda pobirajo ob vlažnem vremenu, na očeh je treba imeti šoferska očala, na ustih robec ali kaj podobnega, roke pa naj se prej namažejo z oljem. Če bi pa kljub temu prišlo do infekcije, tedaj je treba inficirana mesta mazati s toplim mlekom.

Prva jesenska burja

Po tolikih tednih deževnega vlažnega in oblačnega vremena je včeraj zjutraj začela pihati burja. Nebo se sicer ni zjasnilo in tu pa tam so sunki burje prinesli tudi kakšno kapljico dežja, vendar je bilo ozračje suho. Medtem ko je v zadnjih tednih bilo skoraj vsak dan nad 70 odst. vlage, pred približno štirinajstimi dnevi celo 95 odst., pa je tržaški vremenoslovni zavod zabeležil včeraj le 47 odst. vlage.

Burja je tudi povzročila, da so ljudje potegnili iz omar zimske plašče. Vsi so trdili, da je bilo včeraj mnogo bolj hladno kot prejšnje dni, vendar temperatura ni občutno padla.

No, kljub temu, da je burja znanilec prave zime, pa so bili ljudje včeraj skoraj zadovoljni. Vsi so že več ali manj siti vlage in dežja in nekaj suhega vremena ne škodi. Če bo burja trajala še nekaj dni, bo tudi izsušila zemljo ter tako omogočila kmetom, da nadoknadijo zamujeno delo na polju in v vinogradu.

Letošnja deževna jesen pa je po drugi strani povzročila v naravi marsikatero spremembe. V nedeljo, na primer, so nosili Tržačani, ki so se vračali z izleta na Volnik, polna naročja leskovih vej v cvetju, marsikdo pa je odtrgal tudi vejico kakega drevesa, ki je imelo že odprte popke. Sami smo videli sveže liste gozdnih jagod, da ne govorimo o travi, ki je marsikje na novo pognala.

Vprašanje je, če je letošnja prva jesenska burja prinesla kako spremembo v vremenu, ali pa bo vreme potem spet tako, kakršnega smo imeli doslej. Vremenoslovci obetajo hudo zimo, toda ali jim lahko verjamemo?

Na pritisk delavcev podjetje AFA popustilo

V Aquili 15. in 16. enotna stavka - V nedeljo je stavkalo 83 odst. železničarjev

Na osnovi ostre intervencije sindikalnih organizacij in enotnega ter odločnega nastopa prizadetih delavcev je včeraj ravnateljstvo podjetja AFA popustilo in priznalo izplačilo nadaljnjih 13.000 lir. Kot smo že poročali, je to podjetje samovoljno izpremenilo način računanja akordnega dela in so zato tudi ob tedenskem izplačilu delavci prejeli kar po 13.000 lir manj. Iz tega razloga so tudi takoj napovedali stavko, tako da podjetje včeraj ni obratovalo.

S tem izplačilom pa vprašanje načelno še ni rešeno in bodo o ureditvi akordnega dela razpravljali prihodnji teden v torek na uradu za delo. Danes zjutraj pa bodo na skupščini pred podjetjem razpravljali, če stavko prekinejo.

Vprašanje obeh delavnic 5b in 16 je začasno umaknjeno iz dnevnega reda, ker so ladjo Grimaldi dokončali in je odplula v Benetke. Poleg tega je ravnateljstvo pristalo, da bodo še med tednom razpravljali s sindikalnimi predstavniki o tem vprašanju.

V podjetju Aquila bo 15. in 16. decembra enotna stavka v okviru zahtev za obnovitev delovne pogodbe, ki se nanaša prvenstveno na normativne zahteve.

Tudi na našem področju so v nedeljo stavkali železničarji tako, da večina vlakov ni odpeljala s postaje. Kljub temu, da je stavko proglasila samo CGIL, je dobro uspela, saj je stavkalo okoli 83 odst. železničarjev.

Zasedanje o avtostradah

V dvorani pokrajine je bilo včeraj zasedanje predstavnikov lokalnih uprav Trsta, Gorice, Vidma in Benetk, na katerem so govorili o predvidenih gradnjah avtostrad. Prisotni so bili mnenja, da je treba vskladiti gradnjo avtostrade Trst-Benetke s predvideno gradnjo avtostrade Padova-Trbiž.

Dve skupini tihotapcev pred prizivnim sodiščem

Kazensko sodišče je obsodilo obtožence skupno na 22 let zapora in na 127 milijonov lir globe

Pred prizivnim sodiščem, ki mu predseduje dr. Calvelli, se je začela včeraj obravnava druge stopnje proti dvema velikima skupinama 18 oseb, ki so obtožene tihotapljenja večjih količin etilnega alkohola, antracenovega olja in terpentina, oziroma fluorescentnih cevi.

Člani prve skupine so obtoženi, da so se domenili 15. septembra 1954 s finančnim stražnikom Schillanijem, da prepeljejo preko bloka št. 10 v prosti luki določeno količino neocarinjenega blaga, se pravi, 92 sodov etilnega alkohola in 2 soda antracenskega olja. Milančana Ferina pa dolžijo posebej, da je skušal pretihotapiti 91 sodov etilnega alkohola in en sod antracenovega olja.

Glede druge skupine dolžijo posebej Rossmana in Livia Posa, da sta vtihotapila na italijansko carinsko ozemlje 19 tisoč 236 fluorescentnih cevi, v skupni vrednosti 9 milijonov 618 tisoč lir. Nekatere druge obtožence dolžijo, da so sodelovali pri tihotapstvu, nekatere pa da so kupili vtihotapljeno blago.

30. junija letos je kazensko sodišče, ki mu je predsedoval dr. Boschini, obsodilo obtožence skupno na skoraj 22 let zapora in 127 milijonov lir globe. Sodišče je bilo spoznalo Livia Posa in Giovannija Rossmana za kriva podkupovanja finančnega stražnika, tihotapstva in prekrška v pogledu IGE ter ju obsodilo vsakega na 3 leta in 3 mesece zapora ter 21 milijonov 816 tisoč lir globe. Dovilia Ferina iz Milana je obsodilo za iste prekrške na 3 leta in 4 mesece zapora ter 21 milijonov 316 tisoč lir globe. Artura Valdemarina, ki je bil tudi obtožen podkupovanja javnega funkcionarja, pa so obsodili na 4 leta, 6 mesecev in 6 dni zapora ter 21.160.000 lir globe. Claudio Poso in Ernesto Mazzalors sta bila obsojena vsak na 2 leti zapora in 19.600.000 lir globe. Finančni stražnik Stefano Schillani je bil kaznovan s 3 leti in 3 meseci zapora ter 19.616 lirami globe. Ostali obtoženci so bili obsojeni večinoma na denarne kazni. Preden je izreklo razsodbo, je kazensko sodišče zasedalo devetkrat.

Na včerajšnji razpravi pred prizivnim sodiščem je član sodišča dr. Zanetti podal poročilo o vsej tej tihotapski aferi in takoj nato so se začeli vrstiti zagovori branilcev raznih obtožencev. Razprava se bo nadaljevala v prihodnjih dneh.

Razdelitev resorov v pokrajinskem odboru

Nov tržaški pokrajinski odbor se bo sestal ob koncu meseca, potem ko bo predsednik zeprisegel. Sedaj so že razdelili razne dolžnosti v odboru in bo predsednik Delise še vedno odgovarjal za proračun. Savona bo prevzel splošne posle, odnose z občinstvom in osebje. Degano bo odgovarjal za psihiatrično bolnišnico, higienski in protifilaktični laboratorij, šport in turizem. Corberi bo še nadalje zadolžen za kmetijstvo, ribištvo in socialno skrbstvo. Končno bo Sferco odgovarjal za javna dela, ekonomat in legalni urad.

Občni zbor Slovenskega fotokluba v Trstu

Jutri ob 20.30 bo prvi redni občni zbor Slovenskega fotokluba v Trstu v Ul. Geppa 9-II. s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev in predsednikov pozdrav; 2. poročila; 3. spremembe pravil (dopolnitev imena); 4. poročilo nadzornega odbora; 5. volitve; 6. razno.

Člani so naprošeni za številno udeležbo in točnost.

Trije nerodni padci

Zaradi nenadne slabosti je v nedeljo dopoldne pri svojem domu nerodno padla in se nekoliko poškodovala 78-letna Marija Tentor vd. Fattuta iz Ulice Costalunga 372. Pobila in opraskala se je po obrazu in po čelu ter si verjetno nalomila nosno kost. Z zasebnim avtom so jo odpeljali v bolnišnico, kjer so jo sprejeli na II. kirurški oddelek. Pravijo, da bo okrevala približno v desetih dneh.

V kuhinji svojega stanovanja pa je v nedeljo dopoldne nerodno padel 83-letni Anton Župančič iz Vrdele 1273. Pobil se je po levi nogi in si verjetno tudi zlomil kolk leve noge. Popoldne so ga odpeljali v bolnišnico, kjer so ga sprejeli na ortopedski oddelek. Če ne bodo nastopile komplikacije, bo okreval v dveh mesecih.

Na dvorišču svoje hiše pa je včeraj zjutraj nerodno padla, ker se ji je spodtaknilo, 65-letna Josipina Kralj vd. Verginella iz Gabrovca štev. 14. Pobila se je po levi rami in si jo verjetno tudi nalomila. Sprejeli so jo na ortopedski oddelek in se bo morala zdraviti od 10 do 40 dni.

Zakaj so zaprli bar «Corso»?

Že dva tedna je zaprt bar «Corso», ki je na Korzu št. 20. Zaprli so ga na ukaz policije in zadeva je sprožila kup ugibanj o vzrokih tega ukrepa. Do sedaj ni policija izdala še nobenega uradnega poročila verjetno zaradi tega, ker preiskava ni še zaključena. Vse kaže pa, da bo poročilo objavljeno te dni in da bo tako zadeva razčiščena.

Čeprav so se v tem baru rade shajale prikupne deklice, je skoraj gotovo, da niso zapletene v to zadevo. Vse kaže, da so lokal zaprli in zaslišali lastnika, ki je 56-letni Oscarre Roccani, po rodu iz Pulja, zaradi prikrivanja in nakupovanja ukradenega blaga. Verjetno je ta akcija policije združena z drugimi uspehi letečega oddelka kvesture, ki je pred dnevi prišel na sled tatinskim skupinam v našem mestu.

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNIŠTVO
TRST - UL. MONTECCHI 6-II. TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559

PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82

UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338

OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

NAROČNINA
Mesečna 480 lir. — Vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska letno 1440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO

Izdaja in tiska ZTT, Trst

Huda nesreča na delu

Lokomotiva zdrobila delavcu stopalo

Na delu se je v prvih jutranjih urah v nedeljo hudo ponesrečil 38-letni železničar Antonio Beltramini, ki stanuje v Sesljanu štev. 7b. Delal je v remizi lokomotiv na glavnem kolodvoru in je moral zaradi tega v «luknjo».

Ko je dokončal svoje delo je hotel zlesti iz luknje, pa je nenadoma zapazil, da prihaja lokomotiva. Spoznal je nevarnost in se hotel naglo vrniti v luknjo, toda lokomotiva je bila hitrejša in železni kavelj ga je zagrabil za rob hlačnika. Tako mu je lokomotiva potegnila desno nogo na tračnice in kolesje mu je zdrobilo stopalo.

Njegovi delovni tovariši so mu naglo priskočili na pomoč in poklicali rešilni avto, s katerim so ga odpeljali v bolnišnico. Sprejeli so ga na ortopedski oddelek in se bo moral zdraviti 40 dni.

Sporočilo sklada «Sergij Tončič»

Slovenski visokošolski sklad «Sergij Tončič», ki je bil ustanovljen na pobudo visokošolcev z namenom, da pomaga visokošolcem s strokovno študijsko knjižnico, obvešča visokošolce, da posluje omenjena knjižnica vsak petek od 15. do 16. ure v prostorih Narodne in študijske knjižnice, Ul. Geppa 9-IV. nadstropje.

Kino na Opčinah

predvaja danes z začetkom ob 18. uri film:

«Amsterdam, operacija diamanti»
(Amsterdam operazione diamanti)

Igrajo:
PETER FINCH, TONI BRITTON in EVA BARTOK

ZAGREBAČKI VELESAJAM

MEDJUNARODNI PROLJETNI ZAGREBAČKI VELESAJAM
14. - 23. IV. 1961.

Proizvodi široke potrošnje — Prehrana — Namještaj — Tekstil i konfekcija — Revija suvremenog odijevanja — Turizam i ugostiteljstvo — Medicina i tehnika — Tehnika zavarivanja — Mjerna i regulaciona tehnika — Automacija — Stručna literatura

Rok za prijavu sudjelovanja: 15. XII. 1960.
INFORMACIJE:
ZAGREBAČKI VELESAJAM, Zagreb, Aleja Borisa Kidriča, tel. 51-666, telegr. Velesajam - Zagreb

26. DECEMBRA OD 20. DO 2. — 26. DECEMBRA OD 20. DO 2. — 26. DECEMBRA OD 20. DO 2. — 26. DECEMBRA OD 20. DO 2.

TRINAJSTI REDNI OBČNI ZBOR SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE

Poleg prosvetne dejavnosti imajo društva še svojo izrecno narodnoobrambno nalogo

Minulo nedeljo se je ... delegatov 15 slovenskih prosvetnih društev iz Trsta in tržaške okolice zbralo na 13. redni občni zbor Slovenske prosvetne zveze. Gregorčičeva dvorana v novih prostorih SPZ v Ul. Geppa je bila povsem zasedena, kajti na občni zbor so poleg predstavnikov društev prišli tudi predstavniki mnogih drugih slovenskih organizacij v Trstu, nadalje predstavniki Zveze slovenskih prosvetnih društev iz Gorice, predstavnik PD «Ivan Trinko» iz Čedada, predstavnik Slovenske prosvetne zveze iz Celovca, predstavnik Zveze Svobod Slovenije, predstavnik Okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev iz Nove Gorice ter še mnogi drugi, ki jim je delovanje slovenskih prosvetnih društev pri srcu.

Po otvoritvenih pozdravih in formalnostih je dosedanji tajnik SPZ tov. Edvin Švab prebral sledeče tajniško poročilo:

Tajniško poročilo

Današnji občni zbor je bil sklican za nas sicer nekoliko na hitro, zaradi utemeljenih razlogov, ki jih bomo kasneje obravnavali. Od lanskega občnega zbora do danes je odbor zveze imel dvaindvajset rednih sej, na katerih je obravnavil probleme in jim stregel po svojih močeh in gospodarski zmogljivosti. Zapisniki sej so na vpogled vsem zastopnikom društev. Vsi, ki smo enkrat ali večkrat prisostvovali občnemu zboru naše zveze, vemo, da se vsako leto pojavljajo isti problemi, ki ostajajo večkrat nerešeni. Zato naj poteka današnji občni zbor ne toliko v smislu zidanja prosvetnih dvoran, temveč v podrobni analizi načina dela v prosvetnem društvu v mestu in na vasi. Vprašanje društvenih prostorov zveza zelo dobro pozna in je o tem že seznanila vse organizacije in kroge, ki se s tem vprašanjem ukvarjajo.

Poglejmo sedaj, kaj so naša društva delala? Po seznamu ugotavljamo, da imamo naslednja društva: Ivan Cankar-Sv. Jakob, p. d. Skedenj, Škamperle - Sv. Ivan, Rade Pregarc - Škorklja, Barkovlje, Lonjer Katinara, Valentin Vodnik - Dolina, Slovenec - Boršt, Lipa - Bazovica, Slovan - Padriče, Andrej Čok - Opčine, Prosek Kontovel, Albert Sirk - Križ, Igo Gruden - Nabrežina, Zarja v svobodi - Šempolaj.

Omenjena društva delujejo ali tudi ne v različnih pogojih. Pod besedo pogoj razumemo društveni prostor, ogrevan ali mrzel, stolico, mizo, čistočo, pevovodjo, pevce, aktivne člane, knjige in odbor. Resnica je, da je velikokrat odvisen uspeh vsega dela od dobrega odbora, ki se stalno shaja in išče najrazličnejše možnosti, da uspešno izpelje svoje načrte. Lahko si priznamo, da nismo zadovoljni z delom naših odborov, ker mnogokrat ne usmerjejo odbori našega prosvetnega dela v društvu. Na občnih zborih slišimo kritike zoper nedelavnost odbornikov in spet utemeljene razloge, zakaj omenjeni odbornik ni delaven, ker nima časa, ker se mu ne zljubi.

Pogosto ob negativnih ugotovitvah, da naše prosvetno delo upada, obupujemo, ne da bi iskali pravega vzroka za to. Če pogledamo nekoliko od bliže delo naših društev, ugotavljamo, da naše društvene knjižnice, kljub izjemam, premalo delujejo. Izgovarjamo se, da ni dovolj knjig. V zadnjem času smo poskrbeli nekaj najnovejših izdaj in bomo v novi delovni dobi skrb za nabavo dobre knjige še okrepili. Dolžnost društev pa je, da dobi primernega knjižničarja, ki bo znal knjigo ponujati. Upamo, da se vsi odborniki društev strinjajo, kako pozitivno je, če deluje v okviru društva slovenska knjižnica, ki bi ob poplavi italijanskega tiska, pogosto zelo dvomljive vsebine, ki bi ob tej poplavi, tujega vpliva dala našemu človeku možnost, da bi prijel tudi našo slovensko knjigo v roke. V okviru knjižnice naj bi bili časopisi, revije. Knjižničar naj bi po okusu svojih bralcev in ostalih članov društva naročal primerne časopise in revije za starejše in mlajše.

Vprašanje pevskih zborov je sedaj pred novo obliko delovanja. Doslej smo imeli nekaj močnih zborov, nekaj pa po številu zelo šibkih, nekateri so celo prenehali z delom. Na skupnem posvetu s pevovodji smo osvojili misel, da je zelo primerno, če naši zbori nastopajo skupno. Videli smo že, da taki skupni zbori in nastopi navdušijo občinstvo in zadovoljijo pevca. Zato bo zelo prav, da bomo tudi vnaprej skrbeli — in pri tem imajo odločilno vlogo pevovodje — da bodo naši zbori skupno nastopali in iskali več priložnosti za to. Padla je misel, da bi se zbori združevali tudi v manjšem obsegu in tako olajšali večkratno nastopanje na manjših prireditvah in ne samo na Prešernovi proslavi. Združevali bi se n. pr. takole: Dolina, Boršt, Lonjer; Bazovica, Padriče; Kontovel Križ. Taki skupni zbori bi še vedno šteli tja do 60 pevcev in bi jih ljudje radi poslušali.

Dramska dejavnost se že leta drži pravila, da igrajo tisti, ki nimajo dvorane, in ne igrajo tisti, ki jo imajo. Precej aktivni so Prosečani in Lonjerci, ki že več let vztrajno vadijo in si prizadevajo, da nastopijo vsaj z enim delom v letu. Režiserji imajo težave z iskanjem igralcev; zato naj poskusijo igrati moderne stvari, morda niti ne dolgih trodejank, ampak kratke in lahke stvari, ki se lahko vrinejo v vsak program. Folklora, ki našim ljudem tako ugaja, se še nekako drži. Za folkloro smo poskrbeli zelo dobrega plesnega učitelja, ki je bil večkrat pri nas. Posebno pridni in vztrajni so bili mladi Openci, ki so ponovno obudili svojo folkloro.

Položaj naših prosvetnih društev je danes tak, da ne moremo skorajda za nobeno društvo reči, da je z njim vse v redu, da delo teče, da so člani z njim zadovoljni. No in ta nejevolja to malodušje naših prosvetarjev po društvih srečujemo skozi vse leto. V preteklosti smo mnogo časa posvetili obravnavam za pridobitev novih prostorov tako v društvu kot tudi na zvezi. Nekaj se je že tačas uredilo (Prosek, Skedenj, Škamperle, Križ, I. Cankar,) na vidiku pa so še druga dela za izboljšanje stanja naših sedežev. Prepustimo torej, da bodo drugi poiskali način dogledne rešitve tako perečih problemov pomanjkanja prostorov in vložimo raje naše prizadevanje v drugo smer. To je družabno življenje, o katerem smo govorili precej na predzadnjem in zadnjem občnem zboru.

Po vsem svetu že vpeljujejo v podobna društva kot so naša družabno življenje, ponekod imenujejo, to tudi klubsko življenje. V čem je pravzaprav bistvo tega družabnega življenja? Poglejmo malo nazaj, da bomo laže razumeli nujnost uvedbe novega v naša društva. Leta 45 so bili naši ljudje žejni in lačni, če hočete, naše domače slovenske pesmi, sploh vsega, kar je bilo slovensko, pa naj je bilo to kvalitetno ali ne. Danes ni več tako. Ljudje, ki so v veliki večini prepuščeni samim sebi, ves dan živijo v tujem okolju, ki nanje seveda tudi vpliva. Če prihajajo vplivi z italijanske strani vemo kakšni so, posebno pa danes, ko določeni krogi vodijo politiko nasilja v rokavicah, tako da se na pogled zdi vse prav, v resnici pa je treba človeku trdne hrbtenice in značaja, da ostane to, kar je: napreden pošten in zaveden Slovenec. Tisti, ki aktivno sodelujejo v društvih, so redki. Kaj pa ostali? Ostali pridejo, če sploh pridejo, na svoj račun enkrat, dvakrat, trikrat mogoče tudi večkrat na leto, ko gredo na prosvetno prireditev, kar pa je za ohranitev narodne zavesti, slovenskega duha v človeku, premalo. Ne bom šel daleč po primer: V Dolini imamo društvo, ki trenutno deluje samo s pevskim zborom, to se pravi, da je društvo živo samo v torek in petek zvečer. Pri toliko prebivalcih, kot jih ima Dolina, je število dvajset ali trideset pevcev premalo in premajhno merilo zmogljivosti naše prosvetne organizacije, ki naj bi bila množična, ljudska, napredna prosvetna organizacija Slovencev v Italiji.

Tako stanje ni samo v Dolini, pač pa skoro po vseh ostalih društvih. Omenil sem, da imamo v Bazovici društvo! Če pevski zbor preneha z delom, društva ni več. Kje je potem vse narodnobrambna delo društva v splošnem, če zavisi vse to od enega pevskega zbora?

Dragi tovariši, stojimo pred važno odločitvijo: ali tako nadaljevati in z veliko muko vztrajati na načinu dela, ki ni sodobem in nič več privlačen, ali pa začeti z novimi prijemi, ki bi prinesli v začetku mogoče hude težave in ovire, vendar bi v nadaljnjem razvoju dali zadoščenje in v veliko večji meri opravičili obstoj naših društev. No, ti novi prijemi so ravno ta družabnost: to so društva, ki gojijo poleg zbora, knjižnice, dramatike in tako naprej, tudi družabnost. Odbori društev, ki že imajo svoj sedež, si morajo zastaviti načrt: Sedež društva naj bo čist, zračen, pozimi ogrevan, opremljen naj bo tako, da bo za našega človeka privlačno zbirališče.

Tako bi postala naša društva tista shajališča, prostori oddiha, tako za delavca kot za kmeta, kjer bi se človek lahko duhovno sprostil, obogatil, razvedril in tudi telesno razgibal.

Še nekaj besed o naši mladini, ki pa je v mnogih društvih dobro udeležena pri delu. Važen in zanimiv je odnos starejših članov do mlajših. Mislim tu na splošen odnos starejšega človeka do vsega, kar mladega človeka zanima, ga osrečuje, navdušuje in zabava. Starejši ljudje morajo potrebe današnje mladine skušati razumeti in mladini, če že ne pomagati, dopustiti do zdrave zabave. Njihov vpliv ne sme biti preveč pridigarski, ki se stalno naslanja na lepo in tako pravilno preteklost, ko je bilo vse tako lepo, ko je bila takratna mladina tako resna, dojemljiva in pametna. Življenje se v teh letih ni ustavilo. Danes je že tako, da čas samega sebe prehiteva, da človek ni nikoli zadovoljen, da mu vedno nekaj manjka. Kdo pa naj bo najbolj dojemljiv za vsako novost, če ne mladina. Mi moramo imeti mladino v naših društvih, vendar ne mislimo, da bi morala biti naša društvena mladina drugačna od ostale. Čim bomo to zahtevali, jo bomo izgubili. Naj pride v društvo tako kot je, z vsemi svojimi zahtevami, če je kdo tudi s svojo plitkostjo, ki jo pogosto srečujemo. Naša naloga se začne prav tu, da začnemo v neprisiljeni obliki nuditi tem mladim ljudem tudi druge stvari, ki imajo neko trajnejšo vrednost, kot pa samo tiste enodnevne popevke in modne novotarije vseh vrst, ki prihajajo val za valom malone vsak mesec.

Tudi naši prosvetni sporedi, če jih podrobno analiziramo, ne pritegnejo več mladega človeka. Pritegniti pa pomeni to, da bo raje šel na našo prosvetno prireditev kot kam drugam. Zakaj? Ker se v teh programih ne oziramo na okus mladih, ki je prav gotovo precej drugačen od okusa starejšega človeka ali vsaj človeka, ki je v otroški dobi doživel vojno, zatiranje, partizanstvo in osvoboditev. Poiščimo, torej, za to našo mladino nekaj, kar bomo lahko tudi ostali prenesli, ne zgražajmo se, če bodo na naši prosvetni prireditvi peli navadno popevko, ki nima globlje vsebine kot na pr. «Luna sije». Če je ne bodo slišali na naši prireditvi, interni ali javni, si jo bodo za majhen denar kupili v prvi gostilni na «juke-boxu». Zaključek, medtem ko bi na naši prireditvi sprejemali pesem z nekim kulturnim odnosom, v kolikor bi nanje vplivalo ostalo občinstvo, bi v gostilni pod vplivom okolja in mogoče tudi vina, sprejemali moderno popevko kot edino naslado.

Za vso to dejavnost bodo, seveda, potrebna večja gmotna sredstva, ki jih posamezna društva ne zmorejo, kot jih tudi sama Zveza ne bo zmogla. Zato bo prav, da se posamezna društva obrnejo za pomoč na ustrezne oblastvene organe, ki so dolžni tudi slovenskim prosvetnim društvom in kulturnim ustanovam nuditi pomoč, ki jo iz javnih sredstev uživajo podobne organizacije ali ustanove, ki delujejo med italijanskimi someščani oz. sodržavljani.

Obisk naših predstav je točka zase, o kateri bi morali tudi povedati svoje. Mislimo, namreč, da so naše predstave preslabo obiskane in da društva premalo storijo, da bi na naše osrednje predstave prišlo več ljudi s podeželja. Imamo tu v mislih Slovensko gledališče in Glasbeno Matico, ki nam stalno nudita zelo dobre in kvalitetne prireditve, ki pa so včasih hudo slabo obiskane. Društvo naj na take prireditve navaja svoje člane, ti pa naj naprej obveščajo in vabijo ljudi, da si take predstave ogledajo.

Ponovno poudarjamo, da imajo naša društva važno vlogo in odgovornost za skrb in razvoj našega šolstva, ki se tako težko bori za svoje pravice. Slovenska šola ni samo zadeva šolskega odbora, je stvar vseh nas, zato naj se društva v polni meri posvetijo temu vprašanju, kadar je za to potreba in priložnost.

Zelo važna točka naše diskusije bo danes razpravljanje o možnosti združitve naše zveze in Zveze slovenskih prosvetnih društev v Gorici v eno samo prosvetno organizacijo.

Razcepljenost, ki je nastala zaradi ozemeljskih in mejnih delitev, je do sedaj zahtevala tako stanje. Ker pa živimo sedaj pod istimi pogoji, v isti državi, je nujno, da si postavimo enotne organizacije, ki bodo zahtevale od oblasti enak odnos do vseh Slovencev v Italiji. Naš odbor je o združitvi razpravljal tako na svoji seji, kot na skupnem sestanku s tovariši iz Gorice. Prišli smo do zaključka, da bi taka združitev bila pozitivna in bi z dobro pretuhtano obliko nova zveza veliko naredila. Zavedati pa se moramo razdalje, ki bi jemala veliko časa ljudem, ki bi bili v odborih nove zveze in bi zato tako poslovanje kot je bilo doslej bilo zelo otežkočeno. Zato bi bilo najbolje, da bi novo zvezo vodilo nekaj uslužbenih prosvetnih delavcev, ki bi sklicevali odbor na razdalje mogoče vsakih dveh mesecev. Združitev, če se boste zanjo odločili, naj bi bilo v najbližnji bodočnosti.

Zahvala prof. A. Budalu

Občni zbor SPZ je poslal dosedanjemu dolgoletnemu predsedniku zveze sledeče pohvalno pismo:

Spoštovani tovariš
dr. ANDREJ BUDAL

Današnji občni zbor Slovenske prosvetne zveze v Trstu je z obžalovanjem sprejel Vaše sporočilo, da zaradi ne preveč trdnega zdravja ne morete voditi današnjega zbora in da niste več v stanu prenesti napore, ki so povezani z mestom predsednika naše Zveze.

Trinajst let ste bili na čelu naše Zveze, med temi je bilo mnogo burnih in nemirnih. Vaši nasveti, tehtna beseda in borbenost so bili dragocen prispevek k uspešnemu delu, ki ga je naša Zveza izvršila v teh letih, zato bo Vaše ime zapisano na prvem mestu v zgodovini naše organizacije.

Iskreno se Vam zahvaljujemo za ves Vaš trud in napore, želimo Vam izboljšanje zdravja in polnega uživanja let zasluženega pokoja.

OBCNI ZBOR SPZ V TRSTU

Trst, 11. dec. 1960.

Od leve na desno: predstavniki Slovenske prosvetne zveze iz Celovca dr. F. Zwitter, Zveze Svobod Slovenije M. Zakonjšek, PD «Ivan Trinko» I. Predan, okr. sveta Svobod iz Nove Gorice R. Hoenn in ZSPD iz Gorice M. Cerne

Novi predsednik UBALD VRABEC

Pogled na Gregorčičevo dvorano med občnim zborom SPZ

Diskusija o poročilu in bodočih nalogah

Po prečitanju poročila so se najprej razvrstili pozdravi predstavnikov nekaterih sorodnih organizacij in ustanov in sicer pozdrav tov. Miladina Cerneta v imenu Zveze slovenskih prosvetnih društev iz Gorice, ki je na kratko obrazložil nujnost in potrebo po združitvi tržaške SPZ z goriško, kajti obe organizaciji imata iste probleme, delata v istem okolju, v približno enakih razmerah. Predstavnik PD «Ivan Trinko» iz Čedada tov. Izidor Predan pa je občni zbor pozdravil s krajšim nagovorom, v katerem je med drugim rekel:

«Vi, dragi tržaški bratje, ki živite v razmeroma boljših pogojih od pogojev, v katerih žive beneški Slovenci, ker so vam vsaj formalno priznane nekatere pravice, ne boste zadremali, ampak se boste borili za vaš narodni in kulturni obstoj. Znano vam je, da je naš obstoj, vaš obstoj, da je naša usoda vaša usoda. Razumeli ste, da ni mogoče, da je absurdno in krivično, deliti Slovence v Italiji na tri kategorije, da je absurdno in krivično ravnati in postopati s tržaškimi Slovenci na en način, z goriškimi na drugi, z beneškimi Slovenci na tretji način. Slovenci v Italiji smo vsi eno in isto, tvorimo enotno manjšino in od italijanskih oblasti zahtevamo, da z vsemi Slovenci ravnajo enako. Mi smo prepričani, dragi rojaki, da v borbi, ki jo bijete za vaš narodnostni in kulturni obstoj, da v borbi za vaše narodnostne in človečanske pravice ne boste pozabili svojih bratov, beneških Slovencev, ki se morajo še danes, v dvajsetem stoletju, boriti za golo priznanje svoje narodnosti in svojega porekla, kljub temu da tudi mi pravimo kruhu kruh, kakor vi, tržaški bratje. Prepričani smo tudi, da nas ne boste pustili same, da nam boste stegnili bratsko roko v pomoč, ki jo želimo in pričakujemo»

V imenu tržaškega Slovenskega gledališča je občni zbor SPZ pozdravil tov. Danilo Turk, ki je omenil tudi možnost in načrt vodstva svoje ustanove, da bi za pritegnitev občinstva k centralnim predstavam Slovenskega gledališča uvedli za člane prosvetnih društev določen popust, kar se je v minuli sezoni z uspehom že preizkusilo.

Tem pozdravom je sledila diskusija, h kateri so se javili predstavniki PD «Lipa» iz Bazovice, PD «Andrej Čok» z Opčin, PD «Rade Pregarc» iz Rojana in glavna misel vseh je bila ta, da njihova prosvetna društva nimajo razpoložljivih društvenih prostorov, ali pa da so njih sedanji društveni prostori neprimerni, zaradi česar društveno delovanje nujno šepa. Diskusija o tem in o novih prijemih pri društvenem delovanju se je nekoliko zavlekla in pri tem se je veliko govorilo o splošnih materialnih potrebah posameznih društev in o tem kako v društveno delovanje pritegniti čimveč ljudi in društva vedno bolj zbližati v množico. Težave, ki so se v nadaljnjem navajale, so se tikale tudi pomanjkanja zborovodij in režiserjev. Hkrati pa je bilo tudi govora o tem, kako naj prosvetna društva svojo dejavnost izpopolnjujejo v sodelovanju med več prosvetnimi društvi. Predstavnik prosvetnega društva «Albert Sirk» tov. Košuta iz Križa je lepo prikazal, kako je v juniju letos njihova mladinska prireditev dokazala, kako koristno je sodelovanje z drugimi društvi, hkrati pa poudaril potrebo po večji zavzetosti, ki bi jo morali pokazati slovenski razumniki v prosvetni dejavnosti.

O koristnosti sodelovanja več prosvetnih društev na istem večjem prireditvenem programu, je, čeprav z obratne plati, govoril predstavnik PD «Valentin Vodnik» iz Doline tov. Ignac Ota, ki je v kritiki SPZ povedal, da je njihovo prosvetno društvo utrpelo precejšnje motnje, ker do sodelovanja ni prišlo. V zvezi s tem se je razvila diskusija o tem, da posamezna društva od odbora SPZ preveč zahtevajo in da bi se morala sama brez posredovanja odbora SPZ dogovarjati za skupne prireditve.

Sledil je nato najbolj živ del diskusije, ko je tov. Drago Pahor z veseljem ugotovil, da je 13. občni zbor SPZ najmlajši dosedanji občni zbor, kajti večino predstavnikov prosvetnih društev tvori mladina, od katere pa bi mogli pričakovati nekaj več kot je razpravljanje o pomanjkljivih prostorih in drugih težavah. Načel je nato problem vsebine dejavnosti prosvetnih društev in vsebine razprav na občnem zboru. Naloga prosvetnih društev je kulturno in narodnoobrambno delo, problem našega nacionalnega obstoja na Tržaškem in v Italiji nasploh. Problem, o katerem bi bilo treba govoriti, je problem Slovenskega gledališča, problem šolstva, ko gredo otroci slovenskih staršev v italijanske šole. V reševanju teh problemov je glavna naloga prosvetnih društev. V zvezi s tem in v prikaz razmer, v katerih se nahajamo je tov. Drago Pahor omenil tudi znano zaupno pismo generalnega vladnega komisarja dr. Palamare, iz katerega je razvidno, da je celo najvišji predstavnik tukajšnjih oblasti prepojen s šovinistično miselnostjo. Po obisku jugoslovanskega sekretarja za zunanje zadeve Koče Popoviča v Rimu, kjer se je govorilo tudi o narodnih manjšinah, bi mogli upati, da bo Rim do nas, do slovenske narodne manjšine, drugače postopal, toda kako naj bi to moglo priti do izraza, če bo morebitna tozadevna navodila iz Rima tu pri nas izvajal človek z miselnostjo, kakršno je gen. vladni komisar dokazal s svojim znanim zaupnim pismom. V svojem nadaljnjem izvajanju je tov. Drago Pahor posebej poudaril, da se bomo morali še naprej boriti in svoje pravice uveljavljati, da bomo morali spoštovanje vseh naših pravic zahtevati, kajti sicer nam ne bodo dali ničesar. In v tem je ena glavnih nalog prosvetnih društev, ki naj bodo središča za narodno obrambo slovenstva in za kulturni dvig slovenskega človeka na naši zemlji.

Izvajanja Draga Pahorja, ki jih je občinstvo sprejelo z močnim aplavzom, je dopolnil tov. prof. Zorko Jelinčič, ki je še posebej poudaril narodnoobrambno vlogo slovenskih prosvetnih društev in ponovil zahtevo prejšnjega govornika, da je treba slovenska prosvetna društva politizirati. Zakaj? Tov. Jelinčič je zelo drastično prikazal razpoloženje določenih tukajšnjih oblasti in dr. Palamare do slovenskega življa. Navedel je primer, kako je vprav v času obiska Koče Popoviča v Rimu prišlo do razlastitve večjih površin slovenske zemlje na Kontovelu, ki naj služi raznarodovanju naše zemlje, navedel je primer odklonitve nostrifikacije diplom tržaških razumnikov ali študentov, ki so svoje šole dokončali ali še obiskujejo v Ljubljani, ter primer, ko je na sodišču bil še enkrat uveljavljen fašistični zakon, ki uporabo slovenščine na sodišču prepoveduje. Sicer pa je to v popolnem soglasju z izjavo bivšega tržaškega župana Giannija Bartolija, ki je ob podpisu memoranduma izjavil, da če je memorandum že tu, da je dolžnost, ga sabotirati, njegovo izvajanje onemogočiti. Iz tega sledi, da razmere, v katerih danes živimo, niso daleč od razmer v fašistični dobi, le da je oblika raznarodovanja danes drugačna, v nekaterih primerih za naš nacionalni obstoj celo še hujša.

Glede tega je torej treba, da se prosvetna društva zavedajo svoje naloge.

Sklepi in volitve

V imenu Slovenske kulturno-gospodarske zveze je občni zbor Slovenske prosvetne zveze pozdravil dr. Jože Dekleva, ki je z zadovoljstvom ugotovil, da se je v prosvetno delo vključilo veliko mladine, ki bo s svojim mladostnim elanom in v sintezi z izkušnjami starih, nadaljevala nalogo, ki jo imajo prosvetna društva. V zvezi s tem je poudaril potrebo po razširitvi baze prosvetnih društev in sicer tako po vsebini, kot tudi po obsegu, tako da najdejo v njih možnost delovanja tudi tisti Slovenci, ki so sicer politično drugače usmerjeni, kot na primer pristaši Komunistične partije ali Slovenske demokratske zveze, kajti v narodnoobrambnem programu bodo kljub različnim političnim nazorom mogli najti skupno osnovo v tem tako perečem problemu. Gre namreč za nalogo, da se raznarodovanju naših vasi, naše okolice zavre pot. Tudi v tej narodnoobrambni vlogi, poleg kulturnega udejstvovanja je smisel obstoja prosvetnih društev, v tem je tudi že omenjena politizacija prosvetnih društev.

Po teh treh posegih v diskusijo je tov. Jože Pertot kot predstavnik PD «Igo Gruden» predlagal, naj občni zbor izglasuje protestno pismo v zvezi z že omenjenim, zaupnim pismom generalnega komisarja dr. Palamare, ki ga objavljamo na drugi strani.

Tik pred koncem občnega zbora je bila izglasovana združitev tržaške SPZ z goriško Zvezo slovenskih prosvetnih društev, kar velja tudi za Beneško Slovenijo. Nato so občni zbor pozdravili predstavnik Zveze Svobod Slovenije tov. Martin Zakonjšek, predstavnik okrajnega sveta Svobod iz Nove Gorice tov. Rudi Hoenn in dr. Franc Zwitter za Slovensko prosvetno zvezo iz Celovca.

Tov. Martin Zakonjšek je poudaril potrebo po tesnejšem sodelovanju med prosvetnimi društvi na Tržaškem in Goriškem in prosvetnimi društvi v Sloveniji, ki imamo isti program in nalogo. Zagotovil je, da se bodo slovenska prosvetna društva v Sloveniji odslej bolj potrudila, da se bo ta kulturna izmenjava poglobila in da bodo narodne manjšine v bodoče zares most za zbliževanje

Dr. Franc Zwitter je prav tako poudaril nujnost povezave slovenskih prosvetnih društev v zamejstvu s prosvetno dejavnostjo v matični deželi. Ta izmenjava, to sodelovanje bo večinskim narodom, med katerimi živimo, dokazalo, da je tudi naša kultura njihovi enakopravna. In to bo velik korak v našem nadaljnjem razvoju in bo tudi naša dejavnost postala lažja. Tov. Hoenn pa je izrazil željo, naj bi se skupna dejavnost prosvetnih društev na tej in oni strani meje v bodoče še poglobila.

Sledile so nato volitve novega upravnega odbora, pri katerih je bil za novega predsednika izvoljen prof. Ubald Vrabec, ki je po 13 letih zamenjal prof. Andreja Budala, ki je zaradi svoje bolehnosti prosil, naj bi ga razrešili funkcije. Za podpredsednika sta bila izvoljena Edvin Švab in Anton Kalc, za tajnika pa Darko Švab. V odboru je še nadaljnjih 15 članov.

HOROSKOP

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Vse naloge, ki jih boste danes opravili, se vam bodo zdele lahke. Hkrati bodo tudi veliko prinesle. Pismo.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Svoje sile hranite za težje naloge. Ne izgubljajte časa po nepotrebnem in ne sodite prenaglo. Glavobol.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Ne zapletajte se v poslovne zadeve, ki malo obetajo in ki terjajo zelo dolgo pripravo. Prijetno srečanje.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Dobili boste stavo ali izpeljali poslovno zadevo, ki vam bo zelo veliko prinesla. Vsekakor ne rinite predaleč. Več previdnosti.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Če se ukvarjate z umetnostjo ali kakršnim koli razumskim delom, je to vaš dan. Izkoristite ga do zadnje ure.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Nekoliko preveč ste pozabljivi ali malomarni dejstvo je, da vam to prinaša precejšnje materialne nevšečnosti.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Kar se poklicnega dela tiče, bo šlo vse prav, tako da vam bodo delovni tovariši zavidali. V čustvenih zadevah pa bolj megleno.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) V finančnih zadevah boste imeli opravka z zelo previdnimi in podjetnimi ljudmi, ki ne pazijo preveč na korektnost.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Nevšečnosti zaradi zadeve, ki ste jo preveč nalahko vzeli. Delikatno nalogo boste odigrali tudi v čustvenih odnosih.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Dopoldanske ure bodo zelo plodne, hkrati pa tudi zelo prijetne. Vztrajajte na tej poti in bo vse prav.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Zadoščenje pri delu in v krogih, v katerih se vrtite. To vam bo tudi odprlo pot k nadaljnjim uspehom. Zdravje dobro.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Zaman pričakujete, da boste v vseh svojih delih uspeli. Toda to naj vas ne spravlja v slabo voljo. Jutri bo bolje.

RADIO TELEVIZIJA

Torek, 13. decembra 1960

Radio Trst A

7.00: Koledar; 7.30: Jutranja glasba in koledar; 11.30: Glasbeni utrinki; 11.45: Pisani odmevi naših dni; 12.30: Za vsakogar nekaj; 13.30: Glasba po željah; 17.20: Pesem in ples; 18.00: Radijska univerza: Čudovitosti rastlinstva; 18.15: V svetu kulture; 18.30: Schubertovi, Griegovi, Straussovi in Brittnovi samospevi; 19.00: Radijski tednik za najmlajše; 19.30: Znane popevke iz preteklih in današnjih dni; 20.00: Šport; 20.30: Večer s Xavierom Cugatom, Albertom Semprinijem in Carlo Boni; 21.00: Tvornica sanj; 21.30: Koncert violista Alda Bellija in pianista Elvija Merla; 22.00: Vinko Beličič «Rimbaud razbije stvarnost»; 22.20: Plesna glasba; 23.00: Saksofonist Charlie Parker.

Trst

12.25: «Tretja stran»; 14.15: Eno uro v diskoteki; 15.15: Literarna oddaja; 15.45: Značilen furlanski orkester.

Koper

7.155: Glasba za dobro jutro; 11.00: Otroški kotiček; 11.30: Rossinijeve skladbe; 12.00: Glasba po željah; 13.40: V zabavnem ritmu; 14.00: S popevkami doma in na tujem; 14.30: Šola in življenje; 14.50: Inštrumentalni sekstet «Lesjak»; 15.30: Tečaj italijanščine; 15.55: Lahka glasba; 16.00: Orkestri Dixies, Umiliani in Terry; 16.30: Tretja stran; 16.45: Iz opernega sveta; 17.40: Ruski pevci in orkestri; 18.00: Prenos RL; 19.00: Ritmi s kvintetom Art Van Damme; 19.30: Prenos RL; 22.15: Glasbeni program; 22.35: J. Sibelius: koncert za violino in orkester; 23.00: Prenos RL.

Nacionalni program

6.30: Vremenske razmere na ital. morjih; 9.00: Valčki; 9.30: Jutranji koncert; 11.00: Radijska šola; 11.30: Poje Caroli, Cucchiara Martino; 12.00: Glasbeno življenje v Ameriki; 13.30: Operno gledališče; 15.55: Vremenske razmere na ital. morjih; 16.25: Raziskovalci pripovedujejo; 17.20: Začetek polifonije v Evropi; 17.40: Zanimivosti od vsepovsod; 18.00: Giustijeve satire; 18.30: Enotni razred; 19.00: Oddaja za delavce; 19.30: Filmske novosti; 21.00: Radijska igra P. M. Rossa in S. Seconda: «Ugrabitev Prozerpine»; 23.05: Dogodki doma in na tujem

II. program

9.00: Jutranje vesti; 10.00: Oddaja «Moderato tranquillo»; 11.00: Glasba za vas, ki delate; 13.45: Moda; 14.05: Superstar; 15.00: Stari madžarski listi; 15.40: Kratek koncert; 16.30: Rossana Carteri in Giuseppe Taddei; 17.00: Album pesmi; 17.30: «Il buttafuo..»; 19.20: Glasbeni vrtiljak; 20.30: M. Bongiorno v «Vso srečo s sedmimi notami».

III. program

17.00: Haydnove simfonije; 18.30: Filmski pregled; 18.45: Tartini «Sonata št. 1»; Richter «Kvartet št 5»; 19.15: Zadnja leta Virginie Woolf; 20.00: Vsakovečerni koncerti: Torelli; Mozart, Strawinsky; 21.30: Poezije F. Villona; 22.00: Življenje in delo skladatelja Scarlattija; 22.30: Faureove skladbe; 23.00: Za radio prevedena dela.

Slovenija

8.05: Glasba ob delu; 8.30: Prizori iz opere Štirje grobijani; 8.55: Radijska šola; 9.25: Matija Bravničar: Divertissements; 9.40: Planinski oktet; 10.15: Izberite melodijo tedna! 11.00: Češki plesi Bedricha Smetane; 11.30: Iz naše beležnice; 11.40: Zvočna mavrica; 12.00: Vaški kvintet s pevci; 12.15: Kmetijski nasveti; 12.25: Pet pevcev — pet popevk; 12.40: Pisani zvoki; 13.30: Naši operni pevci; 14.05: Radijska šola za višjo stopnjo; 14.35: Zabavni orkester; 15.40: Listi iz domače književnosti; 16.00: Izbrali smo za vas; 17.15: Razgovor z volivci; 17.25: Imate radi Brahmsa? 18.15: Lahka medigra; 18.20: Kotiček za mlade ljubitelje glasbe; 18.45: Novi izobraževalni obzornik; 20.00: Dunajski akademski zbor; 20.30: Radijska igra — Alfred Andersch: Albino; 21.20: Ronssel: Adagio iz 3. simfonije; 21.30: Jugoslovanska glasba 1959; 22.15: Komorni večeri pri Mozartu; 23.05: Po svetu jazza; 23.35: Ameriške popevke; 23.55: Prijeten počitek!

Ital. televizija

13.00: TV šola; 17.00: TV za mladino: «Telesport» in «Gl bus»; 18.00: Oddaja za analfabete; 18.30: TV dnevnik; 18.45: Simfonični koncert; 19.25: Dogodivščine umotvorov, 20.30: TV dnevnik; 21.05: Per y Mason: «Dvojna smrt gospoda Beaumonta»; 22.00: «Kruh in kamen»; 22.30: Športni dogodek; 23.55: TV dnevnik

Jug. televizija

Program italijanske TV.

Goriško-beneški dnevnik

Včeraj dopoldne v sejni dvorani občinskega sveta

Podelili so štipendije pridnim in potrebnim dijakom

Sredstva za 21 štipendij je goriška občina dobila iz dveh skladov - Nagrajeni so bili tudi slovenski dijaki

Včeraj dopoldne ob 11.30 so na kratki slovesnosti v sejni dvorani občinskega sveta v Ul. Crispi razdelili 21 štipendij srednješolcem iz goriške občine, ki so se v šoli izkazali s svojo pridnostjo, ali pa ker živijo v slabih gmotnih prilikah.

Podelitvi so prisostvovali župan dr. Bernardis, šolski skrbnik prof. De Vatta, občinski tajnik dr. Palin, številni odborniki in občinski svetovalci ter ravnatelji in profesorji srednjih šol skupno s svojimi učenci.

Omenjenih 21 štipendij je bilo podeljenih iz dveh skladov: 12 štipendij je bilo razdeljenih iz sklada Matilde Covacig, ki so bile podeljene dijakom Klasičnega liceja «D. Alighieri», 9 štipendij iz drugega sklada pa je bilo namenjenih učencem vseh srednjih šol.

V začetku je župan dr. Bernardis podčrtal pomen izobraževanja v formiranju sedanje družbe ter naglasil, da je dajanje pomoči mladini istočasno potreba in dolžnost, zlasti takrat, ko zaradi slabih gmotnih prilik ne morejo študirati, ali pa če so se pri študiju dobro odrezali. Prikazal je napore občinske uprave za rešitev tega vprašanja ter nagrajence pohvalil.

Šolski skrbnik prof. De Vetta se je zahvalili občinski upravi za pomoč, ki je bila dana dijaški mladini z gradnjo šolskih poslopij kakor tudi z drugimi vzgojnimi dejavnostmi.

Na koncu so podelili štipendije «Mesto Gorica» (25.000 lir) sledečim dijakom: 1. Saverio Kleindienst, 2. Lucia Cicuta, 3. Livio Piccinini, 4. Gabriella Rossato, 5. Daza Tommasi, 6. Roberto Cecconi, 7. Lucia Iansig, 8. Anna Busana, 9. Nadia Bertossi. Štipendije iz sklada «Matilde Covacig» (20 tisoč lir) so prejeli: 1. Antonio Roberto, 2. Sergio Savelli, 3. Enzo Mocchiutti, 4. Loredana Rossi, 5. Mauro Stanig, 6. Silvana Molinari, 7. Govanni Movia, 8. Giorgio Santoro, 9. Marco Piemonti, 10. Adriano Soremin; (10.000 lir): 11. Anna Maria Casalena, 12. Elena Giorni.

—«—

Najdeni predmeti

V uradih mestne policije v Gorici, Ul. Mazzini, imajo na vpogled naslednje najdene predmete:

Vžigalnik za cigarete z neko vsoto denarja; naočnike za motorista; žensko in moško kolo; umetno ogrlico; dva svežnja ključev; zemljepisni atlas; tri denarnice z manjšimi vsotami; žensko rokavico; italijansko - slovenski slovar; platneno torbo z raznimi predmeti; verižico in križec iz umetnega zlata; žensko uro; žensko torbico z raznimi predmeti in denarjem; eno zlato igelo.

Kdor lahko dokaže, da je lastnik katerega od zgoraj naveoenih predmetov, ga lahko dvigne pri mestni policiji.

Izletnike iz Steverjana pozdravlja v bolnišnici «Franja» predstavnik SZDL iz Cerknega Frane Pagon

Delovanje prosvetnega društva «Briški grič»

Izlet Števerjancev v Cerkno ter v Postojno na ogled znamenite jame

Ogledali so si bolnišnico «Franja» in spomenik padlim udeležencem partijske šole v Cerknem - Izleta se je udeležila tudi skupina mladincev iz Gabrij

V nedeljo je prosvetno društvo «Briški grič» organiziralo enodnevni izlet z avtobusi v bolnico «Franja» pri Cerknem ter v Postojnsko jamo. Udeležilo se ga je blizu sto ljudi, med katerimi je bilo tudi deset mladincev iz Gabrij. Števerjansko prosvetno društvo ni organiziralo nobenega izleta že šest let. Zadnji je bil po Italiji. Ker so vaščani, ki so čez vse leto močno zaposleni, sedaj razmeroma prosti in pripravljeni, da se kam odpeljejo in si privoščijo nekaj užitka po tolikih naporih, so sklenili obiskati nekatere kraje na Primorskem, ki jih mnogi še niso videli.

Po formalnostih na italijanskem in jugoslovanskem obmejnem prehodu (prve kategorije v Rožni dolini, ki so potekale zelo hitro in z veliko mero razumevanja, na katero se tako organizatorji kakor udeleženci najtopleje zahvaljujejo obmejnim in carinskim organom obeh držav, sta se polna avtobusa izletnikov, ki so bili za to priliko «oboroženi» z izredno dobro voljo, odpeljali po Soški dolini proti Mostu na Soči in Cerknem. Oblačno nebo, ki ni obetalo kdo ve kaj dobrega, (na srečo ni bilo dežja) te dobre volje ni niti najmanj zmanjševalo. V Cerknem so skupino pričakovali predstavniki SDZL in pa Zveze borcev. Skupno so se odpravili v bolnišnico «Franja», kjer se je poleg številnih drugih zdravilo tudi nekaj Števerjancev, od katerih se dva nista več vrnila zaradi hudih ran, ki sta jih zadobila v borbi. Pred spominsko ploščo, na kateri so vklesana njihova imena, so bivši partizani položili venec in se s kratkim molkom spomnili na pokopane žrtve. Od tam so se odpravili v samo bolnišnico, kjer je imel predsednik krajevnega odbora SZDL iz Cerknega tovariš Franc Pagon nagovor na vse prisotne, v katerem jih je najlepše pozdravil in izrazil zadovoljstvo, da so se Števerjanci spomnili na Cerkno, ki je bilo zaradi zavednosti med osvobodilno borbo znano po vsej Sloveniji. Še posebno toplo je pozdravil bivše borce, ki so preživljali partizanska leta v teh krajih. Potem, ko je poudaril bratske vezi, ki nas nerazdružljivo povezujejo med seboj, je dejla, da bodo vsi dobrodošli, kadarkoli bodo prišli v te kraje.

Tovariš Purgar, ki je bil eden izmed tistih partizanov, ki so sodelovali pri organizaciji bolnišnice in njenem delovanju v osvobodilni borbi, je povedal prisotnim vse težave, s katerimi so se morali ukvarjati, kakor tudi nevarnosti, ki so bolnici pretile s strani okupatorjev. Potem so si prisotni ogledali lesene hišice, stisnjene v globeli med dvema prepadnima stenama, kjer se je zdravilo na stotine hudih ranjencev. Kljub času, ki nas loči od leta 1945, so izredno dobro ohranjene in so neprecenljiv dokument borbe slovenskih partizanov.

Od tam so odšli v Cerkno, kjer je tovariš Stane Jež od Zveze borcev govoril ob spomeniku 47 žrtvam partijske šole, ki so ga postavili nad vasjo na pobočju, kjer so nemške brzostrelke pokončale toliko mladih življenj.

V hotelu Nanos v Idriji je bilo izdatno kosilo s hitro postrežbo. V Postojno so prišli izletniki v mraku, kjer so si ogledali jamo. Velika večina je bila že v njej, nekateri pred vojno drugi pa takoj po njej. Prav vsi pa je tudi niso videli. Med temi je bila na primer neka mati iz Steverjana, kateri je učitelj pred 50 leti obljubil, da jo bo skupno z ostalimi učenci peljal v Postojno na ogled jame. Čakala je 50 let, da se ji je ponudila prilika, katere je bila zelo vesela.

Večerja, prav tako izdatna, je bila v hotelu Javornik. Po krajšem postanku v Ajdovščini so se izletniki najboljše volje zaradi vsega, kar so videli, odpeljali na svoje domove.

Pismo iz Nove Gorice

Skupščina sveta Svobod in prosvetnih društev

Na kulturno-prosvetnem področju smo v zadnjih dneh zabeležili tri pomembnejše dogodke: skupščino okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev, otvoritev slikarske razstave Silvestra Komela v avli upravne zgradbe v Novi Gorici in proslavo stoletnice šole v Biljah.

Mladi novogoriški rojak akademski slikar Silvester Komel se je prvič predstavil s samostojno razstavo, omogočil jo je okrajni svet Svobod in prosvetnih društev. Njena slovesna otvoritev je bila v soboto tik pred začetkom skupščine okrajnega sveta Svobod. Mladi akademik se je predstavil s 30 olji in nekaj grafikami, ki kažejo, da se je mladi umetnik oprijel slikarstva z vso resnostjo. Med razstavljenimi slikami prevladujejo domači motivi, katerim je znal navdihniti življenje. Razstavo si je ogledalo že lepo število Novogoričanov in ljudi iz drugih krajev.

Skupščina okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev, ki se je je udeležilo blizu 100 delegatov in gostov, med njimi tajnik Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu Edvin Švab, pa je opozorila na nekatere pomanjkljivosti dosedanje dejavnosti prosvetnih društev in sprejela okvirni program dela okrajnega sveta, ki obeta, da bomo imeli prihodnje leto na Goriškem vrsto pomembnih prireditev.

V pretekli sezoni so bile najbolj delavne dramske sekcije društev, ki so uprizorile 83 predstav. Če k temu dodamo še zelo pomembno poslanstvo Goriškega gledališča, ki vse bolj pogosto obiskuje tudi manjše odre, potem lahko rečemo, da je dramska dejavnost v okraju daleč pred vsemi ostalimi. Kaže, da je tudi izbor izbranih del mnogo boljši kakor je bil pred leti, saj društva segajo čedalje bolj po zahtevnih in družbeno aktualnih delih. Največ so bila igrana Cankarjeva dela. Društvena aktivnost se je izražala tudi v skrbi za knjižnice, prirejanje koncertov in v sodelovanju na proslavah.

Ko so analizirali dosedanjo dejavnost društev in delo občinskih svetov Svobod in prosvetnih društev so menili, da ti sveti v večini občin niso opravili svojih nalog. Pa tudi društvena dejavnost se večinoma razvija po starih kolesnicah — prirejanje dramskih prireditev, vodenje knjižnice itd. — namesto da bi iskala nove oblike dela v raznih klubih in bolj skrbela tudi za zabavno življenje in izobraževanje. Ker občinski sveti niso bili delavni in ker niso imeli prave povezanosti z drugimi občinskimi organi, občine niso dajale za razvoj prosvetne dejavnosti niti tistih sredstev, kot bi jih lahko. Pomanjkanje sredstev, pa tudi iznajdljivih kadrov v društvih je torej še vedno osnovna ovira za njihovo večjo uveljavitev v družbenem življenju.

Med nalogami za prihodnje obdobje, ki jih je skupščina zastavila pred okrajno vodstvo in društva, je nedvomno razvijanje novih oblik dela v društvih preko raznih klubov, skratka vzgoja članstva in organizacija zabavnega življenja.

J. J.

Izpred videmskega porotnega sodišča

Stroga obsodba zaradi strašnega zločina v Mažerolah

Mučila sta žensko ter jo zvezala z razprostrtimi udi na drevo, kjer je umrla od mraza - Enega so obsodili na dosmrtno ječo, drugega pa na 22 let zapora

Na porotnem sodišču v Vidmu se je včeraj zaključila razprava o strašnem zločinu v Mažerolah v Beneški Sloveniji, kjer so 6. januarja letos našli neko žensko mrtvo, ki je bila privezana na drevo.

Videmsko porotno sodišče je včeraj obsodilo dve osebi zaradi tega zločina, in sicer Lina Cenčiča, starega 39 let, na dosmrtno ječo in na dve leti dnevne samice, Petra Makoriča, starega 45 let, pa na 22 let zapora zaradi sodelovanja pri umoru ter na 1 leto in štiri mesece zapora zaradi obrekovanja med razpravo. Poleg tega bosta morala oba plačati zasebni stranki odškodnino, ki jo bo določilo civilno sodišče.

Kot smo že svoj čas poročali, so 6. januarja našli v bližini Mažerol, na cesti, ki pelje proti jugoslovanski meji, slečeno žensko, ki je bila obešena na nekem drevesu. Ženska je imela noge privezane z nogavicami, roke pa je imela privezane na dve drevesni veji z žico. Tedaj so ugotovili, da je šlo za 45-letno Pierino Cassino iz Mažerol in da je umrla zaradi mraza.

Po daljši policijski preiskavi so odkrili dva krivca groznega zločina, ki ju je včeraj videmsko sodišče strogo obsodilo.

—«—

Nerodno je padla

V civilno bolnišnico so včeraj sprejeli na zdravljenje 34-letno Mafaldo Rusjan iz Moše. Ženska je včeraj zjutraj okoli 8. ure odšla na delo v tovarno Safog z mopedom. Prav v bližini tovarne pa je izgubila oblast nad vozilom in padla ter se močno udarila v levo ramo. V bolnišnici so jo zdravniki pridržali na zdravljenju, ker si je verjetno zlomila levo ramo.

—«—

Kino v Gorici

CORSO. 16.30: «Prehod čez Ren», G. Azhovour, G. Rievere, mladini do 16. leta vstop prepovedan.

VERDI. 16.30: Variete in kino «Tri tujke v Rimu».

VITTORIA. 17.00: dokumentar «Evropa od zgoraj» v barvah.

CENTRALE. 17.00: «Tujec», G. Pech, G. Griffiths, v barvah.

MODERNO. 17.00: «Pravica brez postave».

—«—

DEŽURNA LEKARNA

Danes je čez dan in ponoči odprta lekarna Alesani, Ulica Carducci št. 12, tel. 22-68.

Gradnja sovodenjskega vodovoda

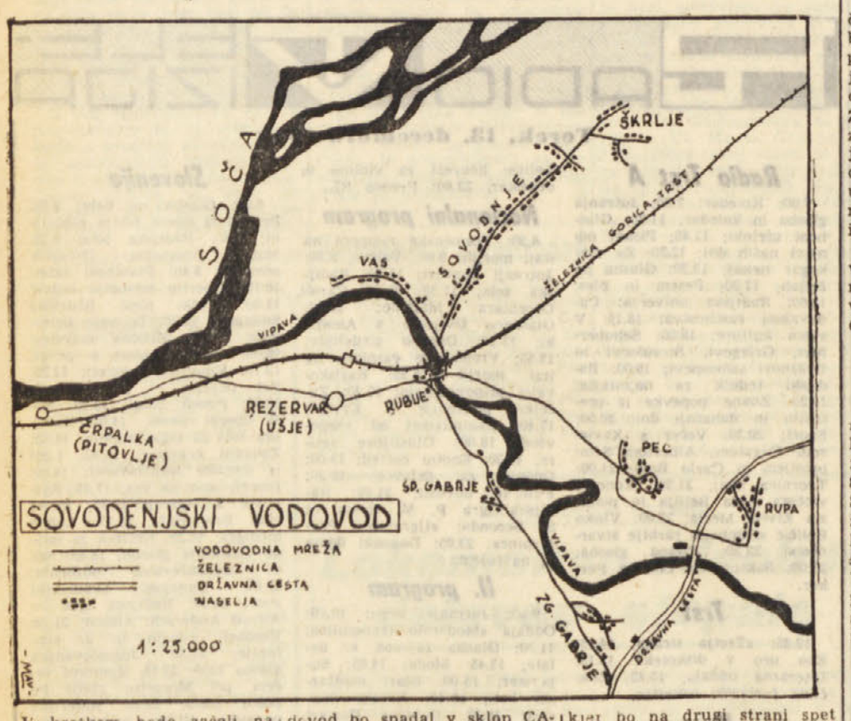

V kratkem bodo začeli na območju sovodenjske občine z deli za gradnjo vodovoda, ki bo omogočil, da bodo v vseh hišah te občine lahko imeli dobro pitno vodo, ki jo bodo črpali iz Soče. Priprave za gradnjo tega vodovoda so trajale precej let, ker je morala občinska uprava najprej prositi vlado za posojilo 25 milijonov lir in rimska birokracija je kar se tega tiče, zelo počasna. Končno je bil denar nakazan in oktobra letos je bila na sovodenjskem županstva dražba, na kateri je zmagalo isto podjetje, ki gradi vodovod po Krasu. Vodovod bo spadal v sklop CAFO (Konzorcij za vzhodnofurlanski vodovod) in bo služil vsem vasem sovodenjske občine z izjemo Vrha, do koder do speljan kraški vodovod.

Načrte za vodovod je že pred leti izdelal na račun CAFO inž. Sirtori. Vodo bodo črpali iz Soče pri Petovljah, na ozemlju zagrajske občine, odtod pa jo bodo po cevih spravili na Ušje, kjer bo rezervoar, saj je ta kraj 125 metrov nad morsko gladino in je zaradi tega zelo ustrezen. Pri Rubijah se bo vodovod cepil. Ena cev bo šla proti Gabrjam, druga pa čez most, kjer bo na drugi strani spet cepitev: ena cev bo peljala vodo na Peč in v Rupo, druga pa v Sovodnje, kjer bo dosegla vse hiše. Na zemljevidu nismo označili — razen državne ceste Gorica-Trst — cest, ki vežejo med seboj vasi in naselja, vendar pa so te ceste na zemljevidu razvidne, ker bo šla vodovodna cev v glavnem ob obstoječih cestah.

Računajo, da bo podjetje gradilo vodovod, če ne bo medtem kakih zapletljajev, tri ali štiri mesece, tako da bo voda poleti verjetno že tekla iz modernih pip v hišah sovodenjske občine.

Goričani na «Manevrih»

Zabavna komedija je privabila številno občinstvo na obe predstavi SG v Prosvetni dvorani

Preteklo nedeljo je Slovensko gledališče iz Trsta imelo svoje drugo gostovanje v letošnji sezoni v Gorici. Tokrat so se nam predstavili s komedijo Jožeta Javorška «Manevri», v režiji Jožeta Babiča. O tej komediji se je mnogo govorilo in pisalo že ob njeni krstni predstavi, ki je bila dne 12. novembra v Trstu in ki jo je publika z veseljem sprejela kot delo, ki občinstvo zabava. Zato je bilo zanimanje za «Manevre» tudi na Goriškem precej veliko

Že pri popoldanski predstavi je občinstvo napolnilo Prosvetno dvorano. Kot po navadi je bilo pri tej predstavi pretežno občinstvo iz bližnje in daljne okolice, ki je s smehom spremljalo šaljive prizore, ki so jih ustvarili na odru gledališki umetniki iz Trsta Kot znano, gre v tem delu za skupino vojakov, ki so jih na manevrih proglasili za «mrtve» ter se sedaj dolgočasijo v neki vaški prosvetni dvorani, kjer čakajo zaključka vojaških operacij. Pri tem začno piti in vino jim razburi domišljijo. Prosvetni delavec Benko usmeri njihovo razigrano razpoloženje v igro. Na odru, ki je bil doslej zanje mrtvašnica, najdejo gledališke obleke in druge potrebščine skupaj z vlogo Govekarjevega Martina Krpana. Brž se spravijo v gledališke kostume in pred gledalci zaživi zgodba notranjskega junaka Martina Krpana v popolnoma novi obliki, v kateri so igralci ustvarili vrsto komičnih situacij.

Kar se izvajanja tiče, moramo pohvaliti prav vse, zlasti pa sta imela levji delež Silvij Kobal v vlogi cesarice ter Jožko Lukež kot cesar Janez. Pa tudi drugi zaslužijo vso pohvalo, da so dali tudi takemu delu, ki nima posebnih umetniških zahtev, odlično izvedbo, ki mu je zajamčila uspeh tudi pri goriškem občinstvu.

Tudi pri večerni predstavi je bila dvorana še kar dobro zasedena, čeprav v nemkoliko manjši meri kot popoldne. Pri tem se je ponovno pokazalo, da si naši ljudje želijo poleg drugega tudi takih veselih del, katerih prvenstveni namen je zabavati občinstvo. Zato je prav, da uprava SG upošteva tudi te potrebe našega gledališkega občinstva.

— ič

Generalni svet Nove delavske zbornice CGIL

Število članskih izkaznic se je povečalo za 6 odstotkov

Obširna razprava o okrepitvi sindikalne organizacije, ki mora ustrezati modernim zahtevam

V nedeljo dopoldne se je v dvorani Giuseppe di Vittorio sestal generalni svet Nove delavske zbornice — CGIL, ki je razpravljal prvenstveno o notranjih sindikalnih vprašanjih zato, da se sindikat tako uredi, da bo lahko še v večji meri odgovarjal in ščitil interese delovnega prebivalstva.

Tako so razpravljali o obnovitvi sindikalnih izkaznic za leto 1961, pri čemer je treba podčrtati, da je Nova delavska zbornica CGIL v preteklem letu občutno povečala število članov, saj je število izdanih članskih izkaznic za 6 odstotkov višje v primerjavi z 1959. letom. Tokrat pa gre za napore ne samo, da se sindikat utrdi v podjetjih, kjer je CGIL že dokaj močna in kjer je njen vpliv z vsakim letom bolj občuten, kar je prihajalo zlasti do izraza pri volitvah notranjih komisij. Potrebno je, da CGIL prodre tudi v podjetja in sektorje, kjer je bila v preteklosti šibko zastopana, kot na primer v nekaterih podjetjih v Žavljskem industrijskem pristanišču.

Istočasno pomeni ta organizacijska — lahko rečemo številčna — krepitev sindikalne organizacije tudi korak naprej, da postane CGIL vedno vplivnejši činitelj pri vseh delovnih odnosih v podjetjih. Prav tako je generalni svet podrobno proučil zaključke V. kongresa CGIL o politiki v podjetjih. Tu gre v bistvu za razbijanje zastarelih odnosov, ki še vedno obstajajo v večini italijanskih industrijskih podjetij in če je bil fašizem v splošnem italijanskem življenju premagan, mora biti likvidiran tudi v okviru podjetij.

V zvezi s temi vedno obsežnejšimi in vedno bolj odgovornimi nalogami sindikalnih organizacij obstaja tudi vprašanje sredstev, saj demokratični delavski sindikat ne more računati na nobeno drugačno pomoč, kot na prispevke svojih članov. Zahteve pa so vedno večje, saj postaja na primer sklepanje delovnih pogodb vedno bolj odgovorno in tehnično tudi vedno bolj zapleteno, tako da morajo sindikalne organizacije razpolagati z vrsto najrazličnejših podatkov, opraviti razna proučevanja itd.

Z raznih strani se čujejo predlogi, da naj bi to pereče vprašanje, ki marsikdaj zavira sindikalno delovanje v veliko škodo vseh zaposlenih, rešili na ta način, da bi uvedli sistem stalnih prispevkov, kot je to že v veljavi v skoro večini držav po svetu. To bi pomenilo določeni simbolični prispevek vseh zaposlenih, tudi onih, ki niso vpisani v nobeni sindikalni organizaciji, kot odškodnino za delo, ki ga je tudi v njihovo korist opravil sindikat s sklepanjem kolektivnih delovnih pogodb in z borbo za spoštovanje in izvajanje teh pogodb. Na vsak način pa bi ostalo plačevanje prispevkov v odnosu do delodajalcev anonimno.

Generalni svet je nato sprejel vrsto resolucij in poslal več solidarnostnih telegramov. Zlasti je pomembno stališče proti splošni ofenzivi proti pravicam državljanov in zahteva, da se dosledno izvede ustava. Glede upokojencev svet zahteva takojšnje povišanje pokojnin na najmanj 15 tisoč lir mesečno in proporcionalno povišanje ostalih pokojnin ter uveljavitev ostalih zahtev upokojencev. Svet se je izrekel proti zakonu o ukinitvi zapore najemnin in zahteva ohranitev zapore, dokler se ne zgradijo potrebna stanovanja. Končno je svet tudi odobril solidarnostno resolucijo z alžirskim ljudstvom.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Razvrednotenje dolarja?

VPRAŠANJE: *Vsi pravijo, da so ZDA najbolj bogata država na svetu. Sedaj pa sem bral, da prosijo celo pomoči Nemčijo ter da mislijo nekoliko razvrednotiti dolar. Stvar se mi zdi čudna, rekel bi nerazumljiva, zato bi rad vedel kaj več o njej.*

ODGOVOR: Odgovoriti na to vprašanje, ni lahko, pa tudi če bi bili na tem področju strokovnjaki, kar pa nismo. Gospodarska vprašanja so pač med najtežjimi in vsak gospodarski ukrep ima često svojo pozitivno hkrati pa tudi negativno plat. Vsekakor je ta kriza ameriškega dolarja ali bolje povedano gospodarstva, kriza kapitalističnega sistema sploh in spada v znano opredelitev zaporednih, to je cikličnih kriz.

V tem primeru pač ne gre za čisto finančno (to je denarno) ali valutno krizo, marveč za krizo ameriškega gospodarstva. V tej državi je kljub vsemu bogastvu okrog 5 milijonov brezposelnih in železarska industrija izkorišča samo okrog 50 odstotkov svoje proizvodne zmogljivosti. Če se bo ta kriza nadaljevala, utegne povzročiti tudi v Zahodni Evropi še bolj resne posledice kot zadnji zastoj («recesija») v letu 1958. ZDA se namreč niso nikoli popolnoma opomogle od zastoja v letih 1957—58, ko je njihova proizvodnja padla za 15 odstotkov. Proizvodna zmogljivost je sicer močno narasla, toda niti potrebe niti kupna moč je niso dohitevale. Zaradi tega so začeli industrijci in trgovci krčiti svoje zaloge. Nujno je bilo nato zmanjšanje investicij (naložb), to je nakupa strojev, obnovitve industrijskih naprav, modernizacije itd. S tem se je ponovno zmanjšala gospodarska dejavnost in po nekaterih cenitvah so se skrčili dobički za kakih 20 odstotkov.

Potrošniki so previdni pri nakupih, avtomobilska proizvodnja se je po skupni vrednosti tudi znižala, število brezposelnih delavcev znaša 7 odstotkov vse delovne sile itd. Edina rešitev za ta položaj je v pospešitvi javnih del, kar pa po drugi strani pomeni povečanje finančnega primanjkljaja v notranjosti. Spričo tega položaja so začeli kapitalisti izvažati dolarje, to je, vlagati jih v razna podjetja v tujini, zaradi česar se dolarji že tri leta pretakajo v inozemstvo. Čeprav torej ZDA mnogo več izvažajo, kot uvažajo, in znaša torej prebitek v čisti trgovinski bilanci kar 5 milijard lir, pa znaša primanjkljaj v plačilni bilanci skoraj štiri milijarde dolarjev zaradi ogromnih vojaških stroškov v tujini, zaradi tehnične in finančne pomoči državam atlantskega pakta in zaradi omenjenega nalaganja dolarjev v inozemstvu. Zaradi tega so razne države kot Nemčija, Švica, Velika Britanija, Italija, in celo Japonska močno povečale svoje zaloge dolarjev. V enem samem letu so zlate in devizne rezerve v sami Nemčiji narasle od 6 na 7 in pol milijarde dolarjev

Nemčiji je namreč zaradi prevelikega gospodarskega razvoja grozila gospodarska kriza, čeprav se to čudno sliši. Zaradi tega je minister za gospodarstvo Erhard zvišal eskomptno mero, kar pomeni hkrati zvišanje obrestne mere. Običajna posledica tega je, da se gospodarska dejavnost skrči, ker je denar, ki ga jemljejo podjetniki na posojilo za širjenje svojih podjetij, dražji. Čudna posledica tega je bila v tem, da se je povečal pritok dolarjev, ker se je ameriškim kapitalistom bolj splačalo nalagati denar v Nemčiji, saj so dobili zanj višje obresti.

Toda ta ogromni dotok dolarjev je prestrašil bankirje, ker so se medtem zaradi ameriške krize začeli širiti glasovi o devalvaciji (razvrednotenju) dolarja. Tedaj so začeli kar na debelo kupovati zlato, da bi ne imeli prevelikih izgub, če bi dolar izgubil na vrednosti. V vseh bankah držav izven ZDA se je namreč nabralo kar za 19 milijard dolarjev, medtem ko je vredna vsa zlata rezerva v ZDA samo 18 milijard dolarjev. Čeprav znaša uradna pariteta zlata 35 dolarjev za unčo, se je njegova cena na londonskem trgu dvignila kar na 41 dolarjev.

Zaradi tega so se morale ZDA obrniti predvsem na Nemčijo s prošnjo, naj zniža obrestno mero in s tem beg dolarjev ameriških kapitalistov v njeno industrijo. To je Nemčija tudi storila. Nadalje pa je Nemčija tudi sprostila okrog 1 milijardo dolarjev, ki jih je imela v svoji rezervi, ter odprla dolgoročne kredite gospodarsko nerazvitim državam. Toda Američani so se hitro zavedli, da bo to le malo časa koristilo. Ti dolarji ne bodo namreč služili za nakup proizvodov v Ameriki marveč se bodo kmalu vrnili v Nemčijo, katere proizvodi so cenejši. Za rešitev krize bodo morali pač seči po drugih sredstvih.

Zato je odšel ameriški zakladni minister Anderson v Nemčijo, kjer je zahtevali, naj Nemci pomagajo pri vzdrževanju ameriških čet na njihovem ozemlju. Stroški za 6 ameriških divizij znašajo okrog 800 milijonov dolarjev na leto in Nemčija naj bi prispevala okrog 600 milijonov. Adenauer in Erhard pa sta to zahtevo zavrnila, kar so jima Američani nudo zamerili in očitali Nemcem nehvaležnost. Iz te moke torej ne bo za sedaj nič kruha.

Iz sodnih dvoran

Skupina vinskih bratcev včeraj pred sodiščem

Predvsem so se morali zagovarjati zaradi pijanosti in upora policijskim agentom

Na kazenskem sodišču, ki mu predseduje dr. Edel, se je zagovarjalo včeraj več oseb zaradi raznih prekrškov, ki so jih zakrivile večinoma zato, ker so nekoliko preveč dvignile komolce ter se potem sporekle s policijskimi agenti.

Tako smolo je imel 47-letni Primo Cenda, brez stalnega bivališča, ki je 15. avgusta letos, se pravi na veliki šmaren, šel v Milje. Ker je bil dobre volje, je sem pa tja popil kak kozarček vina. Kozarec tu, kozarec tam, se je kozarčkov kar precej nabralo, kar je spravilo Cendo dokončno iz tira. Nazadnje se je znašel pred miljskim svetiščem, pred katerim so postavili kiosk za prodajo vina. Cenda je tudi tam zahteval, da mu postrežejo s pijačo, toda gostilničar ni ugodil njegovi želji, ker ga je mož imel že preveč pod kapo. Cenda se je tedaj razkačil in začel razgrajati. Pristopil je takoj neki policijski agent, da bi ga odpeljal, toda zaman. Cenda se je začel otepati ter brcati agenta.

Zaradi upiranja javnemu funkcionarju ter zaradi pijanosti so ga včeraj sodniki obsodili pogojno na 4 mesece zapora in 4000 lir denarne kazni.

30-letni Luciano Matteani iz Ul. Molino a vento 63 se je tudi opil ter potem razgrajal. Sporekel se je s policijskimi agenti in končal v zaporu. Včeraj ga je doletela stroga kazen: prisodili so mu 6 mesecev in 5 dni zapora ter 4000 lir denarne kazni. Državni tožilec je zahteval celo 1 leto zapora.

Dogodek, ki je pripeljal Matteanija pred sodišče, se je odigral 13. avgusta letos po 22. uri, in sicer na filobusu št. 10, ki se je ustavil na postajališču v Ul. Silvio Pellico. Nenadoma je iz filobusa izstopil neki nadzornik Acegata, ki je zahteval posredovanje stražnika upravne policije. Stražnik je vstopil v filobus in z njim tudi neki agent javne varnosti. Oba sta se znašla pred Matteanijem, katerega je nadzornik hotel vreči iz vozila, ker je nadlegoval potnike. Policista sta pozvala Matteanija, naj izstopi. Ta se je pa razhudil ter začel obsipati stražnika upravne policije z nič kaj laskavimi vzdevki. Nazadnje je zagrozil, da bo obračunal z njima. Besedam so sledila dejanja. Matteani je odtrgal stražniku en žep ter mu vrgel na tla šlem.

Na včerajšnji obravnavi je obtoženec zanikal vse obtožbe. Dejal je, da ni bil pijan, kar bi potrjevalo tudi dejstvo, da ga je sprevodnik sprejel v vozilo.

Matteo Grison, star 48 let iz Ul. delle Mura, se sicer ni sporekel s policaji. Toda kot je sam kasneje trdil, se je opil in v tem stanju zagrešil tatvino, ki ga je včeraj pripeljala pred kazensko sodišče.

Bilo je 9. februarja letos, in sicer malo pred polnočjo, ko je neki vojak telefoniral na policijski komisariat v Ul. dell'Università, da gre po Bonapartejevi ulici neki moški, ki nese na hrbtu vrečo. Policijski agenti so takoj pregledali vse bližnje ulice ter kmalu zasledili imenovanega Grisona, ki je povedal, da je vrečo moke res ukradel v skladišču nadškofijske ustanove «Caritas», ki ima svoj sedež prav v Bonapartejevi ulici. Grison je poznal skladišče, ker je v njem delal kot težak pri tvrdki Comelli. Izgovarjal se je da je zakrivil tatvino, ker je bil pijan in brez denarja.

Sodniki so spoznali Grisona za krivega ter ga obsodili na 8 mesecev zapora in 6000 lir globe zaradi tatvine ter 6000 lir denarne kazni zaradi pijanosti.

***

Romano Scrigner, star 31 let, iz istrskega begunskega taborišča na Opčinah, se je 13 avgusta zvečer sporekel z nekim Iginom Mesichem, ko sta pila v gostišču ACLI v taborišču. Poklicali so policijskega agenta, ki je odpeljal oba na komisariat. Po poti pa je Mesich nenadoma zavpil od bolečine. Prestregli so ga, preden je padel na tla, ter ugotovili, da ga je Scrigner mimogrede sunil z nožem v leva ledja.

Zaradi lahkih telesnih poškodb in nedovoljene nošnje noža je sodišče obsodilo včeraj obtoženca pogojno in brez vpisa v kazenski list na 3 mesece zapora.

—«—

Trčenje motorjev

V nedeljo dopoldne se je 47-letni Lorenzo Rossi, ki stanuje na Trgu Sv. Jakoba 15, peljal z motorjem po Ulici Frausin proti središču mesta. Ko je dospel na križišče z Ulico Paolo Veronese je trčil ob motor s prikolico, s katerim se je po Ulici Sv. Jakoba pripeljal 21-letni Giuseppe Granzotto od Sp. Magdalene 497. Zaradi močnega sunka je Rossi zletel z motorja na cestni tlak. Padel je tako močno, da si je verjetno zlomil tilnik. Granzotto mu je priskočil na pomoč in nemudoma poklical rešilni avto, s katerim so ga odpeljali v bolnišnico.

—«—

Z motorjem v obmejne zapornice

Na obmejnem bloku pri Lazaretu pa se je v nedeljo dopoldne ponesrečil z motorjem 48-letni Mario Schergna iz Ul. della Tesa 35. Peljal se je iz Milj po obalni cesti proti Ankaranu, pa je zaradi nepazljivosti ali trenutne raztresenosti s precejšnjo brzino zavozil naravnost v zapornice. Zletel je na tla in se je precej pobil in ranil po nosu, po čelu, po levi roki in rami ter dobil rahel pretres možganov.

«Sklenil sem, da ne bom nikdar rabil orožja»

Mladi francoski izobraženec Noël Favrellier je v časopisu El Moujahid (Borba), glasilu FLN, zapisal svojo izpoved francoskega «dezerterja», pomemben dokument ob Sartrovem Manifestu 121. Favrellier je avtor knjige Le Desert a l'aube, ki jo je pred kratkim izdala pariška založba Les Editions de Minuit in po kateri bodo Alžirci v kratkem posneli film. Sedaj je štipendist FLN in študira umetnostno zgodovino v Ljubljani.

«Zdaj je že več kot štiri leta, kar sem dezertiral iz francoske vojske; služil sem v njej kot padalski narednik.

Ko so leta 1956 znova vpoklicali prvo skupino iz leta 1953 in sem dobil pozivnico, sem se skrival, vse dokler niso prišli pome žandarji. Nameraval sem jim kratko malo reči, kaj mislim, toda tega nisem storil: vedel sem, da bi bila za mojo mater manj bridka zavest, da sem v Alžiriji, kot pa da trohnim v samici.

Poznal sem že Alžirijo: služil sem v njej dve leti vojaški rok, tik pred izbruhom revolucije. V teh dveh letih sem — čeprav mlad in brez posebnega zanimanja za politiko — zelo dobro spremlel življenjske pogoje «domačinov». Nedvomno sem videl malo, toda dovolj, da sem razumel njihov upor in željo po osvoboditvi izpod kolonialnega jarma, ki jih je vklepal v najslabši položaj: položaj sužnjev.

Komaj sem prišel, sem že moral jasno spoznati tako imenovano «pacifikacijo». V Boufariku so se padalci spustili v arabsko četrt in pobili sedem civilistov. Naslednjega dne je časopis Echo d'Alger zapisal z velikimi črkami: *V Boufariku so padalci uničili uporniško povelјstvo.* V času naših prvih operacij je bilo pobitih zelo veliko civilistov, med njimi tudi čisto majhna deklica, ki je, ko smo se približevali vasi, bežala pred nami proti svoji kolibi. Krogla iz puške odličnega strelca oddelka jo je zadela; umrla je v rokah tega odličnega strelca, ki se mu je kmalu nato zmešalo.

Da bi si pomiril vest, sem sklenil, da ne bom nikdar nabil orožja; moja puška je bila vedno prazna. Umreti brez obrambe se mi je zdelo manj strašno ko pobijati ljudi, ki se bore za pravično stvar, stvar, ki jo želim tudi sam.

Premestili so nas od zahoda na vzhod in v avgustu 1956 smo sodelovali v operaciji južno od Tebesse, blizu Bil El Atera. Tam so mi zaupali varstvo kakih dvajset osumljencev in dva ujetnika. Osumljenci so bili nomadi, ki so jih vojaški oddelki zgrabili pri vodnjakih, kamor so prišli napojit svoje kamele; dva ujetnika, upornika, sta bila prijeta z orožjem v rokah.

Enega od ujetnikov so po stotnikovem ukazu namestili v helikopter, ki se je dvignil, nato pa kmalu vrnil brez njega. Kar se tiče drugega ujetnika, mladega fanta dvajsetih let, je bil določen za prisilno delo v gozdovih in s tem zapisan smrti.

Prvič sem bil tako neposredno vmešan v «pacifikacijo» in odločil sem se za akcijo. Ko se je znočilo, sem osvobodil ujetnika in pobegnil z njim. V hitrem teku se je usmeril k najbližjemu hribu. Dve uri kasneje sva z vzpetine videla žaromete kamionov, ki so vozili naravnost proti nama. Odločila sva se za beg. Bežala sva cel teden, hodila sva samo ponoči, da naju ne zapazijo avioni, helikopterji in oddelki, ki so naju iskali. Civiliste, ki so nama dajali piti, so zasledovalci zaklali: pred njihovimi šotori so odkrili najine sledi. Osmo noč najinega bega so naju v puščavi sprejeli džunuji (alžirski borci, op. prev.). Bili so toliko bolj veseli najinega prihoda, ker je bil ujetnik eden od njih.

Moral sem ostati osem mesecev med njimi; premeščali so me z enega hriba na drugega v Est Costantinoisu. Vsi so ravnali z menoj kot z bratom in ko so me ob premestitvah predstavljali civilistom ali drugim oddelkom ALN, so me imenovali: Noel, «pravi Francoz». Kajti to sem bil in sem še danes zanje.

Tisto malo, kar sem se v vojski naučil o prvi pomoči, me je v očeh tovarišev naredilo za strokovnjaka.

Ker smo imeli zelo malo zdravil in nobenega zdravnika, ki bi operiral, le prepogosto nisem mogel drugega kot gledati, kako tovariši umirajo, in se sramovati, da še živim. Sam sem bil ranjen v desno nogo; zadel me je drobec rakete, ki jo je izstrelil francoski lovec. Poslali so me v tuniške oaze, kjer so me negovali in ozdravili; kmalu sem se vrnil nazaj k tovarišem. Spomladi 1957 me je Amiruš (tedaj Vrhovni poveljnik), ki se je spustil na jug, vzel s seboj nazaj v Tunis.

Ko sem se poslovil od tovarišev v gozdovih, sem imel bolj občutek, da dezertiram, kot pa tedaj, ko sem zapustil svoj padalski oddelek.

V Tunisu sem ostal le nekaj mesecev; odpotoval sem v tujino. Danes, po treh letih, sem spet v Tunisu in lahko ocenjujem prehojeno pot. Svoj čas so me dobri duhovi vabili k spoznanju, da sem v slepi ulici. Danes mi že bežen pogled v francoske in tuje časopise, polne poročil o obtožbah in procesih zaradi nepokorščine ali o mreži podpornikov FLN, dokazuje, da so slepo ulico mnogi spoznali za veliko cesto, še več, za pot, po kateri mora iti ves narod.

Res so me alžirski borci sprejemali vseskozi kot enega svojih, toda jaz sem se globoko v srcu imel vedno za Francoza. Tedaj, ko sem šel z na smrt obsojenim ujetnikom, ko sem odklonil sodelovanje v vojni, krivični že v svojih osnovah, sem bil sam v sebi trdno prepričan, da sem na strani tiste Francije, v ljubezni do katere so me vzgojili. Toda v nekaterih temnih trenutkih sem zdvomil o sebi in o domovini.

V tujini sem lahko spoznal, kakšen velik razkol je med Francijo, o kakršni so sanjali demokrati vsega sveta, in pa kolonialistično Francijo, ki vsak dan znova razkriva svojo žalostno realnost. V očeh Alžircev sem pač bil neka Francija, toda človek ne ustvarja domovine sam in zase.

Vem da je danes ta Francija na poti k preroditvi. Moja domovina je nekoč oznanila svetu revolucijo; danes so Alžirci tisti, ki so po njenem vzgledu znova oznanili demokratom Francije pravi smisel in cilj boja, njegovo pravo vrednost.

Danes je ideja skupnega boja alžirskega in francoskega ljudstva za neodvisno Alžirijo, boja, v katerem že sodelujejo najjasnovidnejši otroci obeh ljudstev, pogoj resnično svobodne Francije, Francije, ki ni več mit, ampak močna, v stvarnosti uresničujoča se ideja.

Člani gibanja Jeune Resistance, prijatelji mreže podpornikov FLN, vi vsi, ki vas preganjajo, zapirajo, sodijo, preklinjajo in poskušajo umazati vi kažete svetu s svojim delovanjem, da ostaja Francija vredna ljubezni; in vam, J. P. Sartre, Claude Roy, vam sto enaindvajsetim in toliko drugim, ki jim sledite, hočem reči tu, v časopisu alžirskih bratov v boju, da ste s svojim dejanjem dokazali mlademu Francozu, da francoska misel še more mnogim biti ali postati bakla vodnica.»

—«»—

Slovenski oktet na turneji po Danski Franciji in Z. Nemčiji

LJUBLJANA, 12. — Včeraj je odpotoval iz Ljubljane na 14-dnevno turnejo po Danski, Franciji in Zahodni Nemčiji Slovenski oktet. Prvi koncert Slovenskega okteta bo 14. decembra v dvorani Glasbene akademije v Berlinu. Pred tem bo nastopil na dveh oddajah po radiu. V Kopenhagnu bo Slovenski oktet poleg koncerta v okviru jugoslovansko-danskega društva imel dva koncerta na televiziji in radiu. Med gostovanjem v Franciji bo Slovenski oktet nastopil v Parizu in treh drugih mestih.

Oddelki policije so v Alžiru ustavili sprevod demonstrantov s solzilnimi bombami

Tudi v Avstriji jih ne manjka

Pred sodiščem na Dunaju proces proti neonacističnim voditeljem

Od pozdravljanja s «heil» in dvignjeno roko do petja nacističnih himen in antisemitizma - vse je bilo hitlerjansko

DUNAJ, 12. — Pred dunajskim porotnim sodiščem se je danes pričel proces proti desetim članom «zveze domovini zveste mladine» in vanjo vključenih društev zaradi nacional. socialističnega delovanja. Vseh deset obtožencev je pripadalo, kot je poudarjeno v obtožnici, že dolgo časa izrecno «nacionalnim» mladinskim združenjem, katerih ideje so bile ne samo nacionalistične, pangermanske in antisemitske, temveč poudarjeno nacionalsocialistične. Obtoženci so imeli vodilne funkcije v teh organizacijah za vso Avstrijo.

Čeprav je policija večino organizacij razpustila, so obtoženci vedno ustanavljali nove organizacije in nadaljevali svojo agitacijo. Pozdravljali so z dvignjeno roko in z besedo «heil». Imeli so tudi posebne čine in od četovodje navzgor so smeli nositi škornje z jahalnimi hlačami. Prirejali so tečaje ideološke «mistike», «patriotske» večerne prireditve, vežbanje v streljanju in nočne pohode na podoben način kot pri predvojaški vzgoji hitlerjevske mladine. Prepevali so nacistične himne, ki so bile zbrane v zvezkih. Propagirali so antisemitizem, zanikali so grozote uničevalnih taborišč, zasmehovali so partizane in odporniško gibanje in označevali kot izdajstvo atentat na Hitlerja (julija 1944). V številnih publikacijah in propagandnih spisih so poveličevali in širili nacistične ideje.

Glavna osebnost na tem procesu je Konrad Windisch, ki je bil že enkrat obsojen zaradi neonacistične dejavnosti. Njega so imeli za glavnega vodjo neonacističnih mladinskih organizacij. V listu Bobnar (Trommler) je ponovno protestiral proti ukrepom oblasti glede tako imenovanih nacionalnih združenj.

Ko so na Koroškem odkrili neko neonacistično skupino, ki jo je vodil odvetnik Alberti, ki so ga nato preteklo leto zaprli, se je Windisch dvignil v obrambo aretiranca. Alberti je finančno podpiral mladinske «nacionalne» organizacije na Koroškem ter jih oskrbel z nacističnimi publikacijami. Izvid sodnega zdravnika in psihiatra je potem pokazal, da Alberti že tri leta ni prišteven zaradi možganske oslabitve. (Nacistom v Avstriji se torej res ni treba hudega bati. V najhujšem primeru jih proglase za nekoliko prismuknjene in potem odpade kazen).

Pevka Mado Robin je umrla

Mado Robin, ena izmed najbolj slavnih francoskih opernih pevk, je umrla v nedeljo zvečer zaradi raka. Imela je 42 let. Februarja je bila operirana in zdelo se je, da si je po bolezni opomogla. Začela je že spet svojo umetniško dejavnost, toda nenadno poslabšanje njene bolezni ji je postalo usodno. Pevko Robin so imenovali «najvišji glas na svetu» zaradi izredne razsežnosti njenega glasu zlasti v visokih legah. Svojo kariero je pričela z debutom v pariški Operi decembra l. 1944 v Verdijevem «Rigolettu». Potem je sledil uspeh za uspehom in prišla je na največje odre po vsem svetu. Zlasti se je uveljavila v operah «Rigoletto», «Lucia di Lammermoor» ter «Seviljski brivec».

Dva dirkača sta se zaletela v občinstvo

Petnajst oseb mrtvih na avtomobilski dirki

Neprevidno občinstvo je stalo deloma na dirkalni progi, po kateri so vozili avtomobili s hitrostjo 170 km na uro

BUENOS AIRES, 12. — Na včerajšnji avtomobilski dirki za veliko nagrado Argentine sta se pripetili dve hudi nesreči, ki sta zahtevali 15 smrtnih žrtev, okrog 20 oseb pa je ranjenih in med njimi nekatere zelo resno.

Najprej se je Ruan Carlos Navone s svojim avtom zaletel v ljudi, ki so se skrajno neprevidno toliko premaknili, da so zasedli del proge, po kateri so avtomobili dirjali s hitrostjo okrog 170 km na uro. Osem oseb je bilo takoj ubitih, kakih deset pa je dobilo hujše rane. Ko je množica videla nesrečo, je v jezi obkolila avtomobil dirkača, ki se je ustavil, ter mu začela groziti in kričati nanj: «Morilec, kriminalec!». Navone, ki je bil ves zmešan, je avtomobil spet pognal, prevozil še ostalih šest milj ter zapeljal v cilj. Ves bled in jokajoč je izstopil iz avtomobila, ki je bil okrvavljen in na katerem so se držali drobci mesa in koščki blaga. Takoj nato se je zgrudil nezavesten. Ko je Navone ušel ljudem, ki so videli nesrečo, so ti začeli metati kamenje v druge avtomobile, ki so vozili mimo.

Že nekaj trenutkov po tej prvi nesreči se je še manj kot 400 m daleč ponovila druga podobna nesreča. Vozač Polinio Rosseto je slabo zavozil v ovinek ter zadel v skupino gledalcev. Takoj jih je 7 ubil in ranil spet kakih deset.

—«»—

Dva šilinga po volivcu...

DUNAJ, 12. — Tri politične stranke bodo v avstrijski deželi Voralberg prvič v zgodovini prejele za svoje delovanje denarni prispevek iz javnih sredstev. V Bregenzu, glavnem mestu te dežele, so sestavili za prihodnje leto proračun, ki vsebuje tudi novo poglavje pod naslovom: «Prispevki za politične stranke, ki imajo svoje predstavnike v deželni skupščini». Prejeta vsota znaša 233.700 šilingov ali 5.600.000 lir. To vsoto bodo razdelili med socialistično, demokristjansko in liberalno-nacionalno stranko. Vsaka stranka bo prejela dva šilinga podpore za vsakega volivca. Najmočnejša stranka v Voralbergu je demokristianska.

—«»—

Ravnatelj banke odnesel pol milijarde lir?

BOCEN, 12. — V Bocnu so se raznesle govorice, da je ravnatelj podružnice «Banca di Trento e Bolzano» dr. Tabarelli izginil in odnesel skoraj pol milijarde lir. Odgovorni oblastveni organi teh govoric še niso potrdili, ker niso prejeli še nobene prijave. Predsednik omenjene banke je v Trentu dr. De Gasperi, brat bivšega predsednika vlade Alcida De Gasperija in je zadeva prav zato nekoliko kočljiva in delikatna — kot poroča dopisnik Anse.

—«»—

Na Dunaju so odkrili spominsko ploščo Lazi Kostiću

DUNAJ, 12. — Ob petdeseti obletnici smrti uglednega srbskega književnika in komediografa Laze Kostića so včeraj na Dunaju odkrili spominsko ploščo na hiši, kjer je živel in umrl l. 1910 srbski umetnik. Slovesnosti se je udeležil tudi zastopnik Matice Srpske iz Novega Sada, ki je prikazal življenjsko delo Laze Kostića, zatem številni avstrijski kulturni delavci in Jugoslovani, ki žive na Dunaju.

Vreme je postalo hladnejše

V New Yorku 30 cm snega Velike zamude v prometu

Zaradi slabega vremena državni tajnik Herter, Gates in Anderson niso mogli odpotovati v Pariz na zasedanje NATO ter so odhod odložili za 12 ur

NEW YORK, 12. — Včeraj je začelo v New Yorku močno snežiti. Snežni metež, ki ga spremljajo močni vetrovi, divja po večini držav ob Atlantiku ter onemogoča letalski, cestni in železniški promet. Najbolj so prizadeta mesta Baltimore, Boston, Filadelfija in New York. Na cestah New Yorka je 30 cm snega. Na letališčih je promet ustavljen, ceste so blokirane in na stotine avtomobilov, kamionov in avtobusov ustvarja v sredi New Yorka ogromen vozel, ki ga ni mogoče odvozlati. Javni prevozi so popolnoma prekinjeni. Šole so zaprte.

V Washingtonu, kjer je 25 cm snega, je Bela hiša sporočila, da bodo danes ostali zaprti vsi zvezni uradi razen nekaterih. Tudi šole bodo zaprte.

Zaradi slabega vremena državni tajnik Herter, tajnik za obrambo Gates in tajnik za državni zaklad Anderson niso mogli odleteti v Pariz na zasedanje NATO. Odhod so preložili za 12 ur.

PESCARA, 12. — V Abrucih je grdo vreme in na višinah sneži. Ker so prelazi neprehodni, čakajo na cestah cele vrste avtomobilov in avtobusov.

V Fanu je dosegla burja hitrost 85 km na uro s posameznimi sunki do 120 km.

Tudi na Siciliji čutijo zimo. Na Etni sneži že od sobote ponoči. V višini 1500 m morajo že s ceste čistiti sneg.

Na ligurski obali je postalo jasno, toda hladno. Na hribih okrog Genove je v višinah 800 do 1000 m sneg.

—«»—

30 oseb mrtvih pri letalski nesreči

BUENOS AIRES, 12. — Uradno javljajo, da je trideset oseb izgubilo življenje, ko je štirimotorno letalo argentinskega vojnega letalstva «T-11» strmoglavilo v San Andres de Giles blizu prestolnice. To je bilo letalo za vojaško pošto, ki je letelo iz Lime (Peru) v Buenos Aires in na katero se je vkrcalo več moških in ženskih civilnih oseb, ki so potovale v prestolnico. Letalo se je popolnoma razbilo in nihče ni ostal pri življenju.

—«»—

Zakaj je samega sebe obtožil umora?

CAEN, 12. — Mladi Gerard Leroy je več kot en mesec trdil, da je odgovoren za smrt svoje matere, ki so jo našli mrtvo poleg njenega kolesa na neki podeželski cesti nedaleč od njenega stanovanja. Dva izmed njenih treh sinov sta trdila, da se je njun brat Gerard začel nenadoma zelo čudno obnašati kot da ga grize vest. Ko ga je preiskovalni sodnik zaslišal, je izjavil: «Jaz sem bil tisti, ki jo je udaril s pestjo, tako da se je zgrudila mrtva».

Toda preiskava je postavila Gerardovo trditev v dvom. Trideset dni je sodnik zasliševal razne priče in proučeval rezultate avtopsije, dokler ni imel v rokah dovolj dokazov za neresničnost Gerardove samoobtožbe. Zaradi tega je izrekel razsodbo, naj se proti njemu sodni postopek ustavi. Sele nato je Gerard priznal, da je lagal. Pri tem pa je dodal: «Samo jaz vem, zakaj sem lagal in tega ne bom nikoli povedal. To je moja tajnost».

—«»—

RIM, 12. — Prejšnjo soboto so znanega filmskega igralca Amedea Nazzarija operirali na ledvicah. Po najnovejših poročilih je njegovo zdravstveno stanje dobro.

«Mala Jugoslavija» med Ljubljano in Kranjem

Zgradili jo bodo na površini dveh hektarov, njene meje bodo dolge tri kilometre

LJUBLJANA, 12. — Turistična zveza za Gorenjsko že več let izdeluje nadvse zanimiv načrt: med Kranjem in Ljubljano namerava zveza zgraditi tako imenovano «miniaturno Jugoslavijo». Take «miniaturne» države namreč že obstajajo na Nizozemskem in v Švici, pred kratkim pa so zgraditi v Celovcu «miniaturno Evropo». Pokazalo se je, da take objekte radi obiskujejo turisti, ker jih prav dobro informirajo o mestih in drugih krajih, ki jih želijo obiskati. Razen tega jim omogočajo spoznati prebivalstvo in navade tiste dežele, najnovejše dosežke itd. Zato se vse države trudijo, da bi taka miniaturna podoba čimbolj odgovarjala dejanskemu stanju.

«Miniaturna Jugoslavija» med Kranjem in Ljubljano bo razdeljena na šest republik, ki bodo dalje razdeljene na manjše enote, področja in okraje z vsemi gospodarskimi ustanovami in objekti. Takih objektov bi bilo več kot sto, predvsem pa takih, ki so bili zgrajeni po vojni. Prikazana bi bila vsa prometna sredstva, morja, jezera, gozdovi in polja, planine in doline. Skratka: vse, kar Jugoslavijo najbolje označuje v zemljepisnem, gospodarskem in v vseh drugih pogledih.

Taka «mala Jugoslavija» bi bila zgrajena na površini dveh hektarov, njene meje pa bi bile dolge okrog 3 km. Objekte bodo gradili v tistih občinah, kjer se v resnici nahajajo. Gradili pa bi jih učenci srednjih šol. Tako bi Zenico z njeno železarno zgradili učenci iz Zenice, glavno mesto Beograd — beograjski dijaki, glavna mesta svojih republik pa dijaki iz Ljubljane, Zagreba, Skoplja, Sarajeva itd.

Avtomobilske ceste in druge objekte bodo izdelali visokošolci v svojih delavnicah. Za ostala dela pa bodo povabili najbolj znane jugoslovanske strokovnjake za reliefe in kartografijo. Material bo v glavnem kamen in zemlja. Načrti bodo gotovi šele čez dve leti, najmanj eno leto pa bi trajala gradnja.

—«»—

Lov za diplomate v Karadjordjevu

BEOGRAD, 12. — Predsednik republike, maršal Tito je priredil včeraj v Karadjordjevu lov za voditelje diplomatskih misij, ki so akreditirani v Beogradu. Tuji diplomati s soprogami in številni jugoslovanski voditelji so bili gosti predsednika Tita in njegove soproge na kosilu in večerji v lovski vili v Karadjordjevu. Pred lovom je predsednik Tito sprejel odpravnika poslov ZAR, ki mu je izročil osebno pismo predsednika Naserja.

Ljubljanski pevci v Belgiji in Kairu

Vsi trije prvaki ljubljanske Opere, ki so pred kratkim gostovali pri nas — Vilma Bukovec, Ladko Korošec in Miro Brajnik — bodo gostovali v Belgiji, kjer bodo peli v Smetanovi «Prodani nevesti». Ladko Korošec pa pojde tudi v Kairo, kjer bo pel v Borodinovem «Knezu Igorju» ter Massenetovem «Don Kihotu». Ali jih bomo spričo italijansko-jugoslovanskega kulturnega sporazuma lahko kmalu slišali tudi v italijanskih opernih gledališčih?

Zgodovina odporništva v šoli že letos

S tem, ko je bil dekret o podaljšanju pouka zgodovine vse do najnovejše dobe odporništva ter do ustanovitve Evropske skupnosti, objavljen v Uradnem listu, stopi razširitev programa zgodovine v veljavo že letos. Ta nov program poučevanja zgodovine se tiče klasičnih in realnih gimnazij ter zadnjih letnikov učiteljišč.

Samo z «anti-materijo» bo moč do najbližje zvezde

NEW YORK, 12. — Profesor Lloyd Motz, ki poučuje astronomijo na Columbia univerzi v New Yorku je izjavil, da se bo moral vsak človek, ki bo hotel obiskati vesolje, poslužiti tako imenovane «protimaterije». Dejal je, da bi bila vsakršna druga energija — tudi termonuklearna — nezadostna za neizmerne vesoljske prostore. Najbližja zvezda je 4,3 svetlobnih let daleč od zemlje. Če predpostavljamo, da bi bodoča vesoljska ladja letela s hitrostjo, ki bi bila za polovico manjša od hitrosti svetlobe, bi kljub temu potrebovala 18 let za potovanje tja in nazaj.

Zaradi tega je edina energija, s katero je moč doseči tako hitrost — «antimaterija». Delci take «antimaterije» — antiproton in pozitron (ki je pozitivni delec elektrona) — so pridobili na umeten način v modernih akceleratorjih, toda samo v zelo kratkih hipih. Ti delci se namreč takoj uničijo z odgovarjajočimi delci matérije, s katerimi se srečajo. In prav to uničenje, ta vrsta eksplozije, ki jo povzročita stik in spoj antimaterije z materijo, predstavlja edini vir energije, ki je sposoben pognati izstrelek do najbližje zvezde.

Po načrtih prof. Lloyda, bi zadostovala količina antimaterije, ki bi tehtala toliko kot izstrelek sam, medtem ko bi morala biti količina termonuklearne energije vodikove bombe za iste namene stokrat večja od vesoljske ladje.

—«»—

Četrti primer umora starke

PARIZ, 12. — V zadnjih dveh letih so našli kar tri starejše ženske umorjene na enak način, danes pa še četrto. Gre za 65-letno vdovo Alice Hougron, ki je živela v predmestju Toursa, kjer je prodajala zelenjavo. Njeno telo je bilo z nožem 50-krat prebodeno. Na podlagi prvih rezultatov kaže, da jo je zločinec napadel nenadoma in da je napadalca zgrabila za lase, ki so jih našli v njenih rokah po smrti, ogrebla pa ga je tako, da so ostali za njenimi nohti sledovi krvi. Vzrok zločina je brez dvoma kraja, čeprav ubijalec ni mogel odnesti njenih prihrankov, ki so znašali okrog milijon frankov, ker jih je starka skrila. Odnesel je le njeno denarnico z malo drobiža.

Tudi prejšnji trije zločini so podobni zadnjemu: vedno so bile posredi same starejše ženske, napad je bil izvršen zvečer in žrtve so bile večkrat prebodene.

—«»—

Brezsrčni varuh

RAGUSA, 12. — Tridesetletna slaboumna Giuseppina Casa je morala živeti nič manj kot pet let v nekem smrdljivem hlevu v popolni temi in v pravih živalskih razmerah. Ko so jo organi oblasti našli, so jo morali takoj prepeljati v bolnišnico, kjer so ugotovili obolelost udov in očesnega živca. V hlev jo je zaprl njen varuh 75-letni Vincenzo Buscemi, po smrti njenega očeta. Giuseppina je bila namreč lastnica zemljišča, ki ga je hotel v celoti uživati njen varuh in je zato nesrečnico zaprl v hlev.

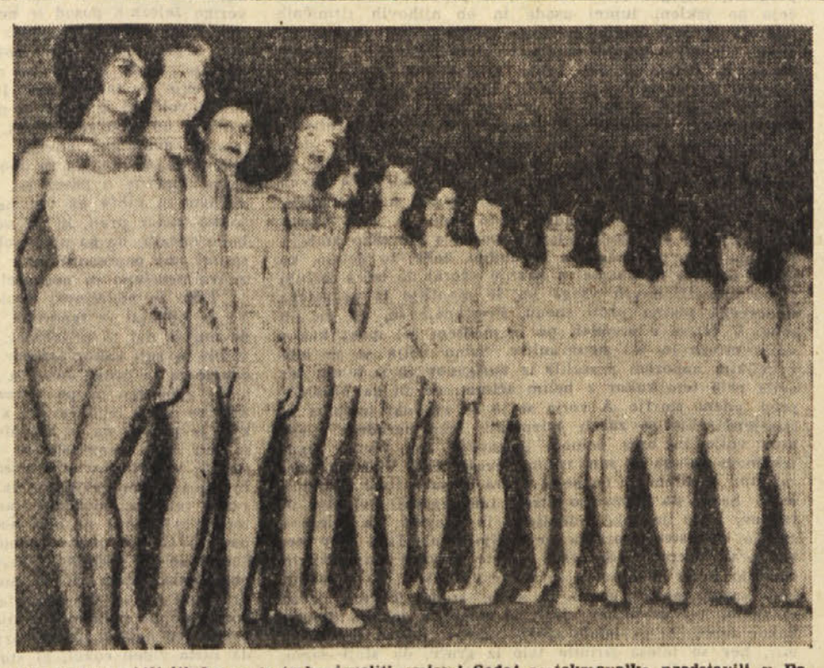

Kaj mrtvi v Alžiriji, ko pa je treba izvoliti «miss»! Sedaj so tekmovalke predstavili v Parizu, po dveh polfinalnih tekmovanjih v Auxerru in Lyonu pa bodo «miss Francija» izvolili 31. decembra v Aix-les-Bains

Kršitev sprejetih načel

(Nadaljevanje s 1. strani)

1. Goriški prefekt je razveljavil sklep občinskega sveta občine Doberdob o vzpostavitvi dvojezičnih napisov krajevnih imen na njenem upravnem področju.

2. Na prvi seji tržaškega pokrajinskega sveta je bilo slovenskim predstavnikom onemogočeno govoriti v materinščini, češ da je uradni jezik le italijanski;

3. zavrnitev zahteve v sodni preiskavi po slovenskem prevodu obtožnice in uporabi tolmača, češ da italijanska ustava ne določa obsega manjšinske pravice; in

4. vsebina uradnega dopisa, ki ga je tržaški vladni komisar poslal predsedniku vlade, ministru za zunanje zadeve in prosvetnemu ministru, da bi preprečil pri podpisu jugoslovansko-italijanske kulturne konvencije tudi reciprečno priznanje diplom. V tem pismu generalni komisar svetuje svoji vladi, naj ne prizna diplome, ker bi to lahko povzročilo okrepitev slovenskega izobraženstva v Italiji, ker bi Slovenci v večji meri začeli uporabljati slovenščino v stikih z javnimi in sodnimi uradi, pri izpitih za izvajanje poklica in javnih natečajih!»

«Ti štirje ukrepi, zlasti zadnji, je povzročil globoko prepadenost in proteste slovenske manjšine, pa tudi naše jugoslovanske javnosti,» se dalje poudarja v članku glasila SZDLS. «Zaprepastili so nas primitivni konservativni pogledi, ne samo na vlogo manjšine in uresničitev njenih pravic, marveč tudi na gospodarsko in kulturno povezanost področja obeh manjšin z naravnim jugoslovanskim in italijanskim zaledjem. Zaprepastila nas je ciničnost in odkritost dokumenta, ki ne skriva svojih raznarodovalnih teženj in ciljev. Začudilo nas je dejstvo, da visoki vladni funkcionar, ki je v prvi vrsti poklican izvajati politiko svoje vlade na Tržaškem, deluje tako močno pod vplivi mizernih krogov iredentističnih in fašističnih ostankov.»

«Ti škodljivi diskriminacijski posegi, ki potiskajo našo manjšino v nujno obrambo njenih življenjskih narodnostnih interesov in kulturnih pravic, so danes nepotrebni tudi zato, ker sploh ne morejo več preprečiti v celoti koristnega, naravnega in ugodnega razvoja nadaljnjega sodelovanja in bilateralnega sporazumevanja. V tem času jih sproža nenačelno popuščanje tisti «manjšini» v Italiji, ki ni zadovoljna s pozitivnimi rezultati jugoslovanskega obiska. Sama objava tajnega pisma, ki odkriva ozadje vzrokov in posledic neenakopravnega položaja slovenske manjšine v italijanskem življenju, tudi dokazuje, da se je napredna italijanska javnost že močno naveličala neprestanega umetnega ustvarjanja barikad med narodi obeh dežel na Jadranski obali. Nedvomno je ta tajni dokument pisan v jeziku, ki je enako tuj jugoslovanski kot italijanski javnosti,» poudarja «Delo».

«Nihče ni bolj zadovoljen kot mi Jugoslovani, ako uspemo naša načela aktivnega sožitja med državami različnih družbenih sistemov uveljaviti v konkretni praksi in sporazumu. Še posebej pa smo v Ljudski republiki Sloveniji zainteresirani na nadaljnjem razvoju pozitivnih odnosov tako z Avstrijo kakor tudi z Italijo. V današnjem svetu, ki ga razdvaja toliko globokih nasprotij, v položaju in izkušnjah Jugoslavije, izpostavljene zaradi njene vloge in izvenblokovske politike miru mnogim pritiskom, pomeni lahko vzgled dobrih odnosov in perspektivo nadaljnje krepitve teh odnosov z Italijo, ne samo močan prispevek obojestranski gospodarski in kulturni rasti, ampak tudi prispevek k miru. Ali niso ovire na tej poti resnično nepotrebne, škodljive?» zaključuje glasilo SZDLS svoj članek, ki ne bi smel naleteti na gluha ušesa ne v Trstu ne v Gorici, zlasti pa ne v Rimu.

Igralca dve uri vklenjena

Dve uri sta morala ostati vklenjena Ivo Garrani in Gian Mario Volonté. Bilo je na vajah za drama *Sacco in Vanzetti* (znana italijanska anarhista, ki sta bila v ZDA krivično obsojena na smrt na električnem stolu). Po zadnjem dejanju sta Garrani in Volonté stopila pred igralce, ki igrajo v drami policijske agente, da bi jima razklenili z rok lisice, v katerih sta bila vklenjena. Toda naj so si vsi igralci in še tehniško osebje še toliko prizadevali — lisic nihče ni znal razkleniti. Ker je bilo že pozno, tudi ni bilo mogoče takoj dobiti kakega kovača. Prišel je šele približno dve uri kasneje in v tem času sta igralcema roki že močno otekli, da sta morala potem še v bolnišnico.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Presenetljiv rezultat srečanja «under 23» Bolgarije in Italije

Po poraznem prvem polčasu (4:0) Bolgari izenačili z Italijo (4:4)

V prvem delu igre prevladovanje Italijanov, v drugem domačinov
Zaradi grobe igre zamenjave igralcev in izključitve

STRELCI: Perani (I) v 5', Ferrini (I) v 8', Perani (I) v 22', Rossano (I) v 42' prvega polčasa. Avtogol Trebbija (I) v 2', Kotkov (B) v 31', Jordanov (B) v 37', Košev (B) v 41' drugega polčasa.

BOLGARIJA: Karuškov; Vucov, Kukov; Košev, Dimitrov, Zlatkov; Rankov, Canev, Jordanov, Kotkov, Kostov.

ITALIJA: Albertosi; Burgnich, Trebbi; Bolchi, Guarneri, Fogli; Perani, Bulgarelli, Altafini, Ferrini, Rossano.

SODNIK: Cihat Ergün (Turčija); STRANSKA: Feyyaz-Tarik (Turčija).

SOFIJA, 12. — Neodločen izid, ki so ga Italijani dosegli z Bolgarijo ni nečasten. Nasprotno. Pred tekmo so si mladi igralci iz Italije želeli in so upali na tak rezultat brez zmagovalca in premaganca. Toda ni mogoče razumeti kako je moglo priti do izenačenja, ko so vendar Italijani vodili v prvem polčasu kar s 4:0. Kazalo je, da bodo dosegli presenetljiv visok rezultat. Na igrišču pa je bilo popolnoma nasprotno. Bolgari so šli v napad in so s silo obupancev, ki vedo, da nimajo ničesar izgubiti, spravili Italijane v zagato ter so jim zadali udarec, katerega ni nihče pričakoval.

Zakaj je prišlo do takega preobrata? Vprašajte Italijane in vam bodo enoglasno odgovorili, da je delno kriv veter, dalje groba igra Bolgarov in predvsem zamenjave, ki jih po dogovoru ne bi smelo biti.

Izgovori pač in vendar nekateri tehtni in upravičeni.

Čeprav je v Bolgariji vladalo več zanimanja za nastop Bolgarije v Parizu, kjer je šlo za kvalifikacije za turnir svetovnega prvenstva, je bil sofijski stadion vseeno poln. Prihod plavih in rdečih na igrišče so gledalci sprejeli z burnim ploskanjem in ko je turški sodnik dal znak za začetek borbe, so Italijani izvedli prvi nevarni napad. Njihov namen je bil jasen: presenetiti že v prvih minutah nasprotno obrambo in jo predreti, s čimer bi dosegli psihološki učinek. Italijani se niso zmotili. Bolgare so zmedli in tako ni bilo težko priti do prvega gola. Gostje so oblegali Karuškova vrata in v 5' se je bolgarska mreža prvič pretresla. Najprej Altafini in nato še Ferrini sta poslala proti Karuškovu žogo in Kukov jo je hotel predložiti nazaj svojemu vratarju. Toda žoga je obstala v mlaki. Hitri Perani je prišel do nje in jo je poslal v gol. 1:0.

Vse je kot v sanjah. Italijani so neverjetno lepo igrali in so prevladovali na igrišču. In v 8' nov gol: Fogli je predložil žogo Altafiniju, ki jo je nemudoma poslal prostemu Ferriniju. Ta je šel z njo še nekaj metrov naprej in je nato spustil silovit strel, proti kateremu Karuškov ni mogel ničesar. 2:0.

Italijani niso počivali na doseženih lovorikah in so nadaljevali s presenetljivo hitro in inteligentno igro. Kazalo je, da bo toča golov in gostje so z vseh strani obstreljevali Karuškova, ki si ni mogel privoščiti niti trenutka miru in počitka. Vedno je moral biti na preži in vedno je moral poseči v borbo. V 22' zopet nov gol, tretji za Italijo: Peraniju se je posrečilo zbežati Vucovu in Zlatkovu in ko je prišel do žoge, ki mu jo je predložil Bulgarelli, je streljal in Karuškov je moral ponovno kloniti. 3:0.

Končno je prišel trenutek tudi za igralce v rdečih dresih. Ti so začeli nevarno oblegati italijanska vrata, toda Albertosi je bil buden in je znal vedno odstraniti nevarnost. Ko so se Italijani rešili stiska, so šli v napad in Perani je za las zgrešil cilj. V drugi akciji je Bulgarelli zadel v mrežo, toda sodnik mu je gol zaradi dotika žoge z roko razveljavil. Ni pa mogel razveljaviti gola, ki ga je v 42' dosegel Rossano, ko je iz kazenskega strela presenetil bolgarskega vratarja. 4:0.

Vsi so bili prepričani, da bodo Italijani tudi v drugem polčasu prevladovali in gospodovali na igrišču. Toda vsi ti so bili v zmoti. Trener bolgarske reprezentance «under 23» Pagačev je zamenjal negotovega Karuškova s Petrovom in je dal nalogo svojim igralcem naj zaigrajo s pospešenim tempom. Posledice niso izostale. Bolgari so šli v napad in v 2' je italijanska mreža klonila. Ne morda po zaslugi Dimitrova, ki je spustil iz velike razdalje močan strel, temveč po krivdi Trebbija, ki je hotel ustaviti žogo, a ji je samo spremenil smer in jo je tako poslal mimo prevaranega Albertosija v mrežo. S tem uspehom se je začel vzpon Bolgarov, ki niso štedili niti z udarci in z grobo igro. Igra je izgubila na lepoti in sodnik je moral večkrat seči v žep po notes, kjer si je zapisoval imena nediscipliniranih igralcev najprej Altafinija in nato še Ferrinija, ki se je z rokami spoprijel z Jordanom. Toda to še ni nič. V 14' je Zlatkov brez povoda brcnil Bulgarellija v koleno in ga je tako onesposobil za igro. Bulgarelli je moral z igrišča, njegovo mesto pa je prevzel Rozzoni. Tudi Zlatkov je moral v slačilnico, ker ga je sodnik izključil iz igre. Skoraj istočasno so Bolgari zamenjali Kostova s Kolevom.

Čeprav so Bolgari ostali v desetih, se niso hoteli predati. Nasprotno so postajali vedno bolj nevarni, vedno živahnejši in so si tu pa tam nešportno pomagali tudi z grobo igro. Pri plavih pa se je poznalo, da so jim odpovedali živci. Tudi Vucov se je ponesrečil in je moral z igrišča. Trenerja to ni motilo, temveč je poslal na igrišče Vassileva. Naravno je, da so Italijani protestirali, ker ta zamenjava ni bila predvidena. Sodnik je bil v zagati, ker ni vedel kaj storiti, toda vodja italijanske ekipe Borgogno ga je rešil s tem, da je v zamenjavo privolil. Ta njegov širokosrčni nastop jih je drago stal, ker so Bolgari z dvema svežima igralcema gospodovali po igrišču kakor so hoteli. V 31' je Kotkov dosegel po akciji Rankov - Jordanov drugi gol. Nekaj minut kasneje je padel še tretji po zaslugi Jordanova. Kar ni nihče pričakoval, to se je zgodilo v 41', ko so Bolgari končno s Koševom izenačili.

Sicer so se Italijani pognali v napad in je le malo manjkalo, da ni Fogli ponovno povedel plave v vodstvo. Vse te akcije pa so prišle prepozno, ker je sodnik zadnjikrat zapiskal in je poslal že utrujene igralce v slačilnico. Med Bolgari je vladalo nepopisno veselje, Italijani pa so s sklonjeno glavo zapustili igrišče in se jezili nad smolo. Sicer ni ta rezultat samo posledica smole, temveč tudi slabega sistema igre v drugem polčasu. Škoda, ker so mladi italijanski igralci izgubili na sofijskem igrišču res izredno priložnost za zmago. In to obilno.

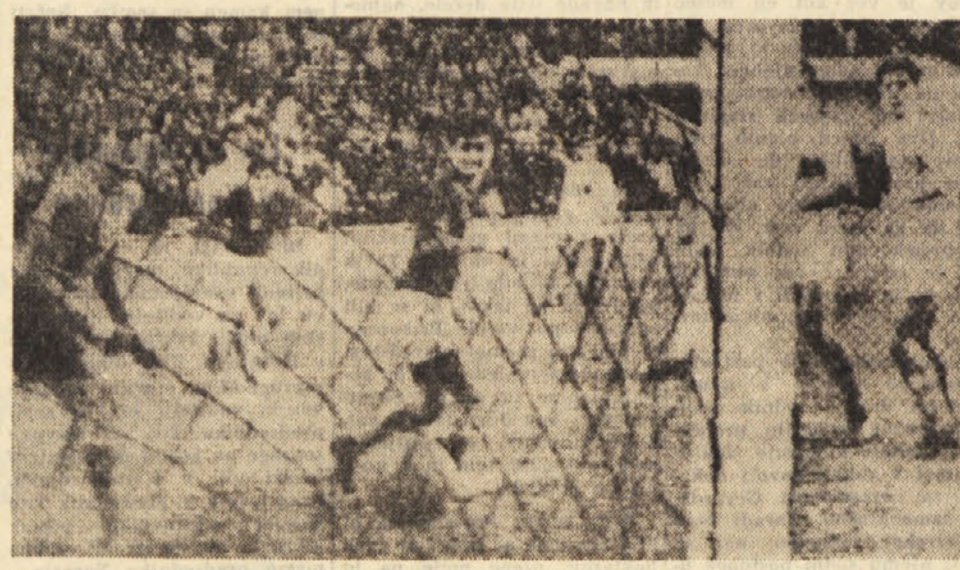

Prav ko so Italijani menili, da imajo zmago čvrsto v svojih rokah, so jih Bolgari presenetili z živahno igro in z vzdržljivostjo. Bolj ko se je bližal čas konca tekme, manjša je bila razlika v golih in ko je manjkalo samo 4' do končnega žvižga je Košev poslal v mrežo žogo, ki je domačinom prinesla neodločen izid. Na sliki: vratar Albertosi žalostno gleda za žogo

V srednjelahki kategoriji

Benny Kid Paret obdržal naslov svetovnega prvaka

NEW YORK, 12. — Pred 6 tisoč gledalci je bilo v nedeljo boksarsko srečanje za naslov svetovnega prvaka srednjetežke kategorije med prvakom Kubancem Bennyjem Paretom in njegovim argentinskim izzivačem Fredericom Thompsonom. Čeprav je Paret ves čas prevladoval, je bil Thompson deležen občudovanja občinstva prav zaradi njegove borbe, med katero je stoično prenašal silovite udarce nasprotnika.

Ob koncu dvoboja je Paret izjavil, da je bilo s Thompsonom najtežje srečanje njegove kariere. Dodal je, da ni nikoli iskal prilike, da bi Thompsona položil s K.O. na tla, vendar je upal, da se bo prav zaradi ran še pred določenim rokom predal.

Thompson, ki ob koncu srečanja ni kazal utrujenosti, ni niti najmanj postavil v dvom Paretove zmage, vendar je pripomnil, da ga udarci nasprotnika niso nikoli zaboleli in da je prav on spustil najmočnejše udarce. «V teku moje kariere» je izjavil Thompson «sem položil s K.O. 50 tekmecev. Lahko rečem, da še nikoli nisem tako močno udarjal. Paret je pravcata skala».

Paretov prokurator je izjavil, da namerava Kubanec nastopiti tudi za svetovni naslov srednje kategorije z Američanom Fullmerjem.

Nogometno prvenstvo B lige

Kljub porazu Ozo Mantova še vedno vodi v lestvici

Tretje mesto moštva iz S. Benedetta v resni nevarnosti - Toča golov v Veroni

Kot smo predvidevali, da so prognoze v prid domačih moštev, to se je v nedeljskem kolu nogometnega prvenstva B lige tudi uresničilo. Niti eni enajstorici se ni posrečilo zmagati izven doma in med temi spada tudi OZO iz Mantove, ki je morala prepustiti zmago domačinom iz Prata.

Kljub temu spodrsljaju pa so se Mantovanci še vedno obdržali na prvem mestu lestvice. Como se je po nedeljski zmagi nad Triestino zelo približal vodeči enajstorici in kar je najbolj zanimivo, samo 1 točka deli obe moštvi na vrhu razpredelnice. Precejšen neuspeh na domačem igrišču je dosegla Sambenedettese, ki je morala deliti točki z Messino in je zato prišla v neljub položaj: kar sedem moštev ji sedaj ogrožajo častni tretji stol in to za pičlo razliko ene same točke.

Precejšen uspeh so dosegli tudi igralci iz Catanzara, ki so v Genovi odščipnili domačinom točko. V ostalih tekmah pa se je zmaga nasmejala domačinom. Najvišji rezultat je dosegla Alessandria, ki je gladko odpravila Novaro. Toča golov je bila tudi v Veroni, kjer so domačini dosegli 5 doseškov, gostje iz Valdagna pa so jim odgovorili s tremi. Vse zmagovite enajstorice so prišle brez posebnih težkoč do uspeha. Med temi so se najbolj izkazale Parma, Palermo in tudi Simmenthal iz Monze.

B LIGA

IZIDI

*Alessandria-Novara	4-1
*Como-Triestina	3-0
*Genoa-Catanzaro	1-1
*Palermo-Venezia	3-1
*Parma-Brescia	3-0
*Prato-Ozo Mantova	1-0
*Pro Patria-Foggia	2-1
*Sambenedett.-Messina	0-0
*Simmonza-Reggiana	2-0
*Verona-Marzotto	5-3

LESTVICA

Mantova	12	7	3	2	15	8	17
Como	12	7	2	3	17	12	16
Sambened.	12	4	6	2	12	9	14
Catanzaro	12	5	3	4	16	13	13
Messina	12	4	5	3	16	12	13
Palermo	12	2	9	1	14	11	13
Pro Patria	12	5	3	4	14	12	13
Simmonza	12	4	5	3	8	7	13
Prato	12	5	3	4	14	13	13
Novara	12	5	3	4	9	12	13
Venezia	12	5	2	5	14	13	12
Alessandria	12	4	3	5	16	15	11
Reggiana	12	3	5	4	16	15	11
Triestina	12	4	3	5	9	15	11
Parma	12	3	3	6	13	12	9
Foggia	12	2	5	5	9	12	9
Verona	12	2	3	6	12	19	9
Brescia	12	2	4	6	10	7	8
Marzotto	12	3	2	7	11	22	8
Genoa	12	5	4	3	16	17	7

Športne stave

TOTOCALCIO

Bulgaria-Italia (U. 23)	(4-4)	X
Alessandria-Novara	(4-1)	1
Como-Triestina	(3-0)	1
Genoa-Catanzaro	(1-1)	X
S. Monza-Reggiana	(2-0)	1
Palermo-Reggiana	(3-1)	1
Parma-Brescia	(3-0)	1
Prato-Ozo Mantova	(1-0)	1
Pro-Patria-Foggia I.	(2-1)	1
Sambenedett.-Messina	(0-0)	X
Verona-Marzotto	(5-3)	1
Cagliari-Cesena	(3-0)	1
Pescara-LAquila	(2-1)	1

KVOTE: 13 — 105.000
12 — 6.140

TOTIP

1.	1.	Amoroso	X
	2.	Frase	2
2.	1.	Hudson	1
	2.	Poppea	1
3.	1.	Esotico	1
	2.	C. Hanover	X
4.	1.	Triora	1
	2.	Babby Luna	2
5.	1.	Elam	1
	2.	Q. S.	X
6.	1.	Artena	1
	2.	Induna	2

KVOTE: 12 — 1.770.529
11 — 42.407
10 — 4.250

Triestina premagana v Comu s 3:0

Trije goli v Luisonovi mreži kljub dobrim začetnim obetom

Dobra igra v polju, toda napad brez realizacijskih sposobnosti
Sadar končno na svojem mestu

STRELCI: v prvem polčasu v 20' Stefanini I.; v drugem polčasu: v 1' Fontana, v 37' Stefanini I.

COMO: Geotti; Ballarini, Valpreda; Beretta, Ghelfi, Landri; Dell'Omodarme, Stefanini I., Governato, Stefanini II., Fontana.

TRIESTINA: Luison; Frigeri, Brach; Sadar, Larini, Degrassi; Fogar, Rebizzi, Secchi, Scala, Fortunato.

SODNIK: Roversi. KOTOV: 6:4 za Triestino.

KOT OBIČAJNO

Triestina se je podala v Como z neprikritim upanjem, da ji bo uspelo prinesti domov vsaj eno točko. Trevisan je dejal, da bi neodločen rezultat predstavljal uspeh, da pa ne izključuje niti zmage, ne glede na to, da je moral vnesti v standardno formacijo nekaj sprememb. Očitno se je zanašal na vesti iz Coma, ki so napovedovale, da bodo tudi pri Comu nastopile tri rezerve namesto treh najboljših igralcev, vključno z odličnim strelcem Teneggijem, ki trenutno vodi na lestvici strelcev.

Toda optimistične napovedi se še enkrat niso uresničile. Zakaj? Na to že večkrat ponovljeno vprašanje še enkrat že večkrat ponovljeni odgovor: Triestina nima strelcev oziroma nima niti napada, ki bi bil sposoben spremeniti v gole to, kar zna ustvariti s svojo igro. In v Comu je prišlo dejstvo še posebno do izraza. Triestina je namreč takoj od začetka vzela pobudo v svoje roke in — kar sicer ni njena navada — gradila igro na sredini z dobro premišljenim podajanjem na dolge pasove, ki so, zlasti po zaslugi Fortunata in Fogarja, spravljali v zagato domačo obrambo. Toda prvi polet se je kmalu unesel in začela se je stara pesem. Vse se je zaključevalo pred kazenskim prostorom, nato pa se je začel položaj na igrišču temeljito spreminjati na škodo gostov in v korist domačinov, kar se prav gotovo ne bi zgodilo, če bi napadalci Triestine realizirali vsaj eno od številnih ugodnih priložnosti.

In posledica tega? Trije goli pasive, čiste pasive, za katero ni mogoče najti nikakega opravičila, pa četudi bi ga iskali z lučjo. Edino kar bi lahko pripomnili bi bilo morda to, da je bila prisojena enajstmetrovka zaradi Brachovega prekrška nekoliko preostra kazen. Toda Como bi zmagal — in to povsem zasluženo — tudi brez nje, saj je Stefanini I. z njeno realizacijo samo zapečatil poraz gostov, ki je postal neizbežen brž ko so Tržačani izpustili vajeti iz rok.

SVETLE IN TEMNE STRANI

Ce smo že omenili Fortunata in Fogarja kot najboljša v napadu (ne glede na to, da sta tudi onadva marsikaj zagrešila), potem bi ne bilo prav, če ne bi omenili še nekaterih drugih, ki za poraz ne nosijo nobene neposredne krivde. Med te spada v prvi vrsti Luison, ki za prejete gole ni odgovoren, ki pa je v velikem slogu in s še večjo požrtvovalnostjo (zaradi katere si je nakopal tudi poškodbo) ubranil vrsto ostrih strelov in razčistil marsikatero nevarnost pred svojimi vrati. Poleg njega sta zadovoljivo (relativno seveda) opravila svoje delo še Larini kot zasilni srednji krilec in Sadar kot stranski krilec, s čimer je samo potrdil to, kar smo v naših poročilih že večkrat poudarili, da je namreč rojen krilec, ne pa napadalec.

O vseh ostalih ni mogoče zapisati kaj prida pozitivnega. Oba branilca, Brach in Frigeri, sta kljub njuni izkušenosti, precej plavala in sploh nista bila sposobna zadrževati nevarnih kril Dell'Omodarma in Fontane. Degrassi je tudi precej plaval, vendar manj kot Secchi in Rebizzi, ki sta bila najslabša v moštvu in ki sta pravzaprav dejanska krivca, da ni prišlo do realizacije premoči v začetnem delu igre. Scala je svoj letošnji debut prestal še dokaj srečno, čeprav ni naredil nič posebno pozitivnega.

NEKAJ KRONIKE

Bliskovit začetek Triestine. Že v prvi minuti prodre Fortunato z izrednim driblingom, toda njegov silovit strel zdrkne tik čez prečko. V 4' odgovori Como s prvim protinapadom, ki ga pa zaustavi Brach. Igra je obojestransko lepa in podjetna, vendar pa ima vratar Triestine več dela kot njegov kolega na drugi strani igrišča.

V 20' doseže Como vodstvo. Stefanini I. zaposli Dell'Omodarma, ki si izmenja žogo s Stefaninijem II. in končno precizno centrira. Žogo zajame Governato v voleju in jo usmeri v mrežo. Luison je brez moči, toda na gol črti zadene žoga Fontano v hrbet, tako da se odbije prav na noge Stefaniniju I., ki jo brez težav pošlje v nezavarovano mrežo.

Začetek drugega polčasa je enak prvemu, vendar z obratno vlogo in z obratnim izidom. Na met iz outa dobi žogo Stefanini II. Njegov strel Luison odbije v padu, toda žoga pride do Fontane, ki realizira iz neposredne bližine.

Como ima poslej igro v svojih rokah in Triestina se samo obupno in tudi precej nerodno brani. V 31' zadnji gol dneva. Governato preigra vso obrambo in v trenutku ko se pripravlja na strel, ga Brach zruši. Dosojeno enajstmetrovko realizira Stefanini I. z dobro plasiranim strelom.

Po zaslugi Fonte Levissima

Poraz nepopolne Ginnastice 83:47

Zmaga Tržačank nad Udinese v ženski A ligi

Tako revnega nastopa tržaških igralcev Ginnastice še nismo videli. Moštvo, ki je nastopilo brez Cavazzona, Ceparja in Natolija, je igralo bolj iz dolžnosti kot iz želje do zmage. Ošibela ekipa, v kateri so rezervni igralci skušali brez posebnega uspeha nadomestiti odsotno trojico, je bila celo tekmo pod stalnim pritiskom nasprotnikov.

Končni rezultat 83:47 je najslabši vseh domačih porazov. Niti Simmenthal niti Ignis nista tago gospodovala na igrišču Ginnastice Triestine kot v nedeljo Fonte Levissima. Zanimivo je, da so Tržačani prav proti velikanom košarkarskega prvenstva zaigrali odlično in če bi njihovi nadaljnji nastopi ostali na isti višini, bi brez dvoma izboljšali položaj v lestvici in ne bi bili še vedno brez zmage. Žal pa so domačini po dveh odličnih nastopih popolnoma odpovedali in popolnoma razočarali.

V četrtek je na tržaškem igrišču prevladovala Biella, v nedeljo pa Fonte Levissima. Čeprav sta obe moštvi zelo dobri in razpolagata z vrsto kvalitetnih igralcev, bi lahko Tržačani z boljšim nastopom tudi zmagali, če bi seveda pokazali igro prvih dni prvenstva. Žal tega ni bilo in zato so Tržačani padli tako globoko, da je vsak up do rešitve le utopija.

V nedeljski tekmi sta zadovoljila le Damiani in Magrini, medtem ko je Tarabocchia, ki je dobro začel, v srednjem delu igre popolnoma odpovedal. Razočaral je tudi Ruprecht, ki je bil pred tremi dnevi najboljši mož na igrišču. Tržačani so v nedeljski tekmi morda le preveč komplicirano manevrirali s podajanjem žog brez konca in kraja, vendar so le redkokdaj streljali na koš. Bolje so se izkazali v obrambi, kjer so bolj avtoritativno nastopili. V nasprotnem polju so bili igralci zelo rentabilni in so z naglimi prodori z lahkoto prihajali do koša.

Prav zaradi tega so tudi dosegli tako visok rezultat. Kot v prvem, tako so bili tudi v drugem polčasu v očitni premoči.

Osrednja tekma I. lige je bila v Bologni, kjer je Virtus premagal lanskoletne prvake Simmenthala. Ker je tudi Ignis premagal Lanco, bomo poznali ime zimskega prvaka šele v zadnjem kolu, ko se bosta spoprijela med seboj Virtus in Ignis. Preseneča še zmaga Livorna nad Stello Azzurro v Rimu, medtem ko se ostali rezultati niso oddaljili od predvidevanj. Ostale tekme so dale naslednje rezultate:

*Petrarca-Lazio	62-51
*Virtus-Simmenthal	87-78
Livorno-*Stella Azzur.	66-54
*Biella-Gira	76-62
Ignis-*Lanco	75-69

* * *

ŽENSKO PRVENSTVO

V najvišjem ženskem košarkarskem prvenstvu so domače igralke Ginnastice obdržale tradicijo in so, pa čeprav s pičlo razliko, odpravile nasprotnice iz Vidma. Kljub porazu pa lahko rečemo, da je videmsko žensko moštvo zelo solidno in da ostane glavni favorit za dokončno zmago. V Trstu so Videmčanke vodile skoraj do konca, ko so jih domačinke dohitele in jih v zadnjih minutah tudi premagale.

Medtem ko so igralke Hausbrandta imele svoj počitniški dan, sta bili na sporedu še srečanji med CMM in Vicenzo ter med Julio in PCSI iz Benetk. Zaradi stavke železničarjev so slednje prišle na igrišče, potem ko je sodnik dodelil zmago Julii. Zadeva pa se ne bo tako končala in o tem bo morala še razpravljati košarkarska zveza.

V prvi tekmi pa je moštvo CMM prišlo proti vsakemu pričakovanju do svoje prve zmage. Rezultati so naslednji:

*Julia-UCSI	2-0
(forfait)	
*CMM-P. Vicenza	47-37
*G. Triestina-Udinese	54-51

* * *

V moški A ligi je tržaško moštvo Don Bosco okusilo v Gorici svoj prvi poraz. Goriziana je poslala na igrišče svoje najboljše igralce in je sprožila ofenzivo prav tedaj, ko je bila najboljša tržaška petorka v težkočah zaradi velikega števila osebnih napak. S to zmago (56:50) se je Goriziana povzpela do prvega mesta v skupini, ki si ga deli s Trevisom.

P-zlo

Za Jugoslovanski pokal

Brez presenečenj tekme četrtfinala

BEOGRAD, 12. — V soboto in v nedeljo so bile po jugoslovanskih nogometnih igriščih tekme za jugoslovanski pokal. Rezultati četrtfinalov so naslednji:

Partizan - Budućnost 3:1 (2:0)
Sloboda-Vojvodina 6:4 (2:2, 1:3)
Proleter-Novi Sad 2:1 (1:1, 0:1)
Radnički - Spartak 2:0 (0:0)
Dinamo - Velež 1:0 (1:0)
Split - Sarajevo 3:2 (2:2, 2:1)
Varteks - Željezničar 1:0 (1:0)
Hajduk - Mačva 3:0 (2:0)
Borac - Jedinstvo 2:1 (0:1)
Crvena zvezda-Maribor 4:0 (1:0)
Borovo - Trešnjevka 2:0 (0:0)
Rabotnički - Rijeka 3:2 (3:0)
Vardar - Jedinstvo 2:1 (1:0)
Sloga Pobeda 6:4 (3:3)
Beograd-Radnički (S) 5:2 (3:0)
Šibenik - Sutjeska 3:1 (1:0)

MEDNARODNI NOGOMET

PARIZ, 12. — V izločilnem tekmovanju za nogometno svetovno prvenstvo je Francija premagala Bolgarijo s 3:0 (0:0).

* * *

V Nici je mlada francoska reprezentanca igrala z grško A reprezentanco neodločeno 0:0.

* * *

Nekaj rezultatov mednarodnih srečanj:

V Casablanci: **Vzhodna Nemčija - Maroko 3:2**

V Bologni: **Spartak Hradek Kralove - Bologna 3:2**

V Milanu: **Inter - Wiener 7:0**

V Turinu: **Juventus - Olympique 2:2**

V Rouenu: **Rouen-Vicenza 2:2**

Američani poraženi s 3:2

Italija v finalu za Davisov pokal

Zmagi Pietrangelija in Sirole nad Buchholzem in MacKayem
26., 27. in 28. t. m. finale z Avstralijo v Sydneyu

PERTH, 12. — Po dolgih desetletjih prevladovanja na teniškem področju in stalnih medsebojnih finalnih srečanj za Davisov pokal med Avstralijo in ZDA, je Italija dosegla v letošnjem tekmovanju izreden uspeh: premagala je Američane in si je tako osvojila mesto v finalu, ki bo od 26. do 28. t. m. v Sydneyu z Avstralijo.

Italijani, ki so bili v začetku dvoboja z ZDA neuspešni, so se popravili v doublu, kjer sta Pietrangeli - Sirola premagala ameriški par Buchholz - MacKinley s 3:6, 10:8, 6:4, 6:8, 6:4. Danes pa sta italijanska predstavnika še bolj presenetila, ker sta zmagovito zaključila za njiu že skoraj izgubljeni dvoboj.

Nicola Pietrangeli je v predzadnjem srečanju med posameznikj odpravil Američana Buchholza v petih setih, ki so se končali 6:1, 6:2, 6:8, 3:6 in 6:4. Proti vsakemu pričakovanju je bil tudi Sirola uspešen nad MacKayem, katerega je gladko premagal v treh setih 9:7, 6:3, 8:6.

Italija je tako zmagala ta dvoboj z 3:2 in se je prvič od 1937. leta uvrstila v finale za največjo in častno lovoriko za teniške igralce.

Zmaga Pietrangelija in Sirole je prijetno presenetila vse italijanske športne kroge. Predsednik CONI je takoj po zmagi telegrafiral v Avstralijo dobesedno: «Vest o krasnem uspehu nas je razveselila. Čestitam in vam želim vse najboljše».

BORIS PAHOR: 20.

Onkraj pekla so ljudje

Roman

Naj bo kraj, v katerem živi, še tako klavrn, naj bo celò predsoba smrti, po malem postane to njegov kotiček, in če nanese, da ga mora zapustiti, se počuti tisti hip sirota. Vendar so ga stopinje korakajočih vrst na poseben način razburjale, kajti tema je in vrste mož se zdijo vrste pravih delavcev. Seve, da to traja zelo malo časa, ker hitro se oglasi kričanje in iz velikih valjastih ročnih svetilk beli prameni luči obsijejo črtaste obleke.

Deportiranci so si zgnetli v hlače površnike, ki so tenki kakor predpasniki; takò ne plahutajo nekoristni po zraku, ki je leden od mraza osemnajstih stopinj. Lesene cokle topo udarjajo ob trdi sneg. Telesa držijo roke v hlačnih žepih in stiskajo ramena, ko da bi ramena mogla objeti ušesa, in glave, ki obrite in gole tičijo v platnenih čepicah. Da, človeško telo si želi, da bi se stulilo in postalo drobna in topla kroglica, kakršen je ostanek človeške zavesti v še topli notranjosti telesa. Ko pa so se spredaj zadrla usta, se je tisti krik hitro avtomatično razmnožil v vpitje ponorelih papig; je, kakor da bi s kričanjem razpotegnili varnostni zid strahu vzdolž procesije, ki štorklja in skaklja zaradi tistega severnega mraza. Njega pa ni hudo zeblo, ker je takrat že imel rjavi suknjič; samo do kolen je segal, a debel je bil in samo malo ogoljen. Ne, zgoraj ga ni zeblo. Spodaj pa je sicer šel mraz skozi žakljevinasto blago črtastih hlač, a zato je imel dvojne spodnje hlače. To je bilo zaradi tega, ker je umrl stari Francoz in sta mu z Vasko snela spodnje hlače, preden sta ga odnesla v zaboj; potem jih je vtaknil v vrč, da so se v vreli vodi prekuhale. Seve, da je zdaj porazno misliti, da se je rešil, ker so ga okostnjaki hranili in oblačili. A tam si bil uvrščen v red, ki ga ni bilo môč spremeniti. Edina tolažba lesena lekarna z rdečim križem na stranicah; v nji so bile obveze in tablete. Čeprav se tista telesa, ki se pregibajo in skakljajo v temi, ko da je mraz prha, ki se je lahko ubraniš, ne bodo rešila s tableto aspirina.

Takò so prišli na lesen nasip s tračnicami, stali na mestu in topotali s coklami. Šest sto parov cokel. Električne svetilke pa medtem švigajo po dolgem in počez po strnjeni gmoti belih in modrikastih črt. Nato pripelje majhen vlak s štirimi vozovi in gruče ga napadejo, da bi ubežale mrazu, medtem ko z vseh smeri rjovejo poblazneli pastirji. In vlak odide in drdra skozi noč in v temi telesa hukajo in puhajo, da bi segrela ledenice z ledeno plastjo na oknih in z okni, ki imajo deske namesto šip. On je stal na hodniku in tesno oklepal s koleni zaboj, da ga gruče ne bi pomendrale; ker vzpenjajo se in se valijo čezenj kot v pasti v tesnem prostoru. Takò hitro mine dvajset minut vožnje in ko se vlak ustavi, ga znova napade vik in krik. Z vseh strani. Spet švrkajo biči svetlobe po zebrastih grmotah, ki skakajo v sneg. In po tistih, ki padajo vanj, ker so prešibke, da bi skakali. Postavljajo se v vrste in medtem ko kričanje zastonj buta v jekleno nemško nebo, cokle nenehno tolčejo sneg; skoraj tolažilno se tedaj nekje ob strani oglasi votel zvok curka, ki taja snežno plast; nato mu sledi vonj po toplem seču. A kriki nazadnje premaknejo sivo četo in dolga vrsta štorklja skozi Niedersachswerfen mimo tihih hiš kakor skozi oddaljen spomin na zasnežene domove, kjer je že zdavnaj izumrli človeški rod nekoč ljubil zimo in prasketanje ognja. A tudi tam so še hiše, kjer se sprevod ustavi pred dolgo vrsto jeklenih vozičkov; straže spet vpijejo, žarki pa bliskajo po gnečah, ki se kobacajo v železne posode. Vzpenjajo se z rokami in nogami, ostajajo za hip prevešeni na jeklenem robu in se končno zvrnejo v notranjost. To so tisti veliki prevračljivi Kruppovi vozički, kakršne rudarji polnijo z rudo; zelo široki in ki se vzpenjajo tri metre od tal. Kakor mogočne črne čaše zijajo v noč in telesa plezajo po vseh štirih vanje kot mrgoleča snov, ki se sama natovarja. Potem je tudi tisti vlak začel teči in v jeklenih škatlah so ob robovih stale postave z brzostrelkami. Morda je kakšno srce še živo pod tistimi uniformami, morda pa samo kolnejo evropske dežele, ker so oddale toliko sužnjev za mrzle posode. Tedaj začnejo naletavati snežinke na živo rudo; samo od male lokomotive prihajajo skozi noč kosmi tople pare in roke in noge zahrepenijo, da bi se vzdignile v zrak in izginile v toplih oblačkih. A vlak vztrajno in kačasto šviga, cokle pa preglašajo njegov železni ropot; iz pradavne navade tolčejo po jekleni lupini usode in ob njihovih ritmičnih udarcih je zelo medlo kovinsko orodovanje koles in železja. Človeške gmote stojijo na sredi, proč od ledenih robov in tiščijo skupaj hrbte in trebuhe; glave imajo skrčene kakor želve in obrazi so skriti na prsih pred ostrimi škarjami mraza, ki strižejo po zraku. Kakor nalašč je tedaj pretrgalo neskončnost noči jokajoče tuljenje sirene. Ko da se je človeška bolečina razpotegnila v dolg vrat, ki vzpet sredi teme zamuka svoj strah. Zavore so zacvilile in jeklena kača se je ustavila sredi bele ravnine. Straže so poskakale na tla ter še isti hip zakričale; trop volkov, ki je napadel vrsto sani in laja vanjo. Razvrstijo se vse okoli železnih posod s človeško zmesjo. Prestopajo se na snegu, a je čudno, zakaj to delajo, ko imajo škornje in kučme in suknje skoraj do tal s kožuhi v notranjosti, navrh vsega pa še mantilje iz pegastega šotorskega platna proti snegu. Prestopajo se, ko da jih zebe. V telesa v posodah pa je medtem šel mraz kakor skozi mrežo in bil neubranljiv. Samo volja se je bila z velikim naporom preselila iz možganov in iz telesa ter ovila célo telo kakor z belim ščitom, da bi ga obranila pred ledeno smrtjo. A volja se je že zdavnaj izčrpala in stisnjeni zobje so začeli šklepetati; takò nazadnje telesa brez volje in brez pomoči postanejo tam visoko sredi jeklenega zaboja en sam trden človeški čok. Vlak pa zmeraj stoji, medtem ko na nebu drdra in suva tisoč nevidnih letal. Seve, da pomenijo stroji tam zgoraj življenje in rešitev, a to je takò oddaljeno in sanjsko, da telesa s smrtjo v kosteh skorajda ne slišijo letal. Tudi zato ne, ker prav takrat sredi tesne gmote zaudari po griži in človeški tovor zakolne in se začne premikati, da bi izrinil telo kakor mokro cunjo iz svoje srede. Takrat straže zakričijo, ker za njihov strah je šumot v jekleni škratli kakor žarek, ki ga letala lahko opazijo. Potem je za čas mir, ker so telesa izrinila telo iz gruče, da stoji samo, ob robu vozička. Iz teme pa se tisti hip približa četica z volčjaki. Kdo ve, zakaj se ti naenkrat zaženejo v zaboje. Ko da hočejo pregristi jeklo, zverinsko lajajo. Potem ni več slišati letal in tudi volčjaki so izginili v noč, samo veriga železnih posod še nepremično stoji na beli ravnini kakor na mrtvem posestvu ledenega in belega pekla. To-pot, to-pot, to-pot, to-pot cokel ob jeklena dna pa je ritem agonije, ki se nesmiselno oddaljuje v gluho neskončnost.

Nekje je zalajal pes. In ustavil se je, ko da so se vrnili volčjaki k vlaku; a naslednji hip se je zavedel, da prihaja od onstran dreves, z oddaljene kmetije globoko lajanje domačega čuvaja. In to je neverjetna tolažba, takšno spoznanje, da ga obdajajo, čeprav so nevidne, francoske kmetije s psom na dvorišču. Njegovo telo je na varnem in nihče ga več ne ogroža. Arlette? Ona je zdaj toliko kakor prah, ki ga odpihneš z rokava. Prav gotovo bodo opazili da ga ni v sobi. A čemu oditi spat? Kakšen smisel ima pogrezniti se v nezavest, ko bo jutri spet vse znova nerešeno in nesmiselno.

Tako je nadaljeval svojo pot med drevjem. Vendar, ko je odhajal iz taborišča, je bil iskreno hvaležen Jubu, da mu je dal to priložnost. Prisrčen Holandec je bil Jub, visok in suh kakor jambor z majhno glavico na vrhu. A drugič ga je prosil Jan. Ta je bil podoben Jubu, samo da manj zgovoren in po obrazu bi bil človek mislil, da ni kdo ve kakò lepo ravnal z domačimi v Holandski Indiji, kjer je pravil, da je bil. Morda Jan niti ni bil bolan ter se mu čisto preprosto ni dalo stati v mrazu dvajsetih stopinj v tistih jeklenih posodah; a on ga je rad zamenjal in šel z možmi, rajši ko da bi bil priča počasnemu odmiranju teles, ki mehčajo slamnjače s svojim vodenim blatom. Saj zmeraj ni bila noč, ko je odšel z izmeno; tisti dan so šli na primer popoldne skozi Niedersachswerfen. Počasi so se premikali, ker so se otekle noge s težavo prestopale, štirje pa so nosili nezavestno telo. Vsak je držal po en ud na rami, takò da je telo nizko viselo na sredi. Ko pa so tako štorkljali čez tržič, sta na tiho ulico prišli dve dekleti, a niti ozrli se nista. Je bilo nemogoče, da nista videli cokel, ki sta štrleli na ramah tistih dveh, ki sta telo nosila spredaj. Ne, onidve nista opazili niti dolge procesije. Nič. Ko da je ulica prazna in ni nikogar na nji.

Se nadaljuje